

De arbeidsmarkt naar opleiding en beroep tot 1998

Citation for published version (APA):

Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt, ROA. (1994). *De arbeidsmarkt naar opleiding en beroep tot 1998: Statistische bijlage. Actualisering 1994*. Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt, Faculteit der Economische Wetenschappen. ROA Reports No. 010B
<https://doi.org/10.26481/umarep.1994010B>

Document status and date:

Published: 01/01/1994

DOI:

[10.26481/umarep.1994010B](https://doi.org/10.26481/umarep.1994010B)

Document Version:

Publisher's PDF, also known as Version of record

Please check the document version of this publication:

- A submitted manuscript is the version of the article upon submission and before peer-review. There can be important differences between the submitted version and the official published version of record. People interested in the research are advised to contact the author for the final version of the publication, or visit the DOI to the publisher's website.
- The final author version and the galley proof are versions of the publication after peer review.
- The final published version features the final layout of the paper including the volume, issue and page numbers.

[Link to publication](#)

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

If the publication is distributed under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license above, please follow below link for the End User Agreement:

www.umlib.nl/taverne-license

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at:

repository@maastrichtuniversity.nl

providing details and we will investigate your claim.

Statistische bijlage
De arbeidsmarkt naar opleiding en beroep tot 1998

Actualisering 1994

ROA-R-1994/10B

Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt

Rijksuniversiteit Limburg
Faculteit der Economische Wetenschappen

Maastricht, december 1994

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotocopie, microfilm, of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de directeur van het Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt. In geval van overname van het data-materiaal moet telkens als bron worden vermeld: "Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt" of "ROA".

Hoewel de grootst mogelijke zorg is besteed aan de inhoud van dit rapport, kunnen er geen rechten aan worden ontleend.

CIP-gegevens Koninklijke Bibliotheek, Den Haag

Arbeidsmarkt

De arbeidsmarkt naar opleiding en beroep tot 1998 : statistische bijlage : actualisering 1994 / Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt. - Maastricht : Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt, Rijksuniversiteit Limburg, Faculteit der Economische Wetenschappen. - Fig., tab. - (Rapport / Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt, ISSN 0922-8098 ; ROA-R-1994/10B)
ISBN 90-5321- 149-7

Trefw.: arbeidsmarkt ; Nederland ; toekomst / onderwijs en arbeidsmarkt ; Nederland ; toekomst.

Inhoudsopgave

Bladzijde

1 Toelichting op de opzet van de statistische bijlage	i
2 Toelichting op de figuren en tabellen	iii

I. INFORMATIE OVER BEROEPEN

Figuren

1 Aantal werkenden per beroepssector 1989-1993	1
2 Leeftijdsverdeling per beroepssector, gemiddelde 1989-1993	1
3 Verwacht aantal baanopeningen verdeeld naar uitbreidings- en vervangingsvraag per beroepssector 1993-1998	2

Tabellen

1 Aantal werkenden per beroepsklasse, gemiddelde 1989-1993	3
2 Aantal werkenden per beroepsklasse naar geslacht, gemiddelde 1989-1993	6
3 Percentage werkenden naar leeftijdsklasse per beroepsklasse, gemiddelde 1989-1993	9
4 Aantal en percentage werkenden met een arbeidsduur van maximaal 32 uur per week per beroepsklasse, gemiddelde 1989-1993	12
5 Vacatiegraad en percentage moeilijk vervulbare vacatures per beroepsklasse, ultimo september 1993	15
6 Percentage werkenden naar opleidingsniveau per beroepsklasse, gemiddelde 1990-1993	18
7 Conjunctuurgevoeligheid per beroepsklasse	23
8 Uitwijkmogelijkheden naar andere bedrijfsklassen per beroepsklasse, gemiddelde 1989-1993	26
9 Verwachte uitbreidingsvraag per beroepsklasse 1993-1998	29
10 Verwachte vervangingsvraag per beroepsklasse 1993-1998	34
11 Verwachte baanopeningen per beroepsklasse 1993-1998	39
12 Verdeling verwachte baanopeningen over uitbreidings- en vervangingsvraag per beroepsklasse 1993-1998	44
13 Typering verwacht werkgelegenheidsperspectief per beroepsklasse	47

II. INFORMATIE OVER OPLEIDINGEN

Figuren

4 Aantal werkenden per opleidingsniveau 1990-1993	57
5 Percentage onderbenutting per opleidingsniveau 1993	57
6 Verwacht aantal baanopeningen verdeeld naar uitbreidings- en vervangingsvraag per opleidingsniveau 1993-1998	58
7 Verwachte instroom van schoolverlaters per opleidingsniveau 1993-1998	58
8 Verwacht toekomstig arbeidsmarktperspectief per opleidingsniveau 1993-1998	59

Tabellen

14 Aantal werkenden per opleidingstype, gemiddelde 1990-1993	60
--	----

15 Aantal werkenden per opleidingstype naar geslacht, gemiddelde 1990-1993	62
16 Percentage onderbenutting per opleidingstype 1993	64
17 Uitwijkmogelijkheden naar andere bedrijfsklassen per opleidingstype, gemiddelde 1990-1993	66
18 Uitwijkmogelijkheden naar andere beroepsgroepen op een aansluitend of hoger functieniveau per opleidingstype, gemiddelde 1990-1993	68
19 Verwachte uitbreidingsvraag per opleidingstype 1993-1998	70
20 Verwachte vervangingsvraag per opleidingstype 1993-1998	72
21 Verwachte baanopeningen per opleidingstype 1993-1998	74
22 Verdeling verwachte baanopeningen over uitbreidings- en vervangingsvraag per opleidingstype 1993-1998	76
23 Verwachte instroom van schoolverlaters per opleidingstype 1993-1998	78
24 Verwacht arbeidsmarktperspectief per opleidingstype 1993-1998	80
25 Typering verwacht arbeidsmarktperspectief per opleidingstype	82

III. SCHOOLVERLATERSINFORMATIE

26 Participatie in vervolgopleidingen per opleidingstype en opleidingsrichting, 1993	89
27 Percentage schoolverlaters, in procenten van de schoolverlaters die tot de beroepsbevolking behoren, met een intredewerkloosheid van 4 maanden of langer, per opleidingstype en opleidingsrichting, 1993	93
28 Percentage van de schoolverlaters, in procenten van de schoolverlaters die tot de beroepsbevolking behoren, dat als werkloos staat geregistreerd per opleidingstype en opleidingsrichting, 1993	97
29 Percentage van de werkzame schoolverlaters, dat een vast dienstverband heeft per opleidingstype en opleidingsrichting, 1993	101
30 Percentage onderbenutting (subjectieve mening) per opleidingstype en opleidingsrichting, 1993	105
31 Percentage van de schoolverlaters dat in deeltijd werkt (≤ 32 uur) per opleidingstype en opleidingsrichting, 1993	109
32 Percentage schoolverlaters dat, gegeven het opleidingsniveau, een lager (uur)loon heeft dan het gemiddelde loon op het desbetreffende opleidingsniveau, per opleidingstype en opleidingsrichting, 1993	113
33 Overzicht van de opleidingsrichtingen waarvan op de arbeidsmarkt sterke concurrentie wordt ondervonden, per opleidingsrichting, 1993	117

1 Opzet van de Statistische Bijlage

Deze *Statistische Bijlage* heeft als primair doel een actualisering te geven van de arbeidsmarktinformatie die ten grondslag ligt aan het ROA-rapport *De arbeidsmarkt naar opleiding en beroep tot 1998* (ROA-R-1993/10). Dit rapport verschijnt eens in de twee jaren, terwijl de bijlage jaarlijks wordt geactualiseerd. Voor 93 beroepsklassen en 49 opleidingstypen worden grafieken en tabellen gepresenteerd die informatie geven over:

- de actuele arbeidsmarktsituatie;
- enkele risico-indicatoren;
- de arbeidsmarktprognoses.

Deze actualisering bevat geen nieuwe arbeidsmarktprognoses, maar wel nieuwe data over de actuele arbeidsmarktsituatie en andere arbeidsmarktindicatoren. De vorig jaar opgestelde arbeidsmarktprognoses voor de periode 1993-1998 zijn voor de volledigheid overigens wel opgenomen in deze geactualiseerde versie van de bijlage. Nieuwe prognoses zullen eind 1995 worden gepubliceerd in de nieuwe versie van het tweejaarlijkse rapport *De arbeidsmarkt naar opleiding en beroep*, met uiteraard weer een vernieuwde *Statistische Bijlage*.

Nieuw in de bijlage zijn de tabellen waarin informatie wordt gepresenteerd over de actuele arbeidsmarktsituatie van schoolverlaters, op basis van de grootschalige schoolverlatersenquêtes RUBS en HBO-Monitor¹. Deze gegevens maken het mogelijk om de actuele arbeidsmarktsituatie van afgestudeerden uit het VBO, AVO, MBO, en HBO op gedetailleerde wijze te presenteren. De tabellen kunnen worden gezien als een eerste aanzet tot de inpassing van de schoolverlatersinformatie in het ROA-informatiesysteem onderwijs-arbeidsmarkt. De *Statistische Bijlage* bestaat daardoor ditmaal uit drie delen, respectievelijk: informatie over beroepen, informatie over opleidingen en schoolverlatersinformatie.

Al met al wordt de arbeidsmarktinformatie naar opleiding ditmaal op drie aggregatieniveaus gepresenteerd: 7 opleidingsniveaus waarvoor grafieken worden gepresenteerd, 49 opleidingstypen voor de opleidingentabellen en 92 opleidingsrichtingen voor de schoolverlatersinformatie. De schoolverlatersinformatie wordt bovendien ook voor de overkoepelende opleidingstypen gepresenteerd. Door het ontbreken van een WO-Monitor is het helaas nog niet mogelijk om de beroepenclassificatie toe te spitsen op de schoolverlaters. Bij de beroepeninformatie wordt er uitgegaan van 10 beroepssectoren voor de grafieken en 93 beroepsklassen voor de tabellen.

De actuele arbeidsmarktgegevens en -indicatoren voor beroepen en opleidingen zijn gebaseerd op de Enquête Beroepsbevolking (EBB) van het CBS. Voor beroepen hebben de data betrekking op de periode 1989-1993 en voor de opleidingen geldt de periode 1990-1993. Voor de indeling van de beroepsklassen en de opleidingstypen is gebruik gemaakt van door het ROA ontwikkelde indelingen, die zijn afgeleid van de classificaties die het CBS hanteert. De schoolverlatersinformatie heeft betrekking op afgestudeerden van het VBO, AVO, MBO en HBO uit het schooljaar 1991/1992 die in 1993 zijn geënquêteerd.

Evenals in de vorige versies van de Statistische Bijlage is het, als gevolg van publikatierestricties die het CBS stelt, niet mogelijk om informatie te verstrekken over enkele kleine beroepsklassen:

- 2031 Landbouwtechnische ingenieurs;

---

1. Zie ook *Schoolverlaters op de arbeidsmarkt* (Van Smoorenburg e.a., Stichting LDC, Leeuwarden, 1994) en *De arbeidsmarktpositie van afgestudeerden van het HBO* (Van de Loo e.a., HBO-Raad, Den Haag, 1994).

- 3712 Monteurs energievoorziening en elektriciteitsnetten;
- 4111 Vissers en schaaldierkwekers;
- 5034 Dierenartsen.

In de opleidingentabellen zijn ook dit jaar de opleidingstypen 'HBO theologisch' (code 516) en 'HBO horeca' (code 583) niet opgenomen.

Indien in een tabel met actuele arbeidsmarktinformatie voor een bepaalde categorie niet aan de ondergrens voor publikatie wordt voldaan, wordt dit aangegeven door middel van een '.'. Daarnaast wordt bij de vacatiegraad in tabel 5 en in de tabellen met schoolverlatersinformatie het 'x' teken gebruikt om aan te geven dat de desbetreffende cijfers ontbreken. Ten slotte wordt in de tabellen die betrekking hebben op prognoses (tabellen 9-12 en 19-23) het '-' teken gebruikt om aan te geven dat de verwachte ontwikkeling op het desbetreffende punt nihil is. Ditzelfde teken wordt ook in tabel 5 gebruikt om aan te geven dat het desbetreffende percentage nihil is.

2 Toelichting op de figuren en tabellen

De actuele arbeidsmarktinformatie voor de diverse beroepsklassen heeft betrekking op de aantallen en percentages werkenden, verbijzonderd naar geslacht, leeftijdsklasse, opleidingsniveau en de arbeidsduur. De arbeidsduur is een indicatie voor de mate waarin in deeltijd wordt gewerkt. Deeltijdarbeid is daarbij gedefinieerd als een functie met een arbeidsduur van maximaal 32 uur. Dit in tegenstelling tot de vorige *Statistische bijlage*, waarin een grens van 30 uur per week werd gehanteerd. De verschuiving van de deeltijdgrens naar 32 uur sluit beter aan bij de perceptie van deeltijd- en voltijdwerk: vanaf 33 uur (voltijd) is er in principe sprake van 5 werkdagen. De verschillen met betrekking tot de deeltijdpercentages zijn voor de twee urengrenzen overigens gering. Ook wordt per beroepsklasse de vacatiegraad, dat is het aantal openstaande vacatures in procenten van het aantal werkenden, weergegeven. Voor de opleidingstypen zijn eveneens de aantallen en percentages werkenden, verbijzonderd naar geslacht opgenomen.

De *arbeidsmarktindicatoren* vormen belangrijke bouwstenen voor de analyse van de risicopositie van beroepsklassen en opleidingstypen. De conjunctuurindicator per beroepsklasse geeft aan in welke mate de werkgelegenheid in een beroepsklasse gevoelig is voor conjuncturele ontwikkelingen, gemeten over een lange periode. De spreidingsindicatoren, zoals bijvoorbeeld de uitwijkmogelijkheden naar andere bedrijfsklassen per beroepsklasse, geven aan in welke mate de werkenden in een beroepsklasse voor hun werkgelegenheid afhankelijk zijn van één bedrijfsklasse, of dat men kan uitwijken naar andere bedrijfsklassen. Een lage spreidingsindicator duidt op geringe uitwijkmogelijkheden. De arbeidsmarktindicatoren kunnen worden gezien als een aanvulling op de prognoses doordat informatie wordt gegeven over de mogelijke toekomstige werkgelegenheidsrisico's en uitwijkmogelijkheden naar andere bedrijfsklassen. Immers, een goed arbeidsmarktperspectief gecombineerd met een hoge conjunctuurgevoeligheid en een lage bedrijfsklassespreiding geeft aan dat de perspectieven weliswaar goed zijn, maar dat de werkgelegenheidsontwikkeling waarschijnlijk tamelijk gevoelig zal zijn voor conjunctuurschommelingen en dat de werkgelegenheidskansen bovendien sterk afhankelijk zullen zijn van de ontwikkelingen in slechts enkele specifieke bedrijfsklassen.

Voor opleidingen worden zowel de uitwijkmogelijkheden naar andere bedrijfsklassen als de uitwijkmogelijkheden naar andere beroepsgroepen op een gelijkwaardig of hoger functieniveau weergegeven. Daarnaast wordt de mate van onderbenutting in beeld gebracht. Actuele werkloosheidsgegevens per opleidingstype zijn helaas niet beschikbaar. Dit verstoort ook de voor de actuele arbeidsmarktpositie van opleidingstypen zo belangrijke aanvulling die onderbenuttings- en werkloosheidsgegevens elkaar kunnen geven. Zo geeft het werkloosheidspercentage een indicatie van het bestaan van kwantitatieve aansluitingsproblemen tussen de vraag naar en het aanbod van een bepaald opleidingstype, terwijl de mate van onderbenutting in aanvulling daarop informatie geeft over de kwalitatieve aansluitingsproblemen.

De *typering van de verwachte werkgelegenheidsperspectieven voor de verschillende beroepsklassen* (tabel 13) wordt voorafgegaan door tabellen met de verschillende bouwstenen voor deze typering. In deze typering staat het verwachte percentage baanopeningen centraal, aangevuld met de reeds eerder genoemde indicatoren voor de conjunctuurgevoeligheid van de werkgelegenheid en de uitwijkmogelijkheden naar andere bedrijfsklassen. De baanopeningen zijn weer opgebouwd uit de uitbreidingsvraag (de werkgelegenheidsontwikkeling) en de vervangingsvraag: de baanopeningen die ontstaan als gevolg van pensionering e.d. (tabel 9 tot en met 12). Net als in de vorige uitgave van de *Statistische bijlage* wordt in de typering ditmaal geen volledige opsomming gegeven van de baanopeningen en de indicatoren, maar worden alleen de meest bepalende factoren genoemd die ten

grondslag liggen aan de typering van het werkgelegenheidsperspectief van de desbetreffende beroepsklassen.

In de typering van de verwachte arbeidsmarktsituatie voor de opleidingstypen (tabel 25) staat de confrontatie van de verwachte ontwikkeling aan de aanbod- en de vraagzijde van de arbeidsmarkt centraal (tabel 24), aangevuld met de indicatoren voor de uitwijkmogelijkheden naar andere bedrijfsklassen, respectievelijke beroepsgroepen en het werkloosheidspercentage onder schoolverlaters². Het verwachte aanbod in de periode 1993-1998 is opgebouwd uit het geconstrueerde³ werkloosheidspercentage van kortdurig werklozen aan het begin van de prognoseperiode en de verwachte instroom van schoolverlaters op de arbeidsmarkt gedurende de prognoseperiode. De vraagzijde heeft betrekking op de ontwikkeling van het percentage baanopeningen gedurende de prognoseperiode en bestaat uit de uitbreidings- en de vervangingsvraag. De verschillende onderdelen van de vraag- en aanbodprognoses zijn in de tabellen 19 tot en met 23 weergegeven.

Schoolverlatersinformatie

Met behulp van de schoolverlatersenquête RUBS en HBO-Monitor kunnen voor afgestudeerden van het VBO, AVO, MBO en HBO op het meer gedetailleerde niveau van de afstudeerrichting gegevens worden verzameld over de huidige maatschappelijke positie, verder studeren, de arbeidsmarktpositie en de aansluiting tussen opleiding en (huidige) baan. De schoolverlaters worden ongeveer een jaar (RUBS), tot anderhalf jaar (HBO-Monitor) na het verlaten van de opleiding benaderd voor een schriftelijke enquête. Voor deze *Statistische bijlage* zijn de resultaten opgenomen van de *gediplomeerden* uit het leerjaar 1991/1992, die in 1993 zijn geënquêteerd. De tabellen over de arbeidsmarktsituatie van schoolverlaters hebben derhalve ook betrekking op 1993, het laatste jaar van de actuele periode waarvoor de arbeidsmarktinformatie naar beroep en opleiding wordt gepresenteerd. Alle tabellen over de schoolverlaters worden gepresenteerd per opleidingstype en per opleidingsrichting, een verdere verbijzondering van de opleidingstypen.

Als eerste wordt een overzicht gegeven van de mate waarin afgestudeerden verder leren in het initieel onderwijs of deelnemen aan het beroepsbegeleidend onderwijs. Daarna wordt voor degenen die tot de beroepsbevolking toetreden, ingegaan op twee aspecten van de arbeidsmarktintrede. Enerzijds heeft dit betrekking op de verrichte inspanning voor het vinden van een baan. Anderzijds betreft dit de kwaliteit van het gevonden werk. Tenslotte wordt marktpositie van de opleiding in kaart gebracht door per opleidingsrichting aan te geven met welke opleidingsrichtingen de schoolverlaters op de arbeidsmarkt sterk concurreren.

De inspanning voor het vinden van een baan wordt geoperationaliseerd door de geregistreerde werkloosheid onder schoolverlaters uit te drukken als percentage van de totale groep schoolverlaters die zich op de arbeidsmarkt aanbiedt op het moment van enquêteren en het percentage dat, vanaf het afstuderen tot aan het moment van enquêteren, 4 maanden of langer heeft gezocht naar een baan.

Indicaties van de kwaliteit van het werk zijn te vinden in een aantal tabellen over de arbeidspositie die de werkenden innemen. Als eerste wordt het percentage werkenden gepresenteerd dat onder het gevolgde opleidingsniveau werkt. Daarbij wordt de onderbenutting in de schoolverlatersenquête direct

---

2. Voor het 'basisonderwijs' en de opleidingstypen binnen het WO was dit laatste helaas niet mogelijk.

3. Zie voor een toelichting het ROA-werkdocument *Methodiek van het informatiesysteem onderwijs-arbeidsmarkt 1993*, ROA-W-1993/3.

gemeten op basis van de vraag of de (huidige) baan van lager, gelijk of hoger niveau is dan de gevolgde opleiding. Dit in tegenstelling tot de tabel over onderbenutting per opleidingstype met betrekking tot de gehele werkzame bevolking (tabel 16), waarbij wordt uitgegaan van een indirecte meting van de onderbenutting via het niveau van de beroepsgroep waarin men werkzaam is.

Tevens wordt het percentage schoolverlaters dat in deeltijd werkt gepresenteerd. Of een hoog percentage deeltijders geassocieerd moet worden met een zwakke arbeidspositie is enigszins discutabel. Enerzijds hebben deeltijders minder loopbaanmogelijkheden. Anderzijds kan het afdwingen van deeltijd juist aangeven dat men een sterke arbeidspositie inneemt. Overigens worden deze cijfers sterk beïnvloed door de participatie in het leerlingwezen (zie tabel 26).

In de tabel over de kwaliteit van het werk wordt het percentage werkenden met een vast arbeidscontract (langer dan 1 jaar) weergegeven. Veel tijdelijke contracten duiden er immers op dat men (nog) niet tot de vaste kern van een organisatie behoort, waardoor men een zwakke arbeidspositie inneemt.

Naast de informatie over de kwaliteit van het werk wordt ook informatie gegeven over het verdiende loon, op basis van het percentage werkenden dat een uurloon verdient dat onder het gemiddelde uurloon ligt van het desbetreffende opleidingsniveau (VBO, MBO, HBO). Deze beloningsindicator geeft een indruk van de arbeidsmarktpositie van de verschillende studierichtingen in samenhang met de relatieve arbeidsmarktkrapte, of het aanbodoverschot van schoolverlaters met de desbetreffende opleidingsachtergrond.

Tenslotte wordt aangegeven of de schoolverlaters van een bepaalde studierichting op de arbeidsmarkt moeten concurreren met schoolverlaters met een andere opleidingsachtergrond⁴.

Evenals bij de tabellen die zijn gebaseerd op de EBB, geldt ook voor de schoolverlatersenquête dat de celvulling bij sommige opleidingsrichtingen te gering is om betrouwbare informatie te kunnen geven. Voor zowel het VBO en MBO (RUBS), als het HBO is alleen informatie gepresenteerd indien er sprake is geweest van minimaal 25 respondenten. Daarnaast wordt een HBO-opleidingsrichting niet gepresenteerd als dit kan leiden tot herkenning van een hogeschool. Verder worden de opleidingsrichtingen die betrekking hebben op overig-categorieën niet gepresenteerd. Deze zijn echter wel opgenomen bij het opleidingstype waar de desbetreffende opleidingsrichting onder resulteert. In afwijking van de RUBS- en HBO-Monitor-tabellen hebben de gegevens in deze *Statistische bijlage* alleen betrekking op de voltijdstudenten en wordt er geen informatie gepresenteerd voor ongediplomeerden. Ook is de indeling voor met name de HBO-opleidingsrichtingen afwijkend van de tabellen in de HBO-Monitor, omdat de opleidingsrichtingen worden geaggregeerd tot opleidingstypen, die op hun beurt zijn gebaseerd op de Standaard Onderwijs Indeling (SOI) van het CBS.

---

4. Op basis van de beroepsgroepen waarin schoolverlaters werk vinden is een afstandsmaat gedefinieerd tussen de opleidingen. Als een opleiding opleidt tot beroepsgroepen waarin geen werkenden van andere opleidingen voorkomen, dan is de concurrentie-index gelijk aan 0. Leiden twee opleidingen echter op tot dezelfde beroepsgroepen, dan is de index 1. Zie ook Borghans (1992), *A histo-topographic map of the Dutch university studies*, ROA-W-1993/5E.

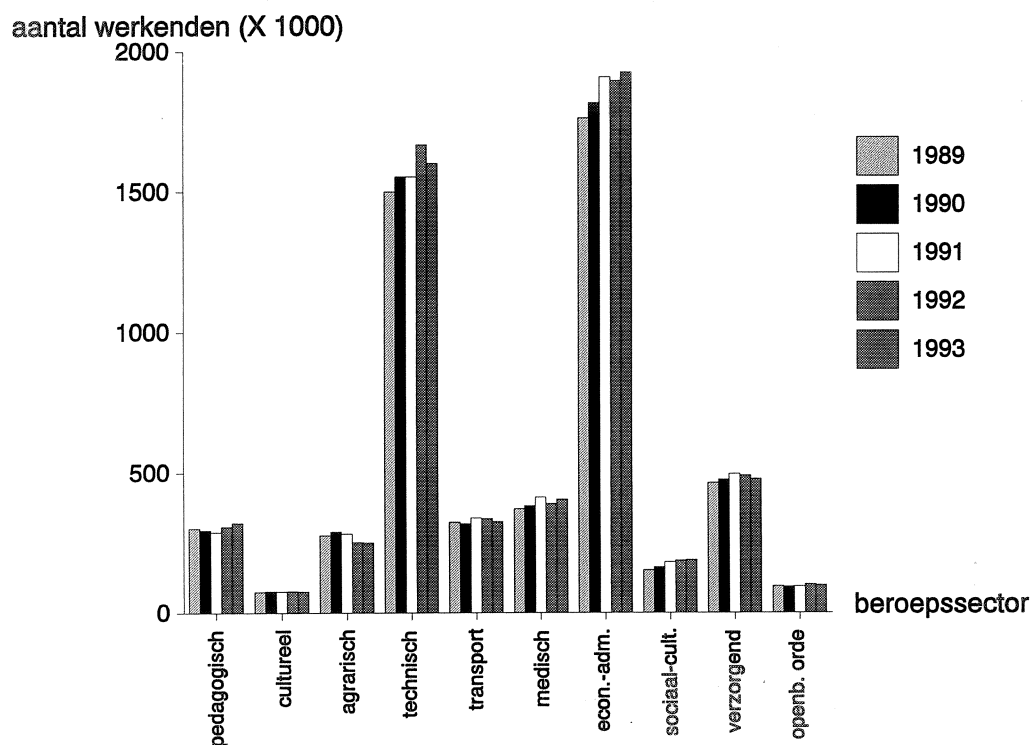
I. INFORMATIE OVER BEROEPEN

Figuur 1

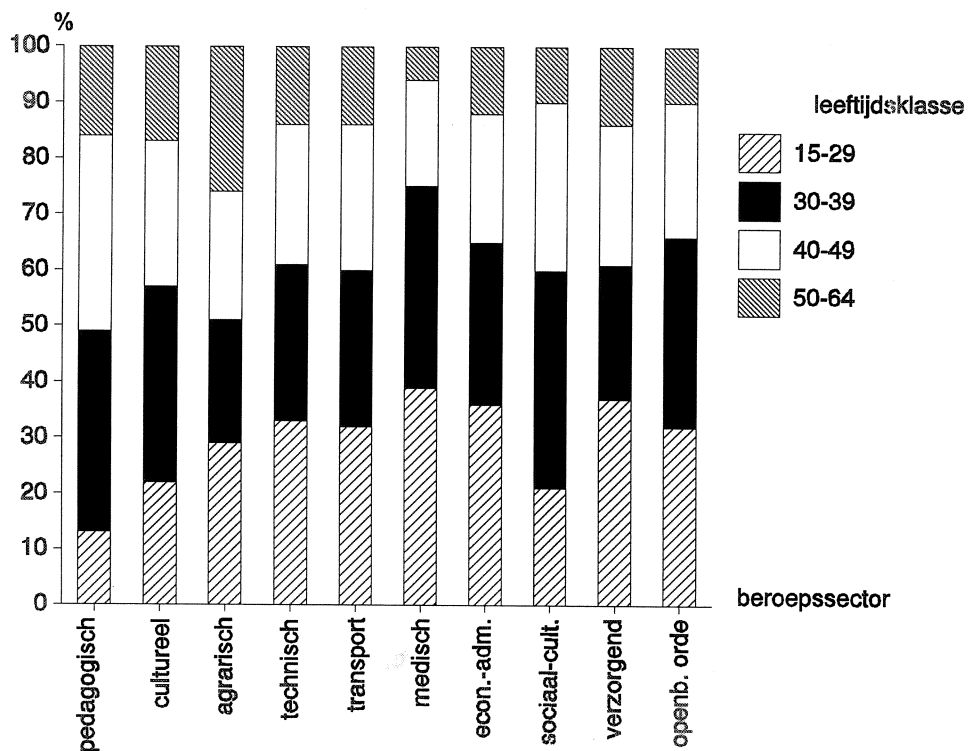
Aantal werkenden per beroepssector 1989-1993

Bron: ROA

Figuur 2

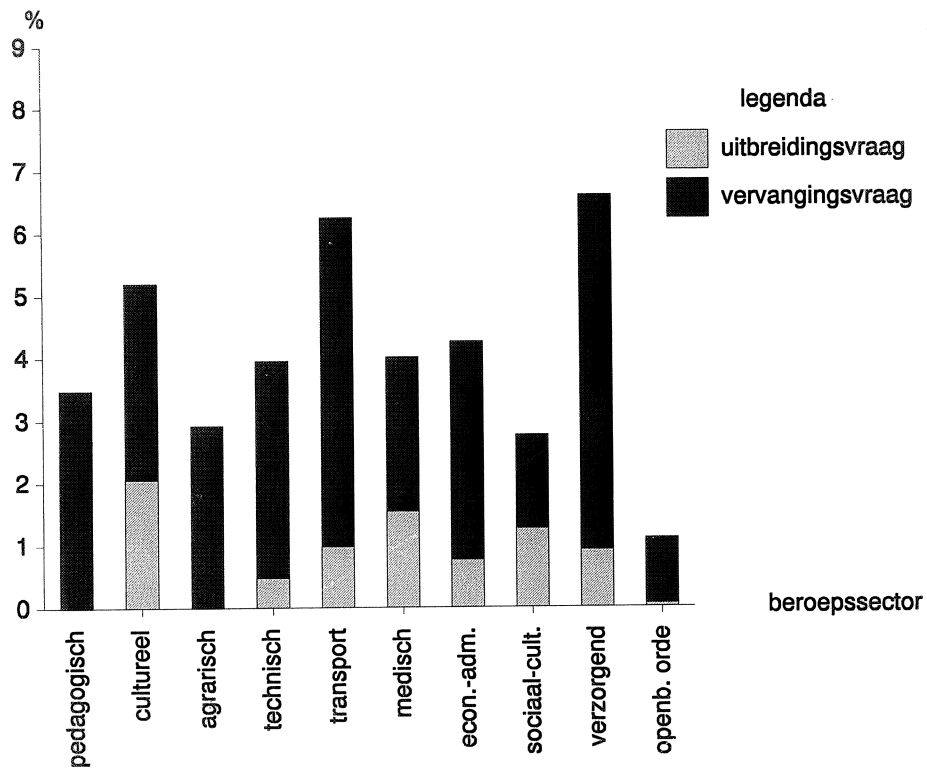
Leeftijdsverdeling per beroepssector, gemiddelde 1989-1993

Bron: ROA

Figuur 3

Verwacht aantal baanopeningen verdeeld naar uitbreidings- en vervangingsvraag per beroepssector 1993-1998

Bron: ROA

Tabel 1

Aantal werkenden per beroepsklasse, gemiddelde 1989-1993

ROA- code	beroepsklasse	aantal	%	trend
0	PEDAGOGISCHE BEROEPEN			
0131	Leerkrachten basis- en speciaal onderwijs	100.000	1,7	dalend
0132	Docenten voortgezet en hoger onderwijs	152.000	2,6	constant
0133	Schoolhoofden e.a. onderwijskundigen	43.000	0,7	stijgend
0221	Sportinstructeurs, officials, beroepssportlieden	10.000	0,2	dalend
1	CULTURELE BEROEPEN			
1131	Taal- en letterkundigen, vertalers, tolken	6.000	0,1	dalend
1231	Pastorale beroepen	9.000	0,1	dalend
1321	Fotografen, filmers, vormgevers en etaleurs	33.000	0,6	stijgend
1331	Beeldende en uitvoerde kunstenaars	30.000	0,5	dalend
2	AGRARISCHE BEROEPEN			
2011	Uitvoerend agrarisch personeel	138.000	2,4	dalend
2012	Zelfstandige agrariërs	129.000	2,2	dalend
3	TECHNISCHE, AMBACHTS- EN INDUSTRIEBEROEPEN			
3011	Heftruck- en hefvorkchauffeurs	24.000	0,4	stijgend
3012	Machinisten bouw en industrie	31.000	0,5	dalend
3021	Leidinggevendende productie, bedrijfskundigen en directeuren	245.000	6,0	constant
3022	Technische en medische vertegenwoordigers	10.000	0,2	sterk stijgend
3023	Technische tekenaars	35.000	0,6	dalend
3024	Technische analisten en amanuenses	31.000	0,5	constant
3031	Bèta-onderzoekers en technische vakspecialisten	52.000	0,9	dalend
3111	Voedings- en genotmiddelenbereiders	44.000	0,8	dalend
3112	Bakkers en (industriële) bakkerijpersoneel	23.000	0,4	dalend
3211	Productiepersoneel textielindustrie	10.000	0,2	sterk dalend
3212	Stoffeerders, schoen- en lederwaremakers	20.000	0,3	constant
3213	Kleding- e.a. textielproductenmakers	20.000	0,3	dalend
3311	Houtwaren-, papier- en kartonmakers	12.000	0,2	dalend
3312	Timmerlieden e.a. houtbewerkers	121.000	2,1	constant
3411	Drukkers en productiepersoneel grafische industrie	54.000	0,9	dalend
3511	Productiepersoneel chemische industrie	28.000	0,5	dalend
3611	Delfstoffen(be)werkers, metaalvervaardigers	14.000	0,2	dalend
3612	Machinale metaalbewerkers	38.000	0,7	dalend
3613	Lassers en constructiewerkers	60.000	1,0	dalend
3614	Machinebank-, plaatwerkers en gereedschapmakers	75.000	1,3	constant
3615	Onderhoudsmonteurs, fietsen- en instrumentmakers	68.000	1,2	constant
3621	Automonteurs en (motor)rijwielherstellers	44.000	0,8	dalend
3622	Middelbare (scheeps)werktuig(bouw)kundigen	14.000	0,2	stijgend
3631	Hogere werktuigbouwkundigen	15.000	0,3	dalend
3711	Monteurs en controleurs van elektrotechnische producten	24.000	0,4	dalend
3721	Elektriciens, elektro- en telecom(onderhouds)monteurs	100.000	1,7	constant
3722	Elektrotechnische opzichters en uitvoerders	6.000	0,1	sterk stijgend
3731	Hogere elektrotechnici	19.000	0,3	dalend

Tabel 1 (vervolg)
Aantal werkenden per beroepsklasse, gemiddelde 1989-1993

ROA- code	beroepsklasse	aantal	%	trend
3811	Productiepersoneel bouwmatr., glas- en aardewerkindustrie	39.000	0,7	dalend
3911	Metselaars, tegelzetters, straatmakers en stukadoors	46.000	0,8	dalend
3912	Betonwerkers, dakdekkers, isoleerders en glaszetters	22.000	0,4	constant
3913	Huis- en constructieschilders	32.000	0,6	constant
3914	Loodgieters, pijpfitters en verwarmingsmonteurs	45.000	0,8	dalend
3915	Gespecialiseerde bouwvak-, wegenbouw- en reinigingswerkers	68.000	1,0	constant
3921	Bouwkundige technici, opzichters en werkvoorbereiders	25.000	0,4	stijgend
3931	Architecten, geodeten e.a. hogere bouwkundigen	31.000	0,5	stijgend
4	TRANSPORTBEROEPEN			
4011	Expeditiemedewerkers, vul- en inpak(machine)bedienden	117.000	2,0	constant
4112	Matrozen e.a. scheepsdek- en machinekamerpersoneel	5.000	0,1	dalend
4121	Scheepsofficieren, schippers, loodsen en walinspecteurs	8.000	0,1	dalend
4211	Chauffeurs en spoorwegpersoneel	170.000	3,0	constant
4321	Vliegers, verkeersleiders e.a. transportdienstleiders	27.000	0,5	dalend
5	MEDISCHE EN PARAMEDISCHE BEROEPEN			
5021	Gediplomeerde verpleegkundigen en verloskundigen	114.000	2,0	dalend
5022	Leerling-verpleegkundigen, zieken- en kraamverzorgenden	110.000	1,9	stijgend
5023	Dokters-, tandarts- en dierenartsassistenten	22.000	0,4	constant
5024	Apothekersassistenten, opticiens en orthoptisten	15.000	0,3	stijgend
5025	EEG-laboranten, logopedisten en andere paramedici	25.000	0,4	stijgend
5031	Fysio-, arbeids- e.a. bewegingstherapeuten	36.000	0,6	dalend
5032	Radiologische, medische en biologische laboranten	27.000	0,5	constant
5033	Artsen, medische specialisten en apothekers	37.000	0,6	stijgend
5035	Tandartsen en tandheelkundige specialisten	6.000	0,1	dalend
6	ECONOMISCH-ADMINISTRATIEVE BEROEPEN			
6031	Hogere leidinggevendenden financiën, verkoop e.d.	100.000	1,7	constant
6111	Postdistributiepersoneel	40.000	0,7	dalend
6112	Datatypisten en computeroperators	14.000	0,2	dalend
6121	Leidinggevend administratief personeel	39.000	0,7	dalend
6122	Secretaressen en typisten	140.000	2,4	constant
6123	Bibliotheek- en archiefmedewerkers	20.000	0,3	dalend
6124	Boekhoudkundige, belasting-, en bankemployées	337.000	5,9	constant
6125	Commercieel-administratieve employées	332.000	5,8	constant
6126	Telefonisten, balie-employées, enquêteurs e.d.	75.000	1,3	constant
6131	Systeemanalisten, -programmeurs en -beheerders	118.000	2,0	stijgend
6132	Economen, accountants e.a. economische specialisten	55.000	0,9	stijgend
6211	Winkelbedienden e.a. verkopers	258.000	4,5	constant
6221	Winkeliers, detail- en groothandelaren	145.000	2,5	dalend
6222	Vertegenwoordigers, filiaalhouders, inkopers, makelaars e.d.	136.000	2,4	constant
6331	Leidinggevendenden openbaar bestuur en beleidsambtenaren	28.000	0,5	dalend
6332	Advocaten, notarissen, rechters e.a. juridische deskundigen	30.000	0,5	constant

Tabel 1 (vervolg)

Aantal werkenden per beroepsklasse, gemiddelde 1989-1993

ROA- code	beroepsklasse	aantal	%	trend
7	SOCIAAL-CULTURELE BEROEPEN			
7021	Journalisten, auteurs en presentatoren	34.000	0,6	stijgend
7031	Bibliothecarissen, archivariissen en conservatoren	15.000	0,3	constant
7032	Personeels- en beroepenspecialisten, arbeidsbemiddelaars	27.000	0,5	stijgend
7033	Maatschappelijk en cultureel werkers	62.000	1,1	stijgend
7034	Sociale wetenschapsbeoefenaren	23.000	0,4	constant
7035	Voorlichters e.a. mediaspecialisten	15.000	0,3	dalend
8	VERZORGENDE EN DIENSTVERLENENDE BEROEPEN			
8111	Koks, kelners e.a. keuken- en serveerpersoneel	126.000	2,2	constant
8121	Houders en leidinggevenden horeca- en recreatiebedrijven	57.000	1,0	dalend
8211	Portiers, schoonmaak- e.a. lager dienstverlenend personeel	149.000	2,6	constant
8212	Kinder-, gezins- en bejaardenverzorgenden	116.000	2,0	constant
8221	Kappers en schoonheidsspecialisten	34.000	0,6	constant
9	OPENBARE ORDE EN VEILIGHEIDSBEROEPEN			
9121	Politie-, brandweer- en bewakingspersoneel	60.000	1,0	stijgend
9221	Beroepsmilitairen	38.000	0,7	dalend
	Totaal	5.742.000		

Bron: CBS/ROA

Tabel 2

Aantal werkenden per beroepsklasse naar geslacht, gemiddelde 1989-1993

ROA- code	beroepsklasse	mannen	vrouwen	totaal
0	PEDAGOGISCHE BEROEPEN			
0131	Leerkrachten basis- en speciaal onderwijs	34.000	66.000	100.000
0132	Docenten voortgezet en hoger onderwijs	99.000	53.000	152.000
0133	Schoolhoofden e.a. onderwijskundigen	31.000	13.000	43.000
0221	Sportinstructeurs, officials, beroepssportlieden	6.000	4.000	10.000
1	CULTURELE BEROEPEN			
1131	Taal- en letterkundigen, vertalers, tolken	2.000	4.000	6.000
1231	Pastorale beroepen	7.000	.	9.000
1321	Fotografen, filmers, vormgevers en etaleurs	22.000	12.000	33.000
1331	Beeldende en uitvoerde kunstenaars	17.000	13.000	30.000
2	AGRARISCHE BEROEPEN			
2011	Uitvoerend agrarisch personeel	95.000	43.000	138.000
2012	Zelfstandige agrariërs	117.000	13.000	129.000
3	TECHNISCH, AMBACHTS- EN INDUSTRIEBEROEPEN			
3011	Heftruck- en hefvorkchauffeurs	24.000	.	24.000
3012	Machinisten bouw en industrie	30.000	.	31.000
3021	Leidinggevenden productie, bedrijfskundigen en directeurs	313.000	30.000	245.000
3022	Technische en medische vertegenwoordigers	9.000	.	10.000
3023	Technische tekenaars	33.000	.	35.000
3024	Technische analisten en amanuenses	23.000	8.000	31.000
3031	Bèta-onderzoekers en technische vakspecialisten	46.000	6.000	52.000
3111	Voedings- en genotmiddelenbereiders	37.000	7.000	44.000
3112	Bakkers en (industriële) bakkerijpersoneel	20.000	3.000	23.000
3211	Productiepersoneel textielindustrie	7.000	2.000	10.000
3212	Stoffeerders, schoen- en lederwarenmakers	14.000	6.000	20.000
3213	Kleding- e.a. textielproductenmakers	3.000	17.000	20.000
3311	Houtwaren-, papier- en kartonmakers	11.000	.	12.000
3312	Timmerlieden e.a. houtbewerkers	119.000	.	121.000
3411	Drukkers en productiepersoneel grafische industrie	43.000	12.000	54.000
3511	Productiepersoneel chemische industrie	26.000	2.000	28.000
3611	Delfstoffen(be)werkers, metaalvervaardigers	14.000	.	14.000
3612	Machinale metaalbewerkers	35.000	4.000	38.000
3613	Lassers en constructiewerkers	58.000	2.000	60.000
3614	Machinebank-, plaatwerkers en gereedschapmakers	74.000	.	75.000
3615	Onderhoudsmonteurs, fietsen- en instrumentmakers	67.000	2.000	68.000
3621	Automonteurs en (motor)rijwielherstellers	44.000	.	44.000
3622	Middelbare (scheeps)werktuig(bouw)kundigen	14.000	.	14.000
3631	Hogere werktuigbouwkundigen	14.000	.	15.000
3711	Monteurs en controleurs van elektrotechnische producten	16.000	8.000	24.000
3721	Elektriciens, elektro- en telecom(onderhouds)monteurs	97.000	3.000	100.000
3722	Elektrotechnische opzichters en uitvoerders	6.000	.	6.000
3731	Hogere elektrotechnici	18.000	.	19.000

Tabel 2 (vervolg)

Aantal werkenden per beroepsklasse naar geslacht, gemiddelde 1989-1993

ROA-code	beroepsklasse	mannen	vrouwen	totaal
3811	Productiepersoneel bouwmatr.-, glas en aardewerkindustrie	35.000	4.000	39.000
3911	Metselaars, tegelzetters, straatmakers en stukadoors	46.000	.	46.000
3912	Betonwerkers, dakdekkers, isoleerders en glaszetters	22.000	.	22.000
3913	Huis- en constructieschilders	32.000	.	32.000
3914	Loodgieters, pijpfitters en verwarmingsmonteurs	45.000	.	45.000
3915	Gespecialiseerde bouwvak-, wegenbouw- en reinigingswerkers	68.000	.	68.000
3921	Bouwkundige technici, opzichters en werkvoorbereiders	25.000	.	25.000
3931	Architecten, geodeten e.a. hogere bouwkundigen	29.000	.	31.000
4	TRANSPORTBEROEPEN			
4011	Expeditiemedewerkers, vul- en inpak(machine)bedienden	85.000	33.000	117.000
4112	Matrozen e.a. scheepsdek- en machinekamerpersoneel	5.000	.	5.000
4121	Scheepsofficieren, schippers, loodsen en walinspecteurs	8.000	.	8.000
4211	Chauffeurs en spoorwegpersoneel	162.000	8.000	170.000
4321	Vliegers, verkeersleiders e.a. transportdienstleiders	25.000	.	27.000
5	MEDISCHE EN PARAMEDISCHE BEROEPEN			
5021	Gediplomeerde verpleegkundigen en verloskundigen	23.000	91.000	114.000
5022	Leerling-verpleegkundigen, zieken- en kraamverzorgenden	14.000	96.000	110.000
5023	Dokters-, tandarts- en dierenartsassistenten	.	22.000	22.000
5024	Apothekersassistenten, opticiens en orthoptisten	3.000	13.000	15.000
5025	EEG-laboranten, logopedisten en andere paramedici	7.000	19.000	25.000
5031	Fysio-, arbeids- e.a. bewegingstherapeuten	12.000	24.000	36.000
5032	Radiologische, medische en biologische laboranten	9.000	19.000	27.000
5033	Artsen, medische specialisten en apothekers	26.000	11.000	37.000
5035	Tandartsen en tandheelkundige specialisten	5.000	.	6.000
6	ECONOMISCH-ADMINISTRATIEVE BEROEPEN			
6031	Hogere leidinggevenden financiën, verkoop e.d.	82.000	18.000	100.000
6111	Postdistributiepersoneel	31.000	9.000	40.000
6112	Datotypisten en computeroperators	6.000	8.000	14.000
6121	Leidinggevend administratief personeel	28.000	11.000	39.000
6122	Secretaressen en typisten	3.000	137.000	140.000
6123	Bibliotheek- en archiefmedewerkers	8.000	13.000	20.000
6124	Boekhoudkundige, belasting-, en bankemployées	155.000	182.000	337.000
6125	Commercieel-administratieve employées	162.000	171.000	332.000
6126	Telefonisten, balie-employées, enquêteurs e.d.	17.000	59.000	75.000
6131	Systeemanalisten, -programmeurs en -beheerders	104.000	14.000	118.000
6132	Economen, accountants e.a. economische specialisten	45.000	10.000	55.000
6211	Winkelbedienden e.a. verkopers	95.000	163.000	258.000
6221	Winkeliers, detail- en groothandelaren	114.000	32.000	145.000
6222	Vertegenwoordigers, filiaalhouders, inkopers, makelaars e.d.	110.000	27.000	136.000
6331	Leidinggevenden openbaar bestuur en beleidsambtenaren	23.000	6.000	28.000
6332	Advocaten, notarissen, rechters e.a. juridische deskundigen	20.000	10.000	30.000

Tabel 2 (vervolg)

Aantal werkenden per beroepsklasse naar geslacht, gemiddelde 1989-1993

ROA- code	beroepsklasse	mannen	vrouwen	totaal
7	SOCIAAL-CULTURELE BEROEPEN			
7021	Journalisten, auteurs en presentatoren	20.000	14.000	34.000
7031	Bibliothecarissen, archivariissen en conservatoren	7.000	8.000	15.000
7032	Personeels- en beroepenspecialisten, arbeidsbemiddelaars	14.000	14.000	27.000
7033	Maatschappelijk en cultureel werkers	23.000	39.000	62.000
7034	Sociale wetenschapsbeoefenaren	11.000	12.000	23.000
7035	Voorlichters e.a. mediaspecialisten	11.000	4.000	15.000
8	VERZORGENDE EN DIENSTVERLENENDE BEROEPEN			
8111	Koks, kelners e.a. keuken- en serveerpersoneel	55.000	71.000	126.000
8121	Houders en leidinggevenden horeca- en recreatiebedrijven	34.000	23.000	57.000
8211	Portiers, schoonmaak- e.a. lager dienstverlenend personeel	49.000	100.000	149.000
8212	Kinder-, gezins- en bejaardenverzorgenden	3.000	114.000	116.000
8221	Kappers en schoonheidsspecialisten	7.000	28.000	34.000
9	OPENBARE ORDE- EN VEILIGHEIDSBEROEPEN			
9121	Politie-, brandweer- en bewakingspersoneel	54.000	6.000	60.000
9221	Beroepsmilitairen	37.000	.	38.000
	Totaal	3.723.000	2.019.000	5.742.000

Bron: CBS/ROA

Tabel 3

Percentage werkenden naar leeftijdsklasse per beroepsklasse, gemiddelde 1989-1993

ROA- code	beroepsklasse	leeftijdsklasse			
		15-29 %	30-39 %	40-49 %	50-64 %
0	PEDAGOGISCHE BEROEPEN				
0131	Leerkrachten basis- en speciaal onderwijs	19	39	32	10
0132	Docenten voortgezet en hoger onderwijs	8	35	38	19
0133	Schoolhoofden e.a. onderwijskundigen	7	30	41	22
0221	Sportinstructeurs, officials, beroepssportlieden	42	32	21	.
1	CULTURELE BEROEPEN				
1131	Taal- en letterkundigen, vertalers, tolken	.	42	.	.
1231	Pastorale beroepen	.	24	29	41
1321	Fotografen, filmers, vormgevers en etaleurs	35	32	23	11
1331	Beeldende en uitvoerde kunstenaars	17	37	31	17
2	AGRARISCHE BEROEPEN				
2011	Uitvoerend agrarisch personeel	40	22	21	17
2012	Zelfstandige agrariërs	15	22	26	37
3	TECHNISCHE, AMBACHTS- EN INDUSTRIEBEROEPEN				
3011	Heftruck- en hefvorkchauffeurs	38	30	19	11
3012	Machinisten bouw en industrie	26	30	28	15
3021	Leidinggevendende produktie, bedrijfskundigen en directeurs	11	28	37	24
3022	Technische en medische vertegenwoordigers	25	35	20	20
3023	Technische tekenaars	39	30	20	11
3024	Technische analisten en amanuenses	41	25	20	13
3031	Bèta-onderzoekers en technische vakspecialisten	25	36	24	15
3111	Voedings- en genotmiddelenbereiders	47	25	18	10
3112	Bakkers en (industriële) bakkerijpersoneel	51	22	16	9
3211	Productiepersoneel textielindustrie	42	21	21	.
3212	Stoffeerdere, schoen- en lederwarenmakers	38	21	23	18
3213	Kleding- e.a. textielproductenmakers	38	21	28	15
3311	Houtwaren-, papier- en kartonmakers	43	26	17	.
3312	Timmerlieden e.a. houtbewerkers	32	28	27	12
3411	Drukkers en productiepersoneel grafische industrie	39	27	22	12
3511	Productiepersoneel chemische industrie	32	32	23	13
3611	Delfstoffen(be)werkers, metaalvervaardigers	36	29	21	.
3612	Machinale metaalbewerkers	39	26	21	12
3613	Lassers en constructiewerkers	40	28	22	10
3614	Machinebank-, plaatwerkers en gereedschapmakers	40	28	21	12
3615	Onderhoudsmonteurs, fietsen- en instrumentmakers	32	31	23	15
3621	Automonteurs en (motor)rijwielherstellers	46	25	18	10
3622	Middelbare (scheeps)werktuig(bouw)kundigen	25	25	29	18
3631	Hogere werktuigbouwkundigen	21	34	28	17
3711	Monteurs en controleurs van elektrotechnische produkten	42	25	21	13
3721	Elektriciens, elektro- en telecom(onderhouds)monteurs	43	28	21	10
3722	Elektrotechnische opzichters en uitvoerders	25	25	33	17
3731	Hogere elektrotechnici	24	35	24	16

Tabel 3 (vervolg)

Percentage werkenden naar leeftijdsklasse per beroepsklasse, gemiddelde 1989-1993

ROA- code	beroepsklasse	leeftijdsklasse			
		15-29 %	30-39 %	40-49 %	50-64 %
3811	Productiepersoneel bouwmatr., glas- en aardewerkindustrie	45	27	18	12
3911	Metselaars, tegelzetters, straatmakers en stukadoors	34	27	25	13
3912	Betonwerkers, dakdekkers, isoleerders en glaszetters	41	30	20	9
3913	Huis- en constructieschilders	34	27	25	14
3914	Loodgieters, pijpfitters en verwarmingsmonteurs	35	29	22	13
3915	Gespecialiseerde bouwvak-, wegenbouw- en reinigingswerkers	45	23	19	12
3921	Bouwkundige technici, opzichters en werkvoorbereiders	24	30	26	20
3931	Architecten, geodeten e.a. hogere bouwkundigen	13	34	31	21
4	TRANSPORTBEROEPEN				
4011	Expeditiemedewerkers, vul- en inpak(machine)bedienden	45	25	18	12
4112	Matrozen e.a. scheepsdek- en machinekamerpersoneel	44	.	.	.
4121	Scheepsofficieren, schippers, loodsen en walinspecteurs	.	.	33	27
4211	Chauffeurs en spoorwegpersoneel	27	30	28	15
4321	Vliegers, verkeersleiders e.a. transportdienstleiders	17	30	32	21
5	MEDISCHE EN PARAMEDISCHE BEROEPEN				
5021	Gediplomeerde verpleegkundigen en verloskundigen	34	39	20	7
5022	Leerling-verpleegkundigen, zieken- en kraamverzorgenden	54	31	12	2
5023	Dokters-, tandarts- en dierenartsassistenten	53	26	16	.
5024	Apothekersassistenten, opticiens en orthoptisten	50	27	17	.
5025	EEG-laboranten, logopedisten en andere paramedici	32	30	26	14
5031	Fysio-, arbeids- e.a. bewegingstherapeuten	30	41	21	8
5032	Radiologische, medische en biologische laboranten	41	37	15	.
5033	Artsen, medische specialisten en apothekers	11	42	34	14
5035	Tandartsen en tandheelkundige specialisten	.	36	36	.
6	ECONOMISCH-ADMINISTRATIEVE BEROEPEN				
6031	Hogere leidinggevenden financiën, verkoop e.d.	11	34	36	19
6111	Postdistributiepersoneel	28	31	26	15
6112	Datatypisten en computeroperators	46	29	18	.
6121	Leidinggevend administratief personeel	16	36	32	16
6122	Secretaressen en typisten	43	29	20	8
6123	Bibliotheek- en archiefmedewerkers	33	31	23	15
6124	Boekhoudkundige, belasting-, en bankemployées	42	29	20	10
6125	Commercieel-administratieve employées	40	28	20	11
6126	Telefonisten, balie-employées, enquêteurs e.d.	40	27	23	10
6131	Systeemanalisten, -programmeurs en -beheerders	32	44	20	5
6132	Economen, accountants e.a. economische specialisten	26	35	26	15
6211	Winkelbedienden e.a. verkopers	55	17	18	10
6221	Winkeliers, detail- en groothandelaren	16	26	32	26
6222	Vertegenwoordigers, filiaalhouders, inkopers, makelaars e.d.	30	28	26	15
6331	Leidinggevenden openbaar bestuur en beleidsambtenaren	.	32	39	25
6332	Advocaten, notarissen, rechters e.a. juridische deskundigen	19	42	27	10

Tabel 3 (vervolg)

Percentage werkenden naar leeftijdsklasse per beroepsklasse, gemiddelde 1989-1993

ROA- code	beroepsklasse	leeftijdsklasse			
		15-29 %	30-39 %	40-49 %	50-64 %
7	SOCIAAL-CULTURELE BEROEPEN				
7021	Journalisten, auteurs en presentatoren	22	39	27	12
7031	Bibliothecarissen, archivariissen en conservatoren	21	34	28	17
7032	Personeels- en beroepenspecialisten, arbeidsbemiddelaars	30	37	26	9
7033	Maatschappelijk en cultureel werkers	15	42	33	10
7034	Sociale wetenschapsbeoefenaren	20	42	27	11
7035	Voorlichters e.a. mediaspecialisten	34	34	24	.
8	VERZORGENDE EN DIENSTVERLENENDE BEROEPEN				
8111	Koks, kelners e.a. keuken- en serveerpersoneel	49	23	19	9
8121	Houders en leidinggevenden horeca- en recreatiebedrijven	19	33	30	17
8211	Portiers, schoonmaak- e.a. lager dienstverlenend personeel	27	24	30	20
8212	Kinder-, gezins- en bejaardenverzorgenden	39	25	25	11
8221	Kappers en schoonheidsspecialisten	60	16	16	7
9	OPENBARE ORDE- EN VEILIGHEIDSBEROEPEN				
9121	Politie-, brandweer- en bewakingspersoneel	27	41	22	11
9221	Beroepsmilitairen	39	26	26	8
	Totaal	33	29	24	14

Bron: CBS/ROA

Tabel 4

Aantal en percentage werkenden met een arbeidsduur van maximaal 32 uur per week per beroepsklasse, gemiddelde 1989-1993

ROA- code	beroepsklasse	aantal	%
0	PEDAGOGISCHE BEROEPEN		
0131	Leerkrachten basis- en speciaal onderwijs	31.000	31
0132	Docenten voortgezet en hoger onderwijs	82.000	55
0133	Schoolhoofden e.a. onderwijskundigen	8.000	19
0221	Sportinstructeurs, officials, beroepssportlieden	5.000	49
1	CULTURELE BEROEPEN		
1131	Taal- en letterkundigen, vertalers, tolken	3.000	43
1231	Pastorale beroepen	2.000	26
1321	Fotografen, filmers, vormgevers en etaleurs	6.000	18
1331	Beeldende en uitvoerde kunstenaars	13.000	44
2	AGRARISCHE BEROEPEN		
2011	Uitvoerend agrarisch personeel	36.000	26
2012	Zelfstandige agrariërs	12.000	9
3	TECHNISCHE, AMBACHTS- EN INDUSTRIEBEROEPEN		
3011	Heftruck- en hefvorkchauffeurs	.	.
3012	Machinisten bouw en industrie	.	.
3021	Leidinggevendende productie, bedrijfskundigen en directeuren	22.000	7
3022	Technische en medische vertegenwoordigers	.	.
3023	Technische tekenaars	.	.
3024	Technische analisten en amanuenses	3.000	10
3031	Bèta-onderzoekers en technische vakspecialisten	4.000	6
3111	Voedings- en genotmiddelenbereiders	4.000	8
3112	Bakkers en (industriële) bakkerijpersoneel	2.000	9
3211	Productiepersoneel textielindustrie	.	.
3212	Stoffeerdere, schoen- en lederwarenmakers	4.000	18
3213	Kleding- e.a. textielproductenmakers	8.000	39
3311	Houtwaren-, papier- en kartonmakers	.	.
3312	Timmerlieden e.a. houtbewerkers	7.000	6
3411	Drukkers en productiepersoneel grafische industrie	5.000	9
3511	Productiepersoneel chemische industrie	.	.
3611	Delfstoffen(be)werkers, metaalvervaardigers	.	.
3612	Machinale metaalbewerkers	.	.
3613	Lassers en constructiewerkers	2.000	4
3614	Machinebank-, plaatwerkers en gereedschapmakers	3.000	4
3615	Onderhoudsmonteurs, fietsen- en instrumentmakers	3.000	5
3621	Automonteurs en (motor)rijwielherstellers	3.000	7
3622	Middelbare (scheeps)werktuig(bouw)kundigen	.	.
3631	Hogere werktuigbouwkundigen	.	.
3711	Monteurs en controleurs van elektrotechnische producten	4.000	14
3721	Elektriciens, elektro- en telecom(onderhouds)monteurs	5.000	4
3722	Elektrotechnische opzichters en uitvoerders	.	.
3731	Hogere elektrotechnici	.	.

Tabel 4 (vervolg)

Aantal en percentage werkenden met een arbeidsduur van maximaal 32 uur per week per beroepsklasse, gemiddelde 1989-1993

ROA-code	beroepsklasse	aantal	%
3811	Productiepersoneel bouwmater., glas- en aardewerkindustrie	3.000	7
3911	Metselaars, tegelzetters, straatmakers en stukadoors	2.000	4
3912	Betonwerkers, dakdekkers, isoleerders en glaszetters	.	.
3913	Huis- en constructieschilders	.	.
3914	Loodgieters, pijpfitters en verwarmingsmonteurs	.	.
3915	Gespecialiseerde bouwvak-, wegenbouw- en reinigingswerkers	20.000	12
3921	Bouwkundige technici, opzichters en werkvoorbereiders	.	.
3931	Architecten, geodeten e.a. hogere bouwkundigen	3.000	8
4	TRANSPORTBEROEPEN		
4011	Expeditiemedewerkers, vul- en inpak(machine)bedienden	17.000	15
4112	Matrozen e.a. scheepsdek- en machinekamerpersoneel	.	.
4121	Scheepsofficieren, schippers, loodsen en walinspecteurs	.	.
4211	Chauffeurs en spoorwegpersoneel	18.000	10
4321	Vliegers, verkeersleiders e.a. transportdienstleiders	.	.
5	MEDISCHE EN PARAMEDISCHE BEROEPEN		
5021	Gediplomeerde verpleegkundigen en verloskundigen	42.000	37
5022	Leerling-verpleegkundigen, zieken- en kraamverzorgenden	40.000	35
5023	Dokters-, tandarts- en dierenartsassistenten	11.000	49
5024	Apothekersassistenten, opticiens en orthoptisten	5.000	30
5025	EEG-laboranten, logopedisten en andere paramedici	11.000	44
5031	Fysio-, arbeids- e.a. bewegingstherapeuten	17.000	46
5032	Radiologische, medische en biologische laboranten	7.000	26
5033	Artsen, medische specialisten en apothekers	7.000	19
5035	Tandartsen en tandheelkundige specialisten	.	.
6	ECONOMISCH-ADMINISTRATIEVE BEROEPEN		
6031	Hogere leidinggevenden financiën, verkoop e.d.	6.000	6
6111	Postdistributiepersoneel	8.000	20
6112	Datotypisten en computeroperators	4.000	27
6121	Leidinggevend administratief personeel	3.000	6
6122	Secretaressen en typisten	48.000	34
6123	Bibliotheek- en archiefmedewerkers	9.000	42
6124	Boekhoudkundige, belasting-, en bankemployées	80.000	24
6125	Commercieel-administratieve employées	72.000	22
6126	Telefonisten, balie-employées, enquêteurs e.d.	32.000	42
6131	Systeemanalisten, -programmeurs en -beheerders	5.000	4
6132	Economen, accountants e.a. economische specialisten	5.000	9
6211	Winkelbedienden e.a. verkopers	97.000	38
6221	Winkeliers, detail- en groothandelaren	13.000	9
6222	Vertegenwoordigers, filiaalhouders, inkopers, makelaars e.d.	12.000	8
6331	Leidinggevenden openbaar bestuur en beleidsambtenaren	3.000	10
6332	Advocaten, notarissen, rechters e.a. juridische deskundigen	4.000	11

Tabel 4 (vervolg)

Aantal en percentage werkenden met een arbeidsduur van maximaal dan 32 uur per week per beroepsklasse, gemiddelde 1989-1993

ROA- code	beroepsklasse	aantal	%
7	SOCIAAL-CULTURELE BEROEPEN		
7021	Journalisten, auteurs en presentatoren	8.000	23
7031	Bibliothecarissen, archivariissen en conservatoren	5.000	35
7032	Personeels- en beroepenspecialisten, arbeidsbemiddelaars	4.000	15
7033	Maatschappelijk en cultureel werkers	26.000	42
7034	Sociale wetenschapsbeoefenaren	9.000	37
7035	Voorlichters e.a. mediaspecialisten	3.000	19
8	VERZORGENDE EN DIENSTVERLENENDE BEROEPEN		
8111	Koks, kelners e.a. keuken- en serveerpersoneel	53.000	42
8121	Houders en leidinggevenden horeca- en recreatiebedrijven	8.000	14
8211	Portiers, schoonmaak- e.a. lager dienstverlenend personeel	85.000	57
8212	Kinder-, gezins- en bejaardenverzorgenden	80.000	68
8221	Kappers en schoonheidsspecialisten	13.000	37
9	OPENBARE ORDE- EN VEILIGHEIDSBEROEPEN		
9121	Politie-, brandweer- en bewakingspersoneel	3.000	5
9221	Beroepsmilitairen	.	.
	Totaal	1.198.000	21

Bron: ROA

Tabel 5

Vacatiegraad en percentage moeilijk vervulbare vacatures per beroepsklasse, ultimo september 1993*

ROA- code	beroepsklasse	vacatiegraad %	waarvan moeilijk vervulbaar %
0	PEDAGOGISCHE BEROEPEN		
0131	Leerkrachten basis- en speciaal onderwijs	x	x
0132	Docenten voortgezet en hoger onderwijs	x	x
0133	Schoolhoofden e.a. onderwijskundigen	x	x
0221	Sportinstructeurs, officials, beroepssportlieden	1	-
1	CULTURELE BEROEPEN		
1131	Taal- en letterkundigen, vertalers, tolken	-	-
1231	Pastorale beroepen	-	-
1321	Fotografen, filmers, vormgevers en etaleurs	-	-
1331	Beeldende en uitvoerende kunstenaars	-	-
2	AGRARISCHE BEROEPEN		
2011	Uitvoerend agrarisch personeel	1	-
2012	Zelfstandige agrariërs	-	-
3	TECHNISCHE, AMBACHTS- EN INDUSTRIEBEROEPEN		
3011	Heftruck- en hefvorkchauffeurs	-	-
3012	Machinisten bouw en industrie	-	-
3021	Leidinggevendende productie, bedrijfskundigen en directeuren	-	30
3022	Technische en medische vertegenwoordigers	1	-
3023	Technische tekenaars	1	-
3024	Technische analisten en amanuenses	-	-
3031	Bèta-onderzoekers en technische vakspecialisten	-	-
3111	Voedings- en genotmiddelenbereiders	1	33
3112	Bakkers en (industriële) bakkerijpersoneel	1	-
3211	Productiepersoneel textielindustrie	-	-
3212	Stoffeerdere, schoen- en lederwarenmakers	-	-
3213	Kleding- e.a. textielproductenmakers	-	-
3311	Houtwaren-, papier- en kartonmakers	-	-
3312	Timmerlieden e.a. houtbewerkers	1	43
3411	Drukkers en productiepersoneel grafische industrie	-	-
3511	Productiepersoneel chemische industrie	1	-
3611	Delfstoffen(be)werkers, metaalvervaardigers	-	-
3612	Machinale metaalbewerkers	-	-
3613	Lassers en constructiewerkers	1	25
3614	Machinebank-, plaatwerkers en gereedschapmakers	-	-
3615	Onderhoudsmonteurs, fietsen- en instrumentmakers	-	100
3621	Automonteurs en (motor)rijwielherstellers	-	-
3622	Middelbare (scheeps)werktuig(bouw)kundigen	1	-
3631	Hogere werktuigbouwkundigen	1	-
3711	Monteurs en controleurs van elektrotechnische producten	1	-
3721	Elektriciens, elektro- en telecom(onderhouds)monteurs	2	33
3722	Elektrotechnische opzichters en uitvoerders	3	-
3731	Hogere elektrotechnici	-	-

* Exclusief vacatures bij overheid, onderwijs, sociale werkplaatsen, uitzendbureaus en uitleenbedrijven.

Tabel 5 (vervolg)

Vacatiegraad en percentage moeilijk vervulbare vacatures per beroepsklasse, ultimo september 1993*

ROA- code	beroepsklasse	vacatiegraad %	waarvan moeilijk vervulbaar %
3811	Productiepersoneel bouwmatr.-, glas- en aardewerkindustrie	-	-
3911	Metselaars, tegelzetters, straatmakers en stukadoors	1	75
3912	Betonwerkers, dakdekkers, isoleerders en glaszetters	-	-
3913	Huis- en constructieschilders	1	-
3914	Loodgieters, pijpfitters en verwarmingsmonteurs	1	50
3915	Gespecialiseerde bouwvak-, wegenbouw- en reinigingswerkers	1	33
3921	Bouwkundige technici, opzichters en werkvoorbereiders	-	-
3931	Architecten, geodeten e.a. hogere bouwkundigen	-	-
4	TRANSPORTBEROEPEN		
4011	Expeditiemedewerkers, vul- en inpak(machine)bedienden	1	6
4112	Matrozen e.a. scheepsdek- en machinekamerpersoneel	-	-
4121	Scheepsofficieren, schippers, loodsen en walinspecteurs	-	-
4211	Chauffeurs en spoorwegpersoneel	-	-
4321	Vliegers, verkeersleiders e.a. transportdienstleiders	-	-
5	MEDISCHE EN PARAMEDISCHE BEROEPEN		
5021	Gediplomeerde verpleegkundigen en verloskundigen	1	14
5022	Leerling-verpleegkundigen, zieken- en kraamverzorgenden	1	14
5023	Dokters-, tandarts- en dierenartsassistenten	1	-
5024	Apothekersassistenten, opticiens en orthoptisten	1	-
5025	EEG-laboranten, logopedisten en andere paramedici	-	-
5031	Fysio-, arbeids- e.a. bewegingstherapeuten	1	-
5032	Radiologische, medische en biologische laboranten	-	-
5033	Artsen, medische specialisten en apothekers	0	50
5035	Tandartsen en tandheelkundige specialisten	-	-
6	ECONOMISCH-ADMINISTRATIEVE BEROEPEN		
6031	Hogere leidinggevenden financiën, verkoop e.d.	1	22
6111	Postdistributiepersoneel	-	-
6112	Datatypisten en computeroperators	3	67
6121	Leidinggevend administratief personeel	-	-
6122	Secretaressen en typisten	1	-
6123	Bibliotheek- en archiefmedewerkers	-	-
6124	Boekhoudkundige, belasting-, en bankemployées	-	10
6125	Commercieel-administratieve employées	-	17
6126	Telefonisten, balie-employées, enquêteurs e.d.	3	5
6131	Systeemanalisten, -programmeurs en -beheerders	1	38
6132	Economen, accountants e.a. economische specialisten	-	-
6211	Winkelbedienden e.a. verkopers	1	22
6221	Winkeliers, detail- en groothandelaren	-	-
6222	Vertegenwoordigers, filiaalhouders, inkopers, makelaars e.d.	1	18
6331	Leidinggevenden openbaar bestuur en beleidsambtenaren	x	x
6332	Advocaten, notarissen, rechters e.a. juridische deskundigen	1	-

* Exclusief vacatures bij overheid, onderwijs, sociale werkplaatsen, uitzendbureaus en uitleenbedrijven.

Tabel 5 (vervolg)

Vacatiegraad en percentage moeilijk vervulbare vacatures per beroepsklasse, ultimo september 1993*

ROA- code	beroepsklasse	vacatiegraad %	waarvan moeilijk vervulbaar %
7	SOCIAAL-CULTURELE BEROEPEN		
7021	Journalisten, auteurs en presentatoren	1	-
7031	Bibliothecarissen, archivariissen en conservatoren	-	-
7032	Personeels- en beroepenspecialisten, arbeidsbemiddelaars	-	-
7033	Maatschappelijk en cultureel werkers	1	14
7034	Sociale wetenschapsbeoefenaren	-	-
7035	Voorlichters e.a. mediaspecialisten	1	-
8	VERZORGENDE EN DIENSTVERLENENDE BEROEPEN		
8111	Koks, kelners e.a. keuken- en serveerpersoneel	2	9
8121	Houders en leidinggevenden horeca- en recreatiebedrijven	x	x
8211	Portiers, schoonmaak- e.a. lager dienstverlenend personeel	1	-
8212	Kinder-, gezins- en bejaardenverzorgenden	1	13
8221	Kappers en schoonheidsspecialisten	-	-
9	OPENBARE ORDE- EN VEILIGHEIDSBEROEPEN		
9121	Politie-, brandweer- en bewakingspersoneel	-	-
9221	Beroepsmilitairen	x	x
	Totaal	1	18

Bron: CBS vacature-enquête/ROA

* Exclusief vacatures bij overheid, onderwijs, sociale werkplaatsen, uitzendbureaus en uitleenbedrijven.

Tabel 6

Percentage werkenden naar opleidingsniveau per beroepsklasse, gemiddelde 1990-1993

ROA- code	beroepsklasse	Basisonderwijs %	MAVO %	VBO %	HAVO %	MBO %	HBO %	WO %	totaal aantal
0	PEDAGOGISCHE BEROEPEN								
0131	Leerkrachten basis- en speciaal onderwijs	.	.	.	.	7	91	.	98.000
0132	Docenten voortgezet en hoger onderwijs	.	.	.	1	5	54	39	152.000
0133	Schoolhoofden e.a. onderwijskundigen	.	.	.	.	12	53	28	45.000
0221	Sportinstructeurs, officials, beroepssportlieden	.	.	20	.	40	.	.	10.000
1	CULTURELE BEROEPEN								
1131	Taal- en letterkundigen, vertalers, tolken	.	.	.	.	.	.	55	6.000
1231	Pastorale beroepen	.	.	.	.	.	38	56	8.000
1321	Fotografen, filmers, vormgevers en etaleurs	.	.	10	.	45	30	.	34.000
1331	Beeldende en uitvoerde kunstenaars	.	.	.	10	13	58	8	30.000
2	AGRARISCHE BEROEPEN								
2011	Uitvoerend agrarisch personeel	21	7	33	2	35	1	.	137.000
2012	Zelfstandige agrariërs	9	3	35	.	49	3	.	128.000
3	TECHNISCH, AMBACHTS- EN INDUSTRIEBEROEPEN								
3011	Heftruck- en hefvoorkchauffeurs	42	8	33	.	15	.	.	24.000
3012	Machinisten bouw en industrie	25	.	30	.	37	.	.	30.000
3021	Leidinggevendende productie, bedrijfskundigen en directeurs	6	3	11	3	45	21	10	349.000
3022	Technische en medische vertegenwoordigers	.	.	.	.	45	32	.	11.000
3023	Technische tekenaars	.	.	9	.	66	16	.	34.000
3024	Technische analisten en amanuenses	.	.	.	.	41	38	.	31.000
3031	Bèta-onderzoekers en technische vakspecialisten	.	.	.	.	17	32	48	52.000

Tabel 6 (vervolg)

Percentage werkenden naar opleidingsniveau per beroepsklasse, gemiddelde 1990-1993

ROA- code	beroepsklasse	Basisonderwijs %	MAVO %	VBO %	HAVO %	MBO %	HBO %	WO %	totaal aantal
3111	Voedings- en genotmiddelenbereiders	29	9	29	.	29	.	.	44.000
3112	Bakkers en (industrieel) bakkerijpersoneel	13	.	28	.	52	.	.	23.000
3211	Productiepersoneel textielindustrie	39	.	33	.	.	.	.	9.000
3212	Stoffeers, schoen- en lederwarenmakers	26	.	33	.	33	.	.	20.000
3213	Kleding- e.a. textielproductenmakers	26	.	37	.	32	.	.	19.000
3311	Houtwaren-, papier- en kartonmakers	29	.	29	.	25	.	.	12.000
3312	Timmerlieden e.a. houtbewerkers	12	3	42	.	40	.	.	121.000
3411	Drukkers en productiepersoneel grafische industrie	10	9	22	5	50	.	.	54.000
3511	Productiepersoneel chemische industrie	15	.	25	.	45	.	.	28.000
3611	Delfstoffen(be)werkers, metaalvervaardigers	28	.	31	.	28	.	.	15.000
3612	Machinale metaalbewerkers	26	6	35	.	27	.	.	39.000
3613	Lassers en constructiewerkers	16	3	46	.	33	.	.	60.000
3614	Machinebank-, plaatwerkers en gereedschapmakers	11	3	33	.	50	.	.	75.000
3615	Onderhoudsmonteurs, fietsen- en instrumentmakers	8	3	28	.	58	.	.	68.000
3621	Automonteurs en (motor)rijwielherstellers	8	.	32	.	55	.	.	44.000
3622	Middelbare (scheeps)werktuig(bouw)kundigen	.	.	.	.	54	25	.	14.000
3631	Hogere werktuigbouwkundigen	.	.	.	.	36	43	14	14.000
3711	Monteurs en controleurs van elektrotechnische produkten	26	11	28	.	28	.	.	24.000
3721	Elektriciens, elektro- en telecom(onderhouds)monteurs	5	3	24	2	61	4	.	102.000
3722	Elektrotechnische opzichters en uitvoerders	.	.	.	.	50	.	.	6.000
3731	Hogere elektrotechnici	.	.	.	.	36	42	19	18.000
3811	Productiepersoneel bouwmatr.-, glas- en aardewerkindustrie	29	8	38	.	23	.	.	40.000
3911	Metselaars, tegelzeters, straatmakers en stukadoors	29	4	41	.	24	.	.	45.000
3912	Betonwerkers, dakdekkers, isoleerders en glaszetters	33	.	42	.	18	.	.	23.000
3913	Huis- en constructieschilders	17	.	38	.	42	.	.	33.000
3914	Loodgieters, pijpfitters en verwarmingsmonteurs	12	.	37	.	45	.	.	45.000
3915	Gespecialiseerde bouwvak- en reinigingswerkers	28	9	24	6	19	6	2	113.000

Tabel 6 (vervolg)
Percentage werkenden naar opleidingsniveau per beroepsklasse, gemiddelde 1990-1993

ROA- code	beroepsklasse	Basisonderwijs %	MAVO %	VBO %	HAVO %	MBO %	HBO %	WO %	totaal aantal
3921	Bouwkundige technici, opzichters en werkvoorbereiders	.	.	.	.	67	18	.	26.000
3931	Architecten, geodeten e.a. hogere bouwkundigen	.	.	.	.	25	39	33	32.000
4	TRANSPORTBEROEPEN								
4011	Expeditiemedewerkers, vul- en inpak(machine)bedienden	33	12	32	3	18	.	.	118.000
4112	Matrozen e.a. scheepsdek- en machinekamerpersoneel	.	.	.	.	.	.	.	5.000
4121	Scheepsofficieren, schippers, loodsen en walinspecteurs	.	.	.	.	44	31	.	8.000
4211	Chauffeurs en spoorwegpersoneel	23	7	39	2	28	.	.	171.000
4321	Vliegers, verkeersleiders e.a. transportdienstleiders	15	12	15	.	37	17	.	26.000
5	MEDISCHE EN PARAMEDISCHE BEROEPEN								
5021	Gediplomeerde verpleegkundigen en verloskundigen	.	.	.	.	65	31	.	115.000
5022	Leerling-verpleegkundigen, zieken- en kraamverzorgenden	2	5	4	5	75	9	.	112.000
5023	Dokters-, tandarts- en dierenartsassistenten	.	9	.	.	72	.	.	22.000
5024	Apothekersassistenten, opticiens en orthoptisten	.	.	.	.	84	.	.	16.000
5025	EEG-laboranten, logopedisten en andere paramedici	.	.	8	.	33	49	.	26.000
5031	Fysio-, arbeids- e.a. bewegingstherapeuten	.	.	.	.	23	68	6	36.000
5032	Radiologische, medische en biologische laboranten	.	.	.	.	23	61	.	28.000
5033	Artsen, medische specialisten en apothekers	.	.	.	.	.	.	93	38.000
5035	Tandartsen en tandheelkundige specialisten	.	.	.	.	.	.	100	5.000
6	ECONOMISCH-ADMINISTRATIEVE BEROEPEN								
6031	Hogere leidinggevenden financiën, verkoop e.d.	.	3	2	6	33	37	17	103.000
6111	Postdistributiepersoneel	22	14	35	5	24	.	.	40.000
6112	Datatypes en computeroperators	0	22	26	.	30	.	.	14.000

Tabel 6 (vervolg)

Percentage werkenden naar opleidingsniveau per beroepsklasse, gemiddelde 1990-1993

ROA- code	beroepsklasse	Basisonderwijs %	MAVO %	VBO %	HAVO %	MBO %	HBO %	WO %	totaal aantal
6121	Leidinggevend administratief personeel	.	8	5	8	49	21	5	38.000
6122	Secretarissen en typisten	3	13	5	10	43	24	2	140.000
6123	Bibliotheek- en archiefmedewerkers	.	16	13	.	37	16	.	19.000
6124	Boekhoudkundige, belasting-, en bankemployées	4	13	12	11	46	10	3	341.000
6125	Commercieel-administratieve employées	5	14	12	11	43	11	4	338.000
6126	Telefonisten, balie-employées, enquêteurs e.d.	5	16	12	13	43	11	.	76.000
6131	Systeemanalisten, -programmeurs en -beheerders	.	5	2	12	26	37	17	122.000
6132	Economen, accountants e.a. economische specialisten	.	.	.	6	21	35	35	56.000
6211	Winkelbedienden e.a. verkopers	12	15	25	6	37	5	1	263.000
6221	Winkeliers, detail- en groothandelaren	8	7	10	5	58	10	2	145.000
6222	Vertegenwoordigers, filiaalhouders, inkopers, makelaars e.d.	4	8	10	7	53	15	3	138.000
6331	Leidinggevend openbaar bestuur en beleidsambtenaren	.	.	.	.	21	35	37	29.000
6332	Advocaten, notarissen, rechters e.a. juridische deskundigen	.	.	.	.	8	8	80	30.000
7	SOCIAAL-CULTURELE BEROEPEN								
7021	Journalisten, auteurs en presentatoren	.	.	.	16	16	39	23	35.000
7031	Bibliothecarissen, archivariissen en conservatoren	.	.	.	.	14	52	21	15.000
7032	Personeels- en beroepsspecialisten, arbeidsbemiddelaars	.	.	.	7	22	53	14	29.000
7033	Maatschappelijk en cultureel werkers	.	.	.	.	22	55	18	65.000
7034	Sociale wetenschapsbeoefenaren	.	.	.	.	9	20	67	23.000
7035	Voorlichters e.a. mediaspecialisten	.	.	.	.	18	21	50	14.000
8	VERZORGENDE EN DIENSTVERLENENDE BEROEPEN								
8111	Koks, kelners e.a. keuken- en serveerpersoneel	19	11	29	8	31	2	.	128.000
8121	Houders en leidinggevend horeca- en recreatiebedrijven	13	6	19	4	45	11	.	57.000

Tabel 6 (vervolg)

Percentage werkenden naar opleidingsniveau per beroepsklasse, gemiddelde 1990-1993

ROA- code	beroepsklasse	Basisonderwijs %	MAVO %	VBO %	HAVO %	MBO %	HBO %	WO %	totaal aantal
8211	Portiers, schoonmaak- e.a. lager dienstverlenend personeel	34	9	31	3	19	3	.	150.000
8212	Kinder-, gezins- en bejaardenverzorgenden	11	6	19	3	54	6	.	118.000
8221	Kappers en schoonheidsspecialisten	.	.	9	.	81	.	.	35.000
9	OPENBARE ORDE- EN VEILIGHEIDSBEROEPEN								
9121	Politie-, brandweer- en bewakingspersoneel	4	4	15	3	68	4	0	61.000
9221	Beroepsmilitairen	.	9	12	5	51	16	.	37.000
	Totaal	10	7	17	5	38	16	7	5.803.000

Bron: CBS/ROA

Tabel 7
Conjunctuurgevoeligheid per beroepsklasse

ROA- code	beroepsklasse	conjunctuur- indicator	typering
0	PEDAGOGISCHE BEROEPEN		
0131	Leerkrachten basis- en speciaal onderwijs	1,01	klein
0132	Docenten voortgezet en hoger onderwijs	1,04	klein
0133	Schoolhoofden e.a. onderwijskundigen	1,15	klein
0221	Sportinstructeurs, officials, beroepssportlieden	1,47	gemiddeld
1	CULTURELE BEROEPEN		
1131	Taal- en letterkundigen, vertalers, tolken	1,40	klein
1231	Pastorale beroepen	1,51	gemiddeld
1321	Fotografen, filmers, vormgevers en etaleurs	1,55	gemiddeld
1331	Beeldende en uitvoerende kunstenaars	1,53	gemiddeld
2	AGRARISCHE BEROEPEN		
2011	Uitvoerend agrarisch personeel	1,16	klein
2012	Zelfstandige agrariërs	0,99	erg klein
3	TECHNISCHE, AMBACHTS- EN INDUSTRIEBEROEPEN		
3011	Heftruck- en hefvorkchauffeurs	1,76	gemiddeld
3012	Machinisten bouw en industrie	2,38	groot
3021	Leidinggevendende productie, bedrijfskundigen en directeurs	1,90	gemiddeld
3022	Technische en medische vertegenwoordigers	1,80	gemiddeld
3023	Technische tekenaars	2,04	gemiddeld
3024	Technische analisten en amanuenses	1,77	gemiddeld
3031	Bèta-onderzoekers en technische vakspecialisten	1,66	gemiddeld
3111	Voedings- en genotmiddelenbereiders	1,18	klein
3112	Bakkers en (industriële) bakkerijpersoneel	1,11	klein
3211	Productiepersoneel textielindustrie	3,74	erg groot
3212	Stoffeerders, schoen- en lederwarenmakers	2,56	groot
3213	Kleding- e.a. textielproductenmakers	3,31	erg groot
3311	Houtwaren-, papier- en kartonmakers	2,04	gemiddeld
3312	Timmerlieden e.a. houtbewerkers	2,86	erg groot
3411	Drukkers en productiepersoneel grafische industrie	2,07	gemiddeld
3511	Productiepersoneel chemische industrie	2,32	groot
3611	Delfstoffen(be)werkers, metaalvervaardigers	2,54	groot
3612	Machinale metaalbewerkers	2,66	erg groot
3613	Lassers en constructiewerkers	2,59	groot
3614	Machinebank-, plaatwerkers en gereedschapmakers	2,38	groot
3615	Onderhoudsmonteurs, fietsen- en instrumentmakers	2,01	gemiddeld
3621	Automonteurs en (motor)rijwielherstellers	1,38	klein
3622	Middelbare (scheeps)werktuig(bouw)kundigen	2,04	gemiddeld
3631	Hogere werktuigbouwkundigen	2,14	gemiddeld
3711	Monteurs en controleurs van elektrotechnische producten	2,90	erg groot
3721	Elektriciens, elektro- en telecom(onderhouds)monteurs	2,58	groot
3722	Elektrotechnische opzichters en uitvoerders	2,36	groot
3731	Hogere elektrotechnici	2,40	groot

Tabel 7 (vervolg)
Conjunctuurgevoeligheid per beroepsklasse

ROA-code	beroepsklasse	conjunctuur-indicator	typering
3811	Productiepersoneel bouwmater.-, glas- en aardewerkindustrie	2,28	groot
3911	Metselaars, tegelzetters, straatmakers en stukadoors	3,34	erg groot
3912	Betonwerkers, dakdekkers, isoleerders en glaszetters	3,27	erg groot
3913	Huis- en constructieschilders	3,36	erg groot
3914	Loodgieters, pijpfitters en verwarmingsmonteurs	3,14	erg groot
3915	Gespecialiseerde bouwvak-, wegenbouw- en reinigingswerkers	2,60	erg groot
3921	Bouwkundige technici, opzichters en werkvoorbereiders	1,85	gemiddeld
3931	Architecten, geodeten e.a. hogere bouwkundigen	1,49	gemiddeld
4	TRANSPORTBEROEPEN		
4011	Expeditiemedewerkers, vul- en inpak(machine)bedienden	1,65	gemiddeld
4112	Matrozen e.a. scheepsdek- en machinekamerpersoneel	1,11	klein
4121	Scheepsofficieren, schippers, loodsen en walinspecteurs	1,15	klein
4211	Chauffeurs en spoorwegpersoneel	1,26	klein
4321	Vliegers, verkeersleiders e.a. transportdienstleiders	1,34	klein
5	MEDISCHE EN PARAMEDISCHE BEROEPEN		
5021	Gediplomeerde verpleegkundigen en verloskundigen	1,66	gemiddeld
5022	Leerling-verpleegkundigen, zieken- en kraamverzorgenden	1,64	gemiddeld
5023	Dokters-, tandarts- en dierenartsassistenten	1,70	gemiddeld
5024	Apothekersassistenten, opticiens en orthoptisten	1,48	gemiddeld
5025	EEG-laboranten, logopedisten en andere paramedici	1,58	gemiddeld
5031	Fysio-, arbeids- e.a. bewegingstherapeuten	1,62	gemiddeld
5032	Radiologische, medische en biologische laboranten	1,60	gemiddeld
5033	Artsen, medische specialisten en apothekers	1,62	gemiddeld
5035	Tandartsen en tandheelkundige specialisten	1,69	gemiddeld
6	ECONOMISCH-ADMINISTRATIEVE BEROEPEN		
6031	Hogere leidinggevenden financiën, verkoop e.d.	1,69	gemiddeld
6111	Postdistributiepersoneel	1,20	klein
6112	Datotypisten en computeroperators	1,58	gemiddeld
6121	Leidinggevend administratief personeel	1,48	gemiddeld
6122	Secretaressen en typisten	1,53	gemiddeld
6123	Bibliotheek- en archiefmedewerkers	1,40	klein
6124	Boekhoudkundige, belasting-, en bankemployées	1,49	gemiddeld
6125	Commercieel-administratieve employées	1,52	gemiddeld
6126	Telefonisten, balie-employées, enquêteurs e.d.	1,44	klein
6131	Systeemanalisten, -programmeurs en -beheerders	1,61	gemiddeld
6132	Economen, accountants e.a. economische specialisten	1,45	klein
6211	Winkelbedienden e.a. verkopers	1,45	klein
6221	Winkeliers, detail- en groothandelaren	1,39	klein
6222	Vertegenwoordigers, filiaalhouders, inkopers, makelaars e.d.	1,56	gemiddeld
6331	Leidinggevenden openbaar bestuur en beleidsambtenaren	1,08	klein
6332	Advocaten, notarissen, rechters e.a. juridische deskundigen	1,19	klein

Tabel 7 (vervolg)
Conjunctuurgevoeligheid per beroepsklasse

ROA- code	beroepsklasse	conjunctuur- indicator	typering
7	SOCIAAL-CULTURELE BEROEPEN		
7021	Journalisten, auteurs en presentatoren	1,71	gemiddeld
7031	Bibliothecarissen, archivariissen en conservatoren	1,45	klein
7032	Personeels- en beroepenspecialisten, arbeidsbemiddelaars	1,36	klein
7033	Maatschappelijk en cultureel werkers	1,43	klein
7034	Sociale wetenschapsbeoefenaren	1,40	klein
7035	Voorlichters e.a. mediaspecialisten	1,27	klein
8	VERZORGENDE EN DIENSTVERLENENDE BEROEPEN		
8111	Koks, kelners e.a. keuken- en serveerpersoneel	1,40	klein
8121	Houders en leidinggevenden horeca- en recreatiebedrijven	1,34	klein
8211	Portiers, schoonmaak- e.a. lager dienstverlenend personeel	1,43	klein
8212	Kinder-, gezins- en bejaardenverzorgenden	1,52	gemiddeld
8221	Kappers en schoonheidsspecialisten	1,31	klein
9	OPENBARE ORDE- EN VEILIGHEIDSBEROEPEN		
9121	Politie-, brandweer- en bewakingspersoneel	1,14	klein
9221	Beroepsmilitairen	1,01	klein

Bron: ROA

Tabel 8

Uitwijkmogelijkheden naar andere bedrijfsklassen per beroepsklasse, gemiddelde 1989-1993

ROA- code	beroepsklasse	spreidings- index	typering
0	PEDAGOGISCHE BEROEPEN		
0131	Leerkrachten basis- en speciaal onderwijs	0,12	erg klein
0132	Docenten voortgezet en hoger onderwijs	0,12	erg klein
0133	Schoolhoofden e.a. onderwijskundigen	0,71	gemiddeld
0221	Sportinstructeurs, officials, beroepssportlieden	0,45	klein
1	CULTURELE BEROEPEN		
1131	Taal- en letterkundigen, vertalers, tolken	0,70	gemiddeld
1231	Pastorale beroepen	0,31	klein
1321	Fotografen, filmers, vormgevers en etaleurs	0,85	groot
1331	Beeldende en uitvoerde kunstenaars	0,29	erg klein
2	AGRARISCHE BEROEPEN		
2011	Uitvoerend agrarisch personeel	0,46	klein
2012	Zelfstandige agrariërs	0,10	erg klein
3	TECHNISCHE, AMBACHTS- EN INDUSTRIEBEROEPEN		
3011	Heftruck- en hefvorkchauffeurs	0,96	erg groot
3012	Machinisten bouw en industrie	0,82	groot
3021	Leidinggevenden productie, bedrijfskundigen en directeurs	0,97	erg groot
3022	Technische en medische vertegenwoordigers	0,73	gemiddeld
3023	Technische tekenaars	0,84	groot
3024	Technische analisten en amanuenses	0,90	groot
3031	Bèta-onderzoekers en technische vakspecialisten	0,91	groot
3111	Voedings- en genotmiddelenbereiders	0,72	gemiddeld
3112	Bakkers en (industriële) bakkerijpersoneel	0,16	erg klein
3211	Productiepersoneel textielindustrie	0,55	gemiddeld
3212	Stoffeerders, schoen- en lederwarenmakers	0,83	groot
3213	Kleding- e.a. textielproductenmakers	0,74	gemiddeld
3311	Houtwaren-, papier- en kartonmakers	0,43	klein
3312	Timmerlieden e.a. houtbewerkers	0,64	gemiddeld
3411	Drukkers en productiepersoneel grafische industrie	0,50	klein
3511	Productiepersoneel chemische industrie	0,69	gemiddeld
3611	Delfstoffen(be)werkers, metaalvervaardigers	0,76	gemiddeld
3612	Machinale metaalbewerkers	0,85	groot
3613	Lassers en constructiewerkers	0,79	gemiddeld
3614	Machinebank-, plaatwerkers en gereedschapmakers	0,86	groot
3615	Onderhoudsmonteurs, fietsen- en instrumentmakers	0,97	erg groot
3621	Automonteurs en (motor)rijwielherstellers	0,62	gemiddeld
3622	Middelbare (scheeps)werktuig(bouw)kundigen	0,95	groot
3631	Hogere werktuigbouwkundigen	0,89	groot
3711	Monteurs en controleurs van elektrotechnische producten	0,82	groot
3721	Elektriciens, elektro- en telecom(onderhouds)monteurs	0,89	groot
3722	Elektrotechnische opzichters en uitvoerders	0,83	groot
3731	Hogere elektrotechnici	0,82	groot

Tabel 8 (vervolg)

Uitwijkmogelijkheden naar andere bedrijfsklassen per beroepsklasse, gemiddelde 1989-1993

ROA-code	beroepsklasse	spreidings-index	typering
3811	Productiepersoneel bouwmatr.-, glas- en aardewerkindustrie	0,87	groot
3911	Metselaars, tegelzetters, straatmakers en stukadoors	0,17	erg klein
3912	Betonwerkers, dakdekkers, isoleerders en glaszetters	0,46	klein
3913	Huis- en constructieschilders	0,23	erg klein
3914	Loodgieters, pijpfitters en verwarmingsmonteurs	0,58	gemiddeld
3915	Gespecialiseerde bouwvak-, wegenbouw- en reinigingswerkers	0,82	groot
3921	Bouwkundige technici, opzichters en werkvoorbereiders	0,79	gemiddeld
3931	Architecten, geodeten e.a. hogere bouwkundigen	0,70	gemiddeld
4	TRANSPORTBEROEPEN		
4011	Expeditiemedewerkers, vul- en inpak(machine)bedienden	0,95	groot
4112	Matrozen e.a. scheepsdek- en machinekamerpersoneel	0,69	gemiddeld
4121	Scheepsofficieren, schippers, loodsen en walinspecteurs	0,67	gemiddeld
4211	Chauffeurs en spoorwegpersoneel	0,68	gemiddeld
4321	Vliegers, verkeersleiders e.a. transportdienstleiders	0,94	groot
5	MEDISCHE EN PARAMEDISCHE BEROEPEN		
5021	Gediplomeerde verpleegkundigen en verloskundigen	0,22	erg klein
5022	Leerling-verpleegkundigen, zieken- en kraamverzorgenden	0,41	klein
5023	Dokters-, tandarts- en dierenartsassistenten	0,08	erg klein
5024	Apothekersassistenten, opticiens en orthoptisten	0,59	gemiddeld
5025	EEG-laboranten, logopedisten en andere paramedici	0,45	klein
5031	Fysio-, arbeids- e.a. bewegingstherapeuten	0,30	erg klein
5032	Radiologische, medische en biologische laboranten	0,51	gemiddeld
5033	Artsen, medische specialisten en apothekers	0,32	klein
5035	Tandartsen en tandheelkundige specialisten	0,06	erg klein
6	ECONOMISCH-ADMINISTRATIEVE BEROEPEN		
6031	Hogere leidinggevenden financiën, verkoop e.d.	0,96	erg groot
6111	Postdistributiepersoneel	0,51	gemiddeld
6112	Datotypisten en computeroperators	0,92	groot
6121	Leidinggevend administratief personeel	0,91	groot
6122	Secretaressen en typisten	0,93	groot
6123	Bibliotheek- en archiefmedewerkers	0,81	groot
6124	Boekhoudkundige, belasting-, en bankemployées	0,91	groot
6125	Commercieel-administratieve employées	0,95	groot
6126	Telefonisten, balie-employées, enquêteurs e.d.	0,95	groot
6131	Systeemanalisten, -programmeurs en -beheerders	0,89	groot
6132	Economen, accountants e.a. economische specialisten	0,78	gemiddeld
6211	Winkelbedienden e.a. verkopers	0,72	gemiddeld
6221	Winkeliers, detail- en groothandelaren	0,76	gemiddeld
6222	Vertegenwoordigers, filiaalhouders, inkopers, makelaars e.d.	0,93	groot
6331	Leidinggevenden openbaar bestuur en beleidsambtenaren	0,33	klein
6332	Advocaten, notarissen, rechters e.a. juridische deskundigen	0,70	gemiddeld

Tabel 8 (vervolg)

Uitwijkmogelijkheden naar andere bedrijfsklassen per beroepsklasse, gemiddelde 1989-1993

ROA- code	beroepsklasse	spreidings- index	typering
7	SOCIAAL-CULTURELE BEROEPEN		
7021	Journalisten, auteurs en presentatoren	0,86	groot
7031	Bibliothecarissen, archivariissen en conservatoren	0,77	gemiddeld
7032	Personeels- en beroepenspecialisten, arbeidsbemiddelaars	0,83	groot
7033	Maatschappelijk en cultureel werkers	0,72	gemiddeld
7034	Sociale wetenschapsbeoefenaren	0,80	gemiddeld
7035	Voorlichters e.a. mediaspecialisten	0,86	groot
8	VERZORGENDE EN DIENSTVERLENENDE BEROEPEN		
8111	Koks, kelners e.a. keuken- en serveerpersoneel	0,70	gemiddeld
8121	Houders en leidinggevenden horeca- en recreatiebedrijven	0,50	klein
8211	Portiers, schoonmaak- e.a. lager dienstverlenend personeel	0,89	groot
8212	Kinder-, gezins- en bejaardenverzorgenden	0,28	erg klein
8221	Kappers en schoonheidsspecialisten	0,07	erg klein
9	OPENBARE ORDE- EN VEILIGHEIDSBEROEPEN		
9121	Politie-, brandweer- en bewakingspersoneel	0,44	klein
9221	Beroepsmilitairen	0,03	erg klein

Bron: ROA

Tabel 9

Verwachte uitbreidingsvraag per beroepsklasse 1993-1998

ROA- code	beroepsklasse	totaal aantal	totaal %	gemiddeld jaarlijks %	typering
0	PEDAGOGISCHE BEROEPEN				
0131	Leerkrachten basis- en speciaal onderwijs	-4.700	-5	-1,0	laag
0132	Docenten voortgezet en hoger onderwijs	-900	-1	-0,1	laag
0133	Schoolhoofden e.a. onderwijskundigen	1.900	5	1,0	gemiddeld
0221	Sportinstructeurs, officials, beroepssportlieden	600	7	1,4	hoog
1	CULTURELE BEROEPEN				
1131	Taal- en letterkundigen, vertalers, tolken		1	0,1	gemiddeld
1231	Pastorale beroepen	500	7	1,4	hoog
1321	Fotografen, filmers, vormgevers en etaleurs	4.600	13	2,5	erg hoog
1331	Beeldende en uitvoerende kunstenaars	3.900	12	2,3	hoog
2	AGRARISCHE BEROEPEN				
2011	Uitvoerend agrarisch personeel	-1.600	-1	-0,2	laag
2012	Zelfstandige agrariërs	-1.500	-1	-0,2	laag
3	TECHNISCHE, AMBACHTS- EN INDUSTRIEBEROEPEN				
3011	Heftruck- en hefvoorkauffeurs	2.200	8	1,6	hoog
3012	Machinisten bouw en industrie	800	3	0,5	gemiddeld
3021	Leidinggevend productie, bedrijfskundigen en directeurs	34.600	9	1,8	hoog
3022	Technische en medische vertegenwoordigers	-300	-5	-1,0	laag
3023	Technische tekenaars	-400	-1	-0,2	laag
3024	Technische analisten en amanuenses	700	2	0,4	gemiddeld
3031	Beta-onderzoekers en technische vakspecialisten	5.100	9	1,8	hoog

Tabel 9 (vervolg)
Verwachte uitbreidingsvraag per beroepsklasse 1993-1998

ROA- code	beroepsklasse	totaal aantal	totaal %	gemiddeld jaarlijks %	typering
3111	Voedings- en genotmiddelenbereiders	-2.000	-4	-0,9	laag
3112	Bakkers en (industriële) bakkerijpersoneel	-900	-4	-0,7	laag
3211	Productiepersoneel textielindustrie	-1.400	-18	-3,8	erg laag
3212	Stoffeers, schoen- en lederwarenmakers	-1.700	-9	-2,0	erg laag
3213	Kleding- e.a. textielproductenmakers	-2.400	-13	-2,7	erg laag
3311	Houtwaren-, papier- en kartonmakers	.	-	-	gemiddeld
3312	Timmerlieden e.a. houtbewerkers	-1.500	-1	-0,2	laag
3411	Drukkers en productiepersoneel grafische industrie	5.800	10	1,9	hoog
3511	Productiepersoneel chemische industrie	-300	-1	-0,2	laag
3611	Delfstoffen(be)werkers, metaalvervaardigers	-300	-2	-0,4	laag
3612	Machinale metaalbewerkers	-100	-	-0,1	gemiddeld
3613	Lassers en constructiewerkers	-1.500	-3	-0,5	laag
3614	Machinebank-, plaatwerkers en gereedschapsmakers	1.100	1	0,3	gemiddeld
3615	Onderhoudsmonteurs, fietsen- en instrumentmakers	-800	-1	-0,2	laag
3621	Automonteurs en (motor)rijwielherstellers	500	1	0,2	gemiddeld
3622	Middelbare (scheeps)werktuig(bouw)kundigen	-400	-4	-0,8	laag
3631	Hogere werktuigbouwkundigen	500	4	0,7	gemiddeld
3711	Monteurs en controleurs van elektrotechnische produkten	-1.500	-7	-1,4	erg laag
3721	Elektriciens, elektro- en telecom(onderhouds)monteurs	800	1	0,2	gemiddeld
3722	Elektrotechnische opzichters en uitvoerders	-500	-12	-2,6	erg laag
3731	Hogere elektrotechnici	2.200	10	2,0	hoog
3811	Productiepersoneel bouwmatr.-, glas- en aardewerkindustrie	-4.100	-11	-2,4	erg laag
3911	Metselaars, tegelzeters, straatmakers en stukadoors	600	1	0,3	gemiddeld
3912	Betonwerkers, dakdekkers, isoleerders en glaszetters	300	2	0,3	gemiddeld
3913	Huis- en constructieschilders	1.100	3	0,7	gemiddeld
3914	Loodgieters, pijpfitters en verwarmingsmonteurs	1.100	2	0,5	gemiddeld
3915	Gespecialiseerde bouwvak-, wegebouw- en reinigingswerkers	1.600	3	0,5	gemiddeld

Tabel 9 (vervolg)
Verwachte uitbreidingsvraag per beroepsklasse 1993-1998

ROA- code	beroepsklasse	totaal aantal	totaal %	gemiddeld jaarlijks %	typering
3921 3931	Bouwkundige technici, opzichters en werkvoorbereiders Architecten, geodeten e.a. hogere bouwkundigen	100 3.100	. 10	0,1 1,9	gemiddeld hoog
4	TRANSPORTBEROEPEN				
4011 4112 4121 4211 4321	Expeditiemedewerkers, vul- en inpak(machine)bedienden Matrozen e.a. scheepsdek- en machinekamerpersoneel Scheepsofficieren, schippers, loodsen en walinspecteurs Chaufeurs en spoorwegpersoneel Vliegers, verkeersleiders e.a. transportdienstleiders	7.300 -200 . 1.400 1.100	6 -4 - 1 4	1,1 -0,8 - 0,2 0,7	gemiddeld laag gemiddeld gemiddeld gemiddeld
5	MEDISCHE EN PARAMEDISCHE BEROEPEN				
5021 5022 5023 5024 5025 5031 5032 5033 5035	Gediplomeerde verpleegkundigen en verloskundigen Leerling-verpleegkundigen, zieken- en kraamverzorgenden Dokters-, tandarts- en dierenartsassistenten Apothekersassistenten, opticiens en orthoptisten EEG-laboranten, logopedisten en andere paramedici Fysio-, arbeids- e.a. bewegingstherapeuten Radiologische, medische en biologische laboranten Artsen, medische specialisten en apothekers Tandartsen en tandheelkundige specialisten	18.100 9.800 1.700 500 3.600 7.100 1.200 4.800 700	14 9 7 4 15 17 4 12 12	2,6 1,7 1,4 0,8 2,9 3,1 0,8 2,3 2,2	erg hoog hoog hoog gemiddeld erg hoog erg hoog gemiddeld hoog hoog
6	ECONOMISCH-ADMINISTRATIEVE BEROEPEN				
6031 6111 6112	Hogere leidinggevenden financiën, verkoop e.d. Postdistributiepersoneel Datatypisten en computeroperators	14.300 1.500 -800	12 3 -6	2,3 0,6 -1,2	hoog gemiddeld erg laag

Tabel 9 (vervolg)
Verwachte uitbreidingsvraag per beroepsklasse 1993-1998

ROA- code	beroepsklasse	totaal aantal	%	gemiddeld jaarlijks %	typering
6121	Leidinggevend administratief personeel	4.500	9	1,8	hoog
6122	Secretarissen en typisten	4.900	3	0,6	gemiddeld
6123	Bibliotheek- en archiefmedewerkers	300	1	0,3	gemiddeld
6124	Boekhoudkundige, belasting-, en bankemployées	12.500	4	0,7	gemiddeld
6125	Commercieel-administratieve employées	1.700	1	0,1	gemiddeld
6126	Telefonisten, balie-employées, enquêteurs e.d.	4.200	5	1,0	gemiddeld
6131	Systeemanalisten, -programmeurs en -beheerders	22.300	16	3,1	erg hoog
6132	Economen, accountants e.a. economische specialisten	2.700	5	0,9	gemiddeld
6211	Winkelbedienden e.a. verkopers	14.900	6	1,1	gemiddeld
6221	Winkeliers, detail- en groothandelaren	-8.200	-5	-1,1	laag
6222	Vertegenwoordigers, filiaalhouders, inkopers, makelaars e.d.	-1.500	-1	-0,2	laag
6331	Leidinggevend openbaar bestuur en beleidsambtenaren	-600	-2	-0,3	laag
6332	Advocaten, notarissen, rechters e.a. juridische deskundigen	3.300	10	1,9	hoog
7	SOCIAAL-CULTURELE BEROEPEN				
7021	Journalisten, auteurs en presentatoren	8.100	20	3,7	erg hoog
7031	Bibliothecarissen, archivariissen en conservatoren	1.700	11	2,0	hoog
7032	Personeels- en beroepenspecialisten, arbeidsbemiddelaars	4.000	14	2,7	erg hoog
7033	Maatschappelijk en cultureel werkers	2.800	4	0,9	gemiddeld
7034	Sociale wetenschapsbeoefenaren	300	1	0,2	gemiddeld
7035	Voorlichters e.a. mediaspecialisten	2.500	14	2,7	erg hoog
8	VERZORGENDE EN DIENSTVERLENENDE BEROEPEN				
8111	Koks, kelners e.a. keuken- en serveerpersoneel	6.100	5	0,9	gemiddeld
8121	Houders en leidinggevend horeca- en recreatiebedrijven	-100	-	-	gemiddeld

Tabel 9 (vervolg)
Verwachte uitbreidingsvraag per beroepsklasse 1993-1998

ROA- code	beroepsklasse	totaal aantal	%	gemiddeld jaarlijks %	typering
8211	Portiers, schoonmaak- e.a. lager dienstverlenend personeel	1.000	1	0,1	gemiddeld
8212	Kinder-, gezins- en bejaardenverzorgenden	9.200	7	1,4	hoog
8221	Kappers en schoonheidsspecialisten	-500	-2	-0,3	laag
9	OPENBARE ORDE- EN VEILIGHEIDSBEROEPEN				
9121	Politie-, brandweer- en bewakingspersoneel	1.600	3	0,5	gemiddeld
9221	Beroepsmilitairen	-800	-2	-0,5	laag

Bron: ROA

Tabel 10
Verwachte vervangingsvraag per beroepsklasse 1993-1998

ROA- code	beroepsklasse	totaal aantal	totaal %	gemiddeld jaarlijks %	typering
0	PEDAGOGISCHE BEROEPEN				
0131	Leerkrachten basis- en speciaal onderwijs	17.500	19	3,5	gemiddeld
0132	Docenten voortgezet en hoger onderwijs	24.900	17	3,2	gemiddeld
0133	Schoolhoofden e.a. onderwijskundigen	6.500	17	3,2	gemiddeld
0221	Sportinstructeurs, officials, beroepssportlieden	1.800	21	3,9	hoog
1	CULTURELE BEROEPEN				
1131	Taal- en letterkundigen, vertalers, tolken	1.300	26	4,8	erg hoog
1231	Pastorale beroepen	1.600	23	4,3	hoog
1321	Fotografen, filmers, vormgevers en etaleurs	4.700	13	2,5	laag
1331	Beeldende en uitvoerende kunstenaars	6.700	21	3,8	hoog
2	AGRARISCHE BEROEPEN				
2011	Uitvoerend agrarisch personeel	26.000	19	3,5	gemiddeld
2012	Zelfstandige agrariërs	22.500	16	2,9	gemiddeld
3	TECHNISCHE, AMBACHTS- EN INDUSTRIEBEROEPEN				
3011	Heftruck- en hefvoorkchauffeurs	3.900	15	2,8	laag
3012	Machinisten bouw en industrie	4.400	15	2,8	laag
3021	Leidinggevend productie, bedrijfskundigen en directeurs	65.700	18	3,3	gemiddeld
3022	Technische en medische vertegenwoordigers	500	9	1,8	erg laag
3023	Technische tekenaars	7.100	19	3,5	gemiddeld
3024	Technische analisten en amanuenses	6.200	18	3,3	gemiddeld
3031	Bèta-onderzoekers en technische vakspecialisten	10.300	19	3,5	gemiddeld

Tabel 10 (vervolg)
Verwachte vervangingsvraag per beroepsklasse 1993-1998

ROA- code	beroepsklasse	totaal aantal	totaal %	gemiddeld jaarlijks %	typering
3111	Voedings- en genotmiddelenbereiders	8.000	18	3,3	gemiddeld
3112	Bakkers en (industriële) bakkerijpersoneel	5.200	21	3,8	hoog
3211	Productiepersoneel textielindustrie	1.200	16	3,0	gemiddeld
3212	Stoffeers, schoen- en lederenmakers	3.200	18	3,3	gemiddeld
3213	Kleding- e.a. textielproductenmakers	6.100	33	5,8	erg hoog
3311	Houtwaren-, papier- en kartonmakers	2.200	16	3,0	gemiddeld
3312	Timmerlieden e.a. houtbewerkers	22.800	19	3,6	gemiddeld
3411	Drukkers en productiepersoneel grafische industrie	11.300	19	3,5	gemiddeld
3511	Productiepersoneel chemische industrie	5.300	19	3,6	gemiddeld
3611	Delfstoffen(be)werkers, metaalvervaardigers	2.400	20	3,7	gemiddeld
3612	Machinale metaalbewerkers	6.400	19	3,5	gemiddeld
3613	Lassers en constructiewerkers	9.000	16	3,0	gemiddeld
3614	Machinebank-, plaatwerkers en gereedschapmakers	14.000	19	3,6	gemiddeld
3615	Onderhoudsmonteurs, fietsen- en instrumentmakers	11.600	16	3,1	gemiddeld
3621	Automonteurs en (motor)rijwielherstellers	5.200	11	2,2	erg laag
3622	Middelbare (scheeps)werktuig(bouw)kundigen	1.900	17	3,1	gemiddeld
3631	Hogere werktuigbouwkundigen	3.600	25	4,6	erg hoog
3711	Monteurs en controleurs van elektrotechnische producten	4.000	19	3,5	gemiddeld
3721	Elektriciens, elektro- en telecom(onderhouds)monteurs	21.000	21	4,0	hoog
3722	Elektrotechnische opzichters en uitvoerders	700	18	3,3	gemiddeld
3731	Hogere elektrotechnici	4.000	19	3,5	gemiddeld
3811	Productiepersoneel bouwmatr.-, glas- en aardewerkindustrie	6.100	17	3,1	gemiddeld
3911	Metselaars, tegelzeters, straatmakers en stukadoors	4.600	10	1,9	erg laag
3912	Betonwerkers, dakdekkers, isoleerders en glaszetters	4.200	20	3,8	gemiddeld
3913	Huis- en constructieschilders	5.500	16	3,1	gemiddeld
3914	Loodgieters, pijpfitters en verwarmingsmonteurs	5.900	13	2,5	laag
3915	Gespecialiseerde bouwvak-, wegenbouw- en reinigingswerkers	10.300	16	3,0	gemiddeld

Tabel 10 (vervolg)
Verwachte vervangingsvraag per beroepsklasse 1993-1998

ROA- code	beroepsklasse	totaal aantal	totaal %	gemiddeld jaarlijks %	typering
3921	Bouwkundige technici, opzichters en werkvoorbereiders	4.800	22	4,1	hoog
3931	Architecten, geodeten e.a. hogere bouwkundigen	5.800	18	3,4	gemiddeld
4	TRANSPORTBEROEPEN				
4011	Expeditiemedewerkers, vul- en inpak(machine)bedienden	22.700	18	3,3	gemiddeld
4112	Matrozen e.a. scheepsdek- en machinekamerpersoneel	400	12	2,3	erg laag
4121	Scheepsofficieren, schippers, loodsen en walinspecteurs	1.100	15	2,8	laag
4211	Chaufeurs en spoorwegpersoneel	25.500	15	2,8	laag
4321	Vliegers, verkeersleiders e.a. transportdienstleiders	4.800	16	3,1	gemiddeld
5	MEDISCHE EN PARAMEDISCHE BEROEPEN				
5021	Gediplomeerde verpleegkundigen en verloskundigen	22.300	17	3,2	gemiddeld
5022	Leerling-verpleegkundigen, zieken- en kraamverzorgenden	24.800	22	4,0	hoog
5023	Dokters-, tandarts- en dierenartsassistenten	5.600	25	4,5	erg hoog
5024	Apothekersassistenten, opticiens en orthoptisten	3.600	28	5,1	erg hoog
5025	EEG-laboranten, logopedisten en andere paramedici	4.600	20	3,7	gemiddeld
5031	Fysio-, arbeids- e.a. bewegingstherapeuten	9.400	22	4,1	hoog
5032	Radiologische, medische en biologische laboranten	4.500	15	2,8	laag
5033	Artsen, medische specialisten en apothekers	7.400	18	3,4	gemiddeld
5035	Tandartsen en tandheelkundige specialisten	1.400	22	4,0	hoog
6	ECONOMISCH-ADMINISTRATIEVE BEROEPEN				
6031	Hogere leidinggevendende financiën, verkoop e.d.	14.800	12	2,3	erg laag
6111	Postdistributiepersoneel	8.400	19	3,5	gemiddeld
6112	Datatypes en computeroperators	3.300	23	4,3	hoog

Tabel 10 (vervolg)
Verwachte vervangingsvraag per beroepsklasse 1993-1998

ROA- code	beroepsklasse	totaal aantal	totaal %	gemiddeld jaarlijks %	typering
6121	Leidinggevend administratief personeel	5.500	11	2,2	erg laag
6122	Secretarissen en typisten	32.800	22	4,1	hoog
6123	Bibliotheek- en archiefmedewerkers	3.200	17	3,1	gemiddeld
6124	Boekhoudkundige, belasting-, en bankemployées	61.000	18	3,3	gemiddeld
6125	Commercieel-administratieve employées	63.100	19	3,6	gemiddeld
6126	Telefonisten, balie-employées, enquêteurs e.d.	21.800	25	4,6	erg hoog
6131	Systeemanalisten, -programmeurs en -beheerders	9.000	7	1,3	erg laag
6132	Economen, accountants e.a. economische specialisten	6.300	11	2,2	erg laag
6211	Winkelbedienden e.a. verkopers	66.600	26	4,7	erg hoog
6221	Winkeliers, detail- en groothandelaren	28.400	18	3,4	gemiddeld
6222	Vertegenwoordigers, filiaalhouders, inkopers, makelaars e.d.	21.600	16	3,0	gemiddeld
6331	Leidinggevend openbaar bestuur en beleidsambtenaren	6.400	18	3,4	gemiddeld
6332	Advocaten, notarissen, rechters e.a. juridische deskundigen	3.400	10	2,0	erg laag
7	SOCIAAL-CULTURELE BEROEPEN				
7021	Journalisten, auteurs en presentatoren	3.300	8	1,6	erg laag
7031	Bibliotheacarissen, archivariissen en conservatoren	3.000	19	3,6	gemiddeld
7032	Personeels- en beroepenspecialisten, arbeidsbemiddelaars	3.600	13	2,4	laag
7033	Maatschappelijk en cultureel werkers	6.800	11	2,0	erg laag
7034	Sociale wetenschapsbeoefenaren	4.500	20	3,7	gemiddeld
7035	Voorlichters e.a. mediaspecialisten	2.200	13	2,4	laag
8	VERZORGENDE EN DIENSTVERLENENDE BEROEPEN				
8111	Koks, kelners e.a. keuken- en serveerpersoneel	25.100	19	3,5	gemiddeld
8121	Houders en leidinggevend horeca- en recreatiebedrijven	10.500	17	3,2	gemiddeld

Tabel 10 (vervolg)
Verwachte vervangingsvraag per beroepsklasse 1993-1998

ROA- code	beroepsklasse	totaal aantal	totaal %	gemiddeld jaarlijks %	typering
8211	Portiers, schoonmaak- e.a. lager dienstverlenend personeel	29.500	20	3,7	gemiddeld
8212	Kinder-, gezins- en bejaardenverzorgenden	25.700	21	3,8	hoog
8221	Kappers en schoonheidsspecialisten	8.100	24	4,3	erg hoog
9	OPENBARE ORDE- EN VEILIGHEIDSBEROEPEN				
9121	Politie-, brandweer- en bewakingspersoneel	6.000	10	1,9	erg laag
9221	Beroepsmilitairen	7.700	22	4,1	hoog

Bron: ROA

Tabel 11

Verwachtingen per beroepsklasse 1993-1998

ROA- code	beroepsklasse	totaal aantal	totaal %	gemiddeld jaarlijks %	typering
0	PEDAGOGISCHE BEROEPEN				
0131	Leerkrachten basis- en speciaal onderwijs	17.500	19	3,5	gemiddeld
0132	Docenten voortgezet en hoger onderwijs	24.400	17	3,2	laag
0133	Schoolhoofden e.a. onderwijskundigen	8.400	22	4,0	gemiddeld
0221	Sportinstructeurs, officials, beroepssportlieden	2.500	28	5,1	hoog
1	CULTURELE BEROEPEN				
1131	Taal- en letterkundigen, vertalers, tolken	1.400	27	4,9	hoog
1231	Pastorale beroepen	2.100	31	5,5	hoog
1321	Fotografen, filmers, vormgevers en etaleurs	9.300	26	4,8	hoog
1331	Beeldende en uitvoerende kunstenaars	10.600	33	5,8	erg hoog
2	AGRARISCHE BEROEPEN				
2011	Uitvoerend agrarisch personeel	26.000	19	3,5	gemiddeld
2012	Zelfstandige agrariërs	22.500	16	2,9	laag
3	TECHNISCHE, AMBACHTS. EN INDUSTRIEBEROEPEN				
3011	Heftruck- en hefvrachtaffeurs	6.200	23	4,2	gemiddeld
3012	Machinisten bouw en industrie	5.200	17	3,3	laag
3021	Leidinggevend productie, bedrijfskundigen en directeurs	100.200	27	4,9	hoog
3022	Technische en medische vertegenwoordigers	500	9	1,8	erg laag
3023	Technische tekenaars	7.100	19	3,5	gemiddeld
3024	Technische analisten en amanuenses	6.900	20	3,7	gemiddeld
3031	Beta-onderzoekers en technische vakspecialisten	15.400	28	5,1	hoog

Tabel 11 (vervolg)
Verwachte baanopeningen per beroepsklasse 1993-1998

ROA- code	beroepsklasse	totaal aantal	totaal %	gemiddeld jaarlijks %	typering
3111	Voedings- en genotmiddelenbereiders	8.000	18	3,3	laag
3112	Bakkers en (industriële) bakkerijpersoneel	5.200	21	3,8	gemiddeld
3211	Productiepersoneel textielindustrie	1.200	16	3,0	laag
3212	Stoffeers, schoen- en lederwarenmakers	3.200	18	3,3	laag
3213	Kleding- e.a. textielproductenmakers	6.100	33	5,8	erg hoog
3311	Houtwaren-, papier- en kartonmakers	2.200	16	3,0	laag
3312	Timmerlieden e.a. houtbewerkers	22.800	19	3,6	gemiddeld
3411	Drukkers en productiepersoneel grafische industrie	17.100	28	5,1	hoog
3511	Productiepersoneel chemische industrie	5.300	19	3,6	gemiddeld
3611	Delfstoffen(be)werkers, metaalvervaardigers	2.400	20	3,7	gemiddeld
3612	Machinale metaalbewerkers	6.400	19	3,5	gemiddeld
3613	Lassers en constructiewerkers	9.000	16	3,0	laag
3614	Machinebank-, plaatwerkers en gereedschapsmakers	15.700	21	3,9	gemiddeld
3615	Onderhoudsmonteurs, fietsen- en instrumentmakers	11.600	16	3,1	laag
3621	Automonteurs en (motor)rijwielherstellers	5.700	12	2,4	erg laag
3622	Middelbare (scheeps)werktuig(bouw)kundigen	1.900	17	3,1	laag
3631	Hogere werktuigbouwkundigen	4.200	29	5,2	hoog
3711	Monteurs en controleurs van elektrotechnische producten	4.000	19	3,5	gemiddeld
3721	Elektriciens, elektro- en telecom(onderhouds)monteurs	21.800	22	4,1	gemiddeld
3722	Elektrotechnische opzichters en uitvoerders	700	18	3,3	laag
3731	Hogere elektrotechnici	6.200	29	5,2	hoog
3811	Productiepersoneel bouwmatr.-, glas- en aardewerkindustrie	6.100	17	3,1	laag
3911	Metselaars, tegelzeters, straatmakers en stukadoors	5.200	11	2,1	erg laag
3912	Betonwerkers, dakdekkers, isoleerders en glaszetters	4.500	22	4,1	gemiddeld
3913	Huis- en constructieschilders	6.600	20	3,6	gemiddeld
3914	Loodgieters, pijpfitters en verwarmingsmonteurs	7.000	16	3,0	laag
3915	Gespecialiseerde bouwvak-, wegenbouw- en reinigingswerkers	11.900	19	3,5	gemiddeld

Tabel 11 (vervolg)
Verwachte baanopeningen per beroepsklasse 1993-1998

ROA- code	beroepsklasse	totaal aantal	totaal %	gemiddeld jaarlijks %	typering
3921	Bouwkundige technici, opzichters en werkvoorbereiders	4.900	23	4,2	gemiddeld
3931	Architecten, geodeten e.a. hogere bouwkundigen	9.000	28	5,1	hoog
4	TRANSPORTBEROEPEN				
4011	Expeditiemedewerkers, vul- en inpak(machine)bedienden	30.000	23	4,3	gemiddeld
4112	Matrozen e.a. scheepsdek- en machinekamerpersoneel	600	12	2,3	erg laag
4121	Scheepsofficieren, schippers, loodsen en walinspecteurs	1.100	15	2,8	laag
4211	Chaufeurs en spoorwegpersoneel	26.800	15	2,9	laag
4321	Vliegers, verkeersleiders e.a. transportdienstleiders	5.900	20	3,7	gemiddeld
5	MEDISCHE EN PARAMEDISCHE BEROEPEN				
5021	Gediplomeerde verpleegkundigen en verloskundigen	40.300	31	5,6	erg hoog
5022	Leerling-verpleegkundigen, zieken- en kraamverzorgenden	34.700	30	5,4	erg hoog
5023	Dokters-, tandarts- en dierenartsassistenten	7.300	32	5,7	erg hoog
5024	Apothekersassistenten, opticiens en orthoptisten	4.000	32	5,7	erg hoog
5025	EEG-laboranten, logopedisten en andere paramedici	8.300	35	6,2	erg hoog
5031	Fysio-, arbeids- e.a. bewegingstherapeuten	16.500	39	6,8	erg hoog
5032	Radiologische, medische en biologische laboranten	5.700	19	3,5	gemiddeld
5033	Artsen, medische specialisten en apothekers	12.200	30	5,4	hoog
5035	Tandartsen en tandheelkundige specialisten	2.100	33	5,9	erg hoog
6	ECONOMISCH-ADMINISTRATIEVE BEROEPEN				
6031	Hogere leidinggevenden financiën, verkoop e.d.	29.100	24	4,4	gemiddeld
6111	Postdistributiepersoneel	9.900	22	4,1	gemiddeld
6112	Datotypisten en computeroperators	3.300	23	4,3	gemiddeld

Tabel 11 (vervolg)
Verwachte baanopeningen per beroepsklasse 1993-1998

ROA- code	beroepsklasse	totaal aantal	totaal %	gemiddeld jaarlijks %	typering
6121	Leidinggevend administratief personeel	10.100	21	3,8	gemiddeld
6122	Secretarissen en typisten	37.700	25	4,6	gemiddeld
6123	Bibliotheek- en archiefmedewerkers	3.500	18	3,4	laag
6124	Boekhoudkundige, belasting-, en bankemployées	73.500	21	3,9	gemiddeld
6125	Commercieel-administratieve employées	64.800	20	3,6	gemiddeld
6126	Telefonisten, balie-employées, enquêteurs e.d.	26.000	30	5,5	hoog
6131	Systeemanalisten, -programmeurs en -beheerders	31.300	23	4,2	gemiddeld
6132	Economen, accountants e.a. economische specialisten	9.000	16	3,0	laag
6211	Winkelbedienden e.a. verkopers	81.500	32	5,6	erg hoog
6221	Winkeliers, detail- en groothandelaren	28.400	18	3,4	laag
6222	Vertegenwoordigers, filiaalhouders, inkopers, makelaars e.d.	21.600	16	3,0	laag
6331	Leidinggevend openbaar bestuur en beleidsambtenaren	6.400	18	3,4	laag
6332	Advocaten, notarissen, rechters e.a. juridische deskundigen	6.700	20	3,8	gemiddeld
7	SOCIAAL-CULTURELE BEROEPEN				
7021	Journalisten, auteurs en presentatoren	11.400	28	5,1	hoog
7031	Bibliothecarissen, archivariissen en conservatoren	4.700	30	5,4	hoog
7032	Personeels- en beroepenspecialisten, arbeidsbemiddelaars	7.600	26	4,8	hoog
7033	Maatschappelijk en cultureel werkers	9.600	15	2,8	laag
7034	Sociale wetenschapsbeoefenaren	4.700	21	3,9	gemiddeld
7035	Voorlichters e.a. mediaspecialisten	4.700	27	4,9	hoog
8	VERZORGENDE EN DIENSTVERLENENDE BEROEPEN				
8111	Koks, kelners e.a. keuken- en serveerpersoneel	31.200	23	4,3	gemiddeld
8121	Houders en leidinggevend horeca- en recreatiebedrijven	10.500	17	3,2	laag

Tabel 11 (vervolg)
Verwachte baanopeningen per beroepsklasse 1993-1998

ROA- code	beroepsklasse	totaal aantal	totaal %	gemiddeld jaarlijks %	typering
8211	Portiers, schoonmaak- e.a. lager dienstverlenend personeel	30.500	21	3,8	gemiddeld
8212	Kinder-, gezins- en bejaardenverzorgenden	34.900	28	5,1	hoog
8221	Kappers en schoonheidsspecialisten	8.100	24	4,3	gemiddeld
9	OPENBARE ORDE- EN VEILIGHEIDSBEROEPEN				
9121	Politie-, brandweer- en bewakingspersoneel	7.500	12	2,4	erg laag
9221	Beroepsmilitairen	7.700	22	4,1	gemiddeld

Tabel 12

Verdeling verwachte baanopeningen over uitbreidings- en vervangingsvraag per beroepsklasse 1993-1998

ROA-code	beroepsklasse	aandeel uitbreidingsvraag	aandeel vervangingsvraag
0	PEDAGOGISCHE BEROEPEN		
0131	Leerkrachten basis- en speciaal onderwijs	0	100
0132	Docenten voortgezet en hoger onderwijs	0	100
0133	Schoolhoofden e.a. onderwijskundigen	23	77
0221	Sportinstructeurs, officials, beroepssportlieden	25	75
1	CULTURELE BEROEPEN		
1131	Taal- en letterkundigen, vertalers, tolken	2	98
1231	Pastorale beroepen	24	76
1321	Fotografen, filmers, vormgevers en etaleurs	50	50
1331	Beeldende en uitvoerende kunstenaars	37	63
2	AGRARISCHE BEROEPEN		
2011	Uitvoerend agrarisch personeel	0	100
2012	Zelfstandige agrariërs	0	100
3	TECHNISCHE, AMBACHTS- EN INDUSTRIEBEROEPEN		
3011	Heftruck- en hefvorkchauffeurs	36	64
3012	Machinisten bouw en industrie	15	85
3021	Leidinggevenden produktie, bedrijfskundigen en directeuren	34	66
3022	Technische en medische vertegenwoordigers	0	100
3023	Technische tekenaars	0	100
3024	Technische analisten en amanuenses	10	90
3031	Bèta-onderzoekers en technische vakspecialisten	33	67
3111	Voedings- en genotmiddelenbereiders	0	100
3112	Bakkers en (industriële) bakkerijpersoneel	0	100
3211	Produktiepersoneel textielindustrie	0	100
3212	Stoffeerders, schoen- en lederwarenmakers	0	100
3213	Kleding- e.a. textielproduktenmakers	0	100
3311	Houtwaren-, papier- en kartonmakers	0	100
3312	Timmerlieden e.a. houtbewerkers	0	100
3411	Drukkers en produktiepersoneel grafische industrie	34	66
3511	Produktiepersoneel chemische industrie	0	100
3611	Delfstoffen(be)werkers, metaalvervaardigers	0	100
3612	Machinale metaalbewerkers	0	100
3613	Lassers en constructiewerkers	0	100
3614	Machinebank-, plaatwerkers en gereedschapmakers	7	93
3615	Onderhoudsmonteurs, fietsen- en instrumentmakers	0	100
3621	Automonteurs en (motor)rijwielherstellers	9	91
3622	Middelbare (scheeps)werktuig(bouw)kundigen	0	100
3631	Hogere werktuigbouwkundigen	13	87
3711	Monteurs en controleurs van elektrotechnische produkten	0	100
3721	Elektriciens, elektro- en telecom(onderhouds)monteurs	4	96
3722	Elektrotechnische opzichters en uitvoerders	0	100
3731	Hogere elektrotechnici	35	65

Tabel 12 (vervolg)

Verdeling verwachte baanopeningen over uitbreidings- en vervangingsvraag per beroepsklasse 1993-1998

ROA- code	beroepsklasse	aandeel uitbreidings- vraag	aandeel vervangings- vraag
3811	Productiepersoneel bouwmatr.-, glas- en aardewerkindustrie	0	100
3911	Metselaars, tegelzetters, straatmakers en stukadoors	12	88
3912	Betonwerkers, dakdekkers, isoleerders en glaszetters	7	93
3913	Huis- en constructieschilders	17	83
3914	Loodgieters, pijpfitters en verwarmingsmonteurs	16	84
3915	Gespecialiseerde bouwvak-, wegenbouw- en reinigingswerkers	14	86
3921	Bouwkundige technici, opzichters en werkvoorbereiders	2	98
3931	Architecten, geodeten e.a. hogere bouwkundigen	35	65
4	TRANSPORTBEROEPEN		
4011	Expeditiemedewerkers, vul- en inpak(machine)bedienden	24	76
4112	Matrozen e.a. scheepsdek- en machinekamerpersoneel	0	100
4121	Scheepsofficieren, schippers, loodsen en walinspecteurs	0	100
4211	Chauffeurs en spoorwegpersoneel	5	95
4321	Vliegers, verkeersleiders e.a. transportdienstleiders	18	82
5	MEDISCHE EN PARAMEDISCHE BEROEPEN		
5021	Gediplomeerde verpleegkundigen en verloskundigen	45	55
5022	Leerling-verpleegkundigen, zieken- en kraamverzorgenden	28	72
5023	Dokters-, tandarts- en dierenartsassistenten	23	77
5024	Apothekersassistenten, opticiens en orthoptisten	12	88
5025	EEG-laboranten, logopedisten en andere paramedici	44	56
5031	Fysio-, arbeids- e.a. bewegingstherapeuten	43	57
5032	Radiologische, medische en biologische laboranten	21	79
5033	Artsen, medische specialisten en apothekers	40	60
5035	Tandartsen en tandheelkundige specialisten	35	65
6	ECONOMISCH-ADMINISTRATIEVE BEROEPEN		
6031	Hogere leidinggevenden financiën, verkoop e.d.	49	51
6111	Postdistributiepersoneel	15	85
6112	Datotypisten en computeroperators	0	100
6121	Leidinggevend administratief personeel	45	55
6122	Secretaressen en typisten	13	87
6123	Bibliotheek- en archiefmedewerkers	7	93
6124	Boekhoudkundige, belasting-, en bankemployées	17	83
6125	Commercieel-administratieve employées	3	97
6126	Telefonisten, balie-employées, enquêteurs e.d.	16	84
6131	Systeemanalisten, -programmeurs en -beheerders	71	29
6132	Economen, accountants e.a. economische specialisten	30	70
6211	Winkelbedienden e.a. verkopers	18	82
6221	Winkeliers, detail- en groothandelaren	0	100
6222	Vertegenwoordigers, filiaalhouders, inkopers, makelaars e.d.	0	100
6331	Leidinggevenden openbaar bestuur en beleidsambtenaren	0	100
6332	Advocaten, notarissen, rechters e.a. juridische deskundigen	49	51

Tabel 12 (vervolg)

Verdeling verwachte baanopeningen over uitbreidings- en vervangingsvraag per beroepsklasse 1993-1998

ROA- code	beroepsklasse	aandeel uitbreidings- vraag	aandeel vervangings- vraag
7	SOCIAAL-CULTURELE BEROEPEN		
7021	Journalisten, auteurs en presentatoren	71	29
7031	Bibliothecarissen, archivariissen en conservatoren	36	64
7032	Personeels- en beroepenspecialisten, arbeidsbemiddelaars	53	47
7033	Maatschappelijk en cultureel werkers	29	71
7034	Sociale wetenschapsbeoefenaren	6	94
7035	Voorlichters e.a. mediaspecialisten	53	47
8	VERZORGENDE EN DIENSTVERLENENDE BEROEPEN		
8111	Koks, kelners e.a. keuken- en serveerpersoneel	20	80
8121	Houders en leidinggevendenden horeca- en recreatiebedrijven	0	100
8211	Portiers, schoonmaak- e.a. lager dienstverlenend personeel	3	97
8212	Kinder-, gezins- en bejaardenverzorgenden	26	74
8221	Kappers en schoonheidsspecialisten	0	100
9	OPENBARE ORDE- EN VEILIGHEIDSBEROEPEN		
9121	Politie-, brandweer- en bewakingspersoneel	21	79
9221	Beroepsmilitairen	0	100

Bron: ROA

Tabel 13

Typering verwacht werkgelegenheidsperspectief per beroepsklasse

0 PEDAGOGISCHE BEROEPEN

0131 Leerkrachten basis- en speciaal onderwijs

Hoewel de werkgelegenheid de komende jaren kleiner zal worden, wijkt de totale vraag naar nieuwe leerkrachten voor het basis- en speciaal onderwijs naar verwachting weinig af van de gemiddelde vraag naar nieuwkomers op de arbeidsmarkt. Verder zijn degenen die in dit beroep werkzaam zijn erg afhankelijk van de werkgelegenheidsontwikkeling binnen het onderwijs, omdat het niet gemakkelijk is uit te wijken naar andere bedrijfssectoren. De werkgelegenheid voor leerkrachten basis- en speciaal onderwijs is echter niet gevoelig voor veranderingen in de economische conjunctuur.

0132 Docenten voortgezet en hoger onderwijs

De vraag naar nieuwe docenten voor het voortgezet en hoger onderwijs is de komende jaren naar verwachting laag, vooral omdat er geen groei is in de werkgelegenheid. Overigens kan de werkgelegenheidsontwikkeling in dit beroep sterk uiteenlopen voor de diverse vakrichtingen binnen het voortgezet onderwijs. Verder is men erg afhankelijk van de werkgelegenheidsontwikkeling binnen het onderwijs, omdat het doorgaans niet gemakkelijk is uit te wijken naar andere bedrijfssectoren. De werkgelegenheid voor leerkrachten voortgezet onderwijs is echter niet erg gevoelig voor veranderingen in de economische conjunctuur.

0133 Schoolhoofden e.a. onderwijskundigen

De vraag naar nieuwe schoolhoofden e.a. onderwijskundigen wijkt de komende jaren naar verwachting weinig af van de gemiddelde vraag naar nieuwkomers op de arbeidsmarkt. Verder is de werkgelegenheid in dit beroep niet gevoelig voor onverwachte veranderingen in de economische situatie.

0221 Sportinstructeurs, officials, beroepssportlieden

De vraag naar nieuwkomers in deze sportberoepen is de komende jaren naar verwachting groot. De groei in de werkgelegenheid in deze beroepen is hoog en er komen bovendien veel banen vrij vanwege het grote verloop. Wel is men in dit beroep erg afhankelijk van de werkgelegenheidsontwikkeling in de maatschappelijke dienstverlening omdat het niet gemakkelijk is uit te wijken naar andere bedrijfssectoren.

1 CULTURELE BEROEPEN

1131 Taal- en letterkundigen, vertalers, tolken

De komende jaren is de vraag naar nieuwe taal- en letterkundigen, vertalers en tolken naar verwachting groot. Er komen zeer veel bestaande banen vrij vanwege het hoge verloop in dit beroep. Bovendien is de werkgelegenheid voor dit beroep niet gevoelig voor veranderingen in de economische conjunctuur.

1231 Pastorale beroepen

De komende jaren zijn er naar verwachting veel banen voor nieuwe pastorale beroepen. Er zullen nieuwe banen ontstaan, maar vooral zullen er veel ouderen met pensioen gaan, waardoor er veel vraag is naar vervangers. Dit beroep is echter wel erg afhankelijk van een zeer specifiek segment van de werkgelegenheid, omdat er weinig uitwijkmogelijkheden zijn.

1321 Fotografen, filmers, vormgevers en etaleurs

Dankzij een zeer groot aantal nieuwe banen en ondanks een laag verloop in dit beroep, zal de vraag naar nieuwe fotografen, filmers, vormgevers en etaleurs de komende jaren naar verwachting groot zijn. Ook is de werkgelegenheid gespreid over een groot aantal bedrijfssectoren, zodat men niet van een sector afhankelijk is voor het krijgen van werk.

1331 Beeldende en uitvoerende kunstenaars

Doordat er zowel veel nieuwe banen zullen bijkomen, alsook veel vraag ontstaat doordat personen dit beroep gaan verlaten, zal naar verwachting de vraag naar nieuwe beeldende en uitvoerende kunstenaars erg groot zijn. Een nadeel van deze beroepen is echter dat men voor de werkgelegenheid sterk afhankelijk is van de sector maatschappelijke dienstverlening.

2 AGRARISCHE BEROEPEN

2011 Uitvoerend agrarisch personeel

Hoewel de werkgelegenheid de komende jaren licht zal dalen, wijkt de totale vraag naar natuurbeheerders/dierenverzorgenden naar verwachting weinig af van de gemiddelde vraag naar nieuwkomers op de arbeidsmarkt. De werkgelegenheid in dit beroep is niet erg gevoelig voor schommelingen in de conjunctuur, maar men is in dit beroep wel sterk afhankelijk van de bedrijfssector landbouw, visserij en bosbouw.

2012 Zelfstandige agrariërs

De komende jaren zal naar verwachting een klein aantal banen voor zelfstandige agrariërs verdwijnen. Hierdoor zal de vraag naar nieuwkomers klein zijn. Verder is men in dit beroep sterk afhankelijk van de werkgelegenheid in de landbouw en zijn er erg weinig uitwijkmogelijkheden naar andere bedrijfssectoren. Een voordeel is echter dat de werkgelegenheid in dit beroep ongevoelig is voor schokken in de economie.

3 TECHNISCHE, AMBACHTS- EN INDUSTRIEBEROEPEN

3011 Heftruck- en hefvorkchauffeurs

De komende jaren zal veel nieuwe vraag naar heftruck- en hefvorkchauffeurs ontstaan. Er zullen naar verwachting echter in dit beroep maar weinig werkenden de arbeidsmarkt verlaten, zodat er dus weinig bestaande plaatsen vrij zullen komen. Hierdoor zal het aantal banen dat beschikbaar komt voor nieuwkomers op een gemiddeld niveau zitten. De werkgelegenheid van dit beroep is zeer sterk verdeeld over de verschillende bedrijfssectoren, zodat men niet afhankelijk is van de ontwikkelingen in een bepaald bedrijfssegment.

3012 Machinisten bouw en industrie

Doordat er de komende jaren weinig machinisten bouw en industrie met pensioen zullen gaan, zullen er naar verwachting weinig banen beschikbaar zijn voor nieuwkomers. Verder is de werkgelegenheid in dit beroep zeer conjunctuurgevoelig, maar is het werk wel gespreid over meerdere bedrijfssectoren, zodat men niet afhankelijk is van een bepaalde bedrijfssector.

3021 Leidinggevenden productie, bedrijfskundigen en directeurs

Doordat er naar verwachting de komende jaren veel nieuwe banen zullen ontstaan voor leidinggevenden productie, bedrijfskundigen en directeurs, is de vraag naar nieuwkomers groot. Ook is in vrijwel iedere bedrijfssector werkgelegenheid voor dit beroep, zodat men niet afhankelijk is van een enkele bedrijfssector voor het vinden van een baan.

3022 Technische en medische vertegenwoordigers

Doordat er de komende jaren naar verwachting plaatsen voor technische en medische vertegenwoordigers zullen verdwijnen en ook het verloop in dit beroep zeer gering zal zijn, zijn er erg weinig plaatsen beschikbaar voor nieuwkomers op de arbeidsmarkt. Hoewel men met dit beroep slechts in een beperkt aantal bedrijfssectoren werkzaam kan zijn, zijn er toch voldoende uitwijkmogelijkheden om afhankelijkheid van de werkgelegenheid in een enkele bedrijfssector te voorkomen.

3023 Technische tekenaars

Hoewel er de komende tijd een klein aantal banen voor technische tekenaars gaat verdwijnen, zal naar verwachting de vraag naar nieuwkomers voor dit beroep niet veel afwijken van de gemiddelde vraag naar nieuwkomers op de arbeidsmarkt. Verder vinden technische tekenaars werk in vele bedrijfssectoren, zodat zij niet afhankelijk zijn van een bepaalde bedrijfssector.

3024 Technische analisten en amanuenses

De vraag naar nieuwe technische analisten en amanuenses wijkt de komende jaren naar verwachting weinig af van de gemiddelde vraag naar nieuwkomers op de arbeidsmarkt. Deze werkgelegenheid is verder goed gespreid over de bedrijfssectoren, zodat men niet afhankelijk is van een bepaalde bedrijfssector.

3031 Bèta-onderzoekers en technische vakspecialisten

De komende jaren zullen er veel nieuwe banen ontstaan voor bèta-onderzoekers en technische vakspecialisten. Hierdoor zal de vraag voor nieuwkomers naar verwachting groot zijn. Ook is men voor de werkgelegenheid in dit beroep niet afhankelijk van een bepaalde bedrijfssector, maar kan men op veel verschillende plaatsen

terecht.

3111 Voedings- en genotmiddelenbereiders

Doordat de komende tijd naar verwachting de werkgelegenheid voor voedings- en genotmiddelenbereiders zal dalen, zal het aantal banen dat beschikbaar zal komen voor nieuwkomers laag zijn. Een voordeel van dit beroep is echter dat de werkgelegenheid nauwelijks gevoelig is voor schommelingen in de algemene economische situatie.

3112 Bakkers en (industriële) bakkerijpersoneel

Doordat aan de ene kant de werkgelegenheid voor bakkers en (industriële) bakkerijpersoneel de komende jaren zal dalen, maar er aan de andere kant veel verloop zal zijn, wijkt de totale vraag naar nieuwkomers naar verwachting niet veel af van het gemiddelde niveau. De werkgelegenheid in het beroep is niet erg conjunctuurgevoelig, maar men is wel sterk afhankelijk van de bedrijfssector voedings- en genotmiddelenindustrie.

3211 Productiepersoneel textielindustrie

Door de zeer sterke terugval van de werkgelegenheid voor productiepersoneel textielindustrie zal naar verwachting het aantal banen dat beschikbaar is voor nieuwkomers de komende tijd laag zijn. Verder is de werkgelegenheid in dit beroep sterk afhankelijk van de conjuncturele situatie in de economie.

3212 Stoffeers, schoen- en lederwarenmakers

Doordat de komende jaren de werkgelegenheid voor stoffeers, schoen- en lederwarenmakers sterk terug zal lopen, zal naar verwachting het aantal banen dat beschikbaar is voor nieuwkomers de komende tijd laag zijn. Verder is de werkgelegenheid in dit beroep sterk afhankelijk van de conjuncturele situatie in de economie. Wel is de werkgelegenheid in dit beroep goed verdeeld over de diverse bedrijfssectoren.

3213 Kleding- e.a. textielproductenmakers

Hoewel de komende tijd erg veel banen voor kleding- e.a. textielproductenmakers verloren zullen gaan, komen er naar verwachting toch erg veel plaatsen beschikbaar voor nieuwkomers op de arbeidsmarkt. Dit komt door het zeer grote aantal plaatsen dat vrij komt, doordat veel werkenden het beroep verlaten. Een nadeel van dit beroep is dat de werkgelegenheid zeer sterk afhangt van de economische conjunctuur.

3311 Houtwaren-, papier- en kartonmakers

Naar verwachting zullen de komende tijd weinig banen voor houtwaren-, papier- en kartonmakers vrijkomen voor nieuwkomers op de arbeidsmarkt. Verder is men in dit beroep voor werk sterk afhankelijk van de papier- en grafische industrie en heeft men weinig uitwijkmogelijkheden naar andere sectoren.

3312 Timmerlieden e.a. houtbewerkers

Hoewel de komende tijd naar verwachting het aantal banen voor timmerlieden e.a. houtbewerkers zal dalen, zal de vraag naar nieuwkomers niet veel afwijken van het gemiddelde. Wel is de werkgelegenheid in dit beroep zeer gevoelig voor veranderingen in de economische conjunctuur.

3411 Drukkers en productiepersoneel grafische industrie

Doordat er in de nabije toekomst veel nieuwe banen voor drukkers en productiepersoneel in de grafische industrie zullen ontstaan, zal de vraag naar nieuwkomers in dit beroep naar verwachting groot zijn. Wel kan men met dit beroep slechts in een beperkt aantal bedrijfssectoren werkzaam zijn.

3511 Productiepersoneel chemische industrie

Hoewel er de komende jaren naar verwachting sprake zal zijn van een lichte krimp van de werkgelegenheid, zal het aantal banen dat vrijkomt voor nieuwkomers op de arbeidsmarkt niet veel afwijken van het gemiddelde. Wel is de werkgelegenheid in dit beroep gevoelig voor schommelingen in de economische conjunctuur.

3611 Delfstoffen(be)werkers, metaalvervaardigers

Hoewel er de komende tijd enkele banen voor delfstoffen(be)werkers, metaalvervaardigers in de metaalindustrie zullen verdwijnen, zal de vraag naar nieuwkomers niet veel afwijken van het gemiddelde. Wel is de werkgelegenheid in dit beroep gevoelig voor veranderingen in de economische conjunctuur.

3612 Machinale metaalbewerkers

Het aantal banen dat naar verwachting de komende tijd beschikbaar komt voor nieuwe machinale metaalbewerkers zal niet sterk afwijken van het gemiddelde. De werkgelegenheid in dit beroep is goed gespreid over de bedrijfssectoren, zodat men voor werk niet afhankelijk is van een enkele bedrijfssector. Wel is de werkgelegenheid zeer gevoelig voor schommelingen in de algehele economische situatie.

3613 Lassers en constructiewerkers

Doordat er de komende jaren een teruggang in de werkgelegenheid voor lassers en constructiewerkers wordt verwacht, is het aantal banen dat beschikbaar komt voor nieuwkomers in dit beroep laag. Verder is de werkgelegenheid in dit beroep ook conjunctuurgevoelig.

3614 Machinebank-, plaatwerkers en gereedschapsmakers

Het aantal banen dat de komende tijd beschikbaar komt voor nieuwe machinebank-, plaatwerkers en gereedschapsmakers, zal naar verwachting niet sterk afwijken van het gemiddelde. De werkgelegenheid in dit beroep is goed gespreid over de bedrijfssectoren, zodat men voor werk niet afhankelijk is van een enkele bedrijfssector. Wel is de werkgelegenheid gevoelig voor schommelingen in de algehele economische situatie.

3615 Onderhoudsmonteurs, fietsen- en instrumentenmakers

In de nabije toekomst krimpt het aantal banen voor onderhoudsmonteurs, fietsen- en instrumentenmakers enigszins. Hierdoor is naar verwachting ook de vraag naar nieuwkomers laag. Wel is de werkgelegenheid van dit beroep zeer gespreid over de bedrijfssectoren, zodat men niet afhankelijk is van de werkgelegenheid in een bepaalde bedrijfssector.

3621 Automonteurs en (motor)rijwielherstellers

Door het zeer lage aantal automonteurs en (motor)rijwielherstellers dat de komende jaren, bijvoorbeeld vanwege pensionering, het beroep zal verlaten, zal naar verwachting de vraag naar nieuwkomers erg laag zijn. Wel is de werkgelegenheid in dit beroep niet erg gevoelig voor schommelingen in de conjunctuur.

3622 Middelbare (scheeps)werktuig(bouw)kundigen

De komende jaren zullen naar verwachting banen voor middelbare (scheeps)werktuig(bouw)kundigen verdwijnen. Hierdoor zal ook de vraag voor nieuwkomers laag zijn. Wel is de werkgelegenheid van dit beroep goed gespreid over de bedrijfssectoren, zodat men niet afhankelijk is van de werkgelegenheid in een bepaalde bedrijfssector.

3631 Hogere werktuigbouwkundigen

De komende tijd zullen er erg veel hogere werktuigbouwkundigen met pensioen gaan, waardoor de vraag naar nieuwkomers in dit beroep naar verwachting groot zal zijn. Ook is de werkgelegenheid in dit beroep gespreid over vele bedrijfssectoren, waardoor men niet afhankelijk is van een bepaalde bedrijfssector.

3711 Monteurs en controleurs van elektronische producten

Hoewel de komende tijd het aantal banen voor monteurs en controleurs van elektronische producten terug zal lopen, zal dankzij het verloop in dit beroep, de vraag naar nieuwkomers niet sterk afwijken van de gemiddelde vraag naar nieuwkomers op de arbeidsmarkt. De werkgelegenheid in dit beroep is verdeeld over vele bedrijfssectoren, zodat men niet afhankelijk is van de ontwikkeling van een bepaalde sector, maar wel is de werkgelegenheid in dit beroep zeer gevoelig voor veranderingen in de economische conjunctuur.

3721 Elektriciens, elektro- en telecom(onderhouds)monteurs

Hoewel er de komende jaren naar verwachting veel banen vrijkomen doordat oudere werknemers met pensioen gaan, wijkt de vraag naar nieuwkomers toch niet veel af van de gemiddelde vraag naar nieuwkomers op de arbeidsmarkt. De werkgelegenheid in dit beroep is verdeeld over vele bedrijfssectoren, zodat men niet afhankelijk is van de ontwikkeling van een bepaalde sector, maar wel is de werkgelegenheid in dit beroep nogal gevoelig voor veranderingen in de economische conjunctuur.

3722 Elektrotechnische opzichters en uitvoerders

De komende tijd verdwijnen er veel banen voor elektrotechnische opzichters en uitvoerders. Hierdoor zal naar verwachting de vraag naar nieuwkomers laag zijn. Verder is de werkgelegenheid in dit beroep conjunctuurgevoelig. Wel is de werkgelegenheid verdeeld over diverse bedrijfssectoren, zodat er geen afhankelijkheid van een bepaalde sector is.

Doordat er de komende jaren veel banen voor hogere elektrotechnici bij zullen komen, zal naar verwachting de vraag naar nieuwkomers in dit beroep groot zijn. De werkgelegenheid in dit beroep is verdeeld over vele bedrijfssectoren, zodat men niet afhankelijk is van de ontwikkeling van een bepaalde sector, maar wel is de werkgelegenheid in dit beroep nogal gevoelig voor veranderingen in de economische conjunctuur.

3811 Produktiepersoneel bouwmatr.-, glas- en aardewerkindustrie

Door de sterke terugval van de werkgelegenheid voor productiepersoneel bouwmaterialen-, glas- en aardewerkindustrie, zal naar verwachting de vraag naar nieuwkomers laag zijn. Ook is de werkgelegenheid in dit beroep gevoelig voor schommelingen in de conjunctuur. De werkgelegenheid is wel goed gespreid over de bedrijfssectoren, zodat men niet afhankelijk is van een bepaalde bedrijfssector.

3911 Metselaars, tegelzetters, straatmakers en stukadoors

Het aantal metselaars, tegelzetters, straatmakers en stukadoors dat de komende jaren met pensioen zal gaan is erg laag. Hierdoor zal naar verwachting de vraag naar nieuwkomers erg laag zijn. Ook is de werkgelegenheid in dit beroep erg gevoelig voor schommelingen in de conjunctuur en is de werkgelegenheid sterk geconcentreerd in de bouw, zodat men voor werk erg afhankelijk is van deze bedrijfssector.

3912 Betonwerkers, dakdekkers, isoleerders en glaszetters

De vraag naar nieuwe betonwerkers, dakdekkers, isoleerders en glaszetters wijkt de komende jaren naar verwachting niet veel af van de gemiddelde vraag naar nieuwkomers op de arbeidsmarkt. Wel is men voor dit beroep sterk afhankelijk van de bouw, waardoor de werkgelegenheid zeer gevoelig is voor de economische conjunctuur.

3913 Huis- en constructieschilders

De vraag naar nieuwe huis- en constructieschilders zal de komende jaren naar verwachting niet veel afwijken van de gemiddelde vraag naar nieuwkomers op de arbeidsmarkt. Ook is de werkgelegenheid in dit beroep erg gevoelig voor schommelingen in de conjunctuur en is de werkgelegenheid sterk geconcentreerd in de bouw, zodat men voor werk erg afhankelijk is van deze bedrijfssector.

3914 Loodgieters, pijpfitters en verwarmingsmonteurs

Het aantal loodgieters, pijpfitters en verwarmingsmonteurs dat de komende jaren met pensioen zal gaan, is laag. Hierdoor zal naar verwachting de vraag naar nieuwkomers laag zijn. Ook is de werkgelegenheid in dit beroep erg gevoelig voor schommelingen in de conjunctuur.

3915 Gespecialiseerde bouwvak-, wegebouw- en reinigingswerkers

De komende jaren wijkt de vraag naar nieuwe gespecialiseerde bouwvak-, wegebouw- en reinigingswerkers naar verwachting niet veel af van de gemiddelde vraag naar nieuwkomers op de arbeidsmarkt. Hoewel de werkgelegenheid in dit beroep sterk conjunctuurgevoelig is, is men voor dit beroep niet volledig afhankelijk van de bouw, omdat er voldoende uitwijkmogelijkheden naar andere bedrijfssectoren zijn.

3921 Bouwkundige technici, opzichters en werkvoorbereiders

Hoewel er in dit beroep de komende jaren veel banen vrij komen doordat oudere werknemers met pensioen gaan, wijkt de vraag naar nieuwkomers de komende tijd naar verwachting toch niet veel af van de gemiddelde vraag naar nieuwkomers op de arbeidsmarkt. Ofschoon men in dit beroep slechts in een beperkt aantal bedrijfssectoren werkzaam kan zijn, zijn er toch voldoende uitwijkmogelijkheden om afhankelijkheid van de werkgelegenheid in een enkele bedrijfssector te voorkomen.

3931 Architecten, geodeten e.a. hogere bouwkundigen

Door een grote toename van het aantal banen voor architecten, geodeten e.a. hogere bouwkundigen in de komende tijd, zal naar verwachting de vraag voor nieuwkomers in dit beroep ook groot zijn. Verder blijkt dat, hoewel men in dit beroep slechts in een beperkt aantal bedrijfssectoren werkzaam kan zijn, er toch voldoende uitwijkmogelijkheden zijn om afhankelijkheid van de werkgelegenheid in een enkele bedrijfssector te voorkomen.

4 TRANSPORTBEROEPEN

4011 Expeditiemedewerkers, vul- en inpak(machine)bedienden

De vraag naar nieuwe expeditiemedewerkers, vul- en inpak(machine)bedienden zal de komende jaren naar verwachting niet veel afwijken van het gemiddelde. De werkgelegenheid in dit beroep is goed gespreid over de

verschillende bedrijfssectoren zodat men voor werk niet afhankelijk is van een bepaalde bedrijfssector.

4112 Matrozen e.a. scheepsdek- en machinekamerpersoneel

De komende jaren zullen erg weinig werkenden in dit beroep met pensioen gaan en zal de werkgelegenheid in dit beroep teruglopen. Daardoor komen er naar verwachting maar weinig banen vrij voor nieuwkomers in dit beroep. De werkgelegenheid in dit beroep is overigens niet erg gevoelig voor de conjuncturele situatie.

4121 Scheepsofficieren, schippers, loodsen en walinspecteurs

Bij de scheepsofficieren, schippers, loodsen en walinspecteurs komen de komende jaren weinig banen vrij vanwege het vertrek van oudere werknemers. Hierdoor zal naar verwachting de vraag voor nieuwkomers laag zijn. Wel is de werkgelegenheid in dit beroep vrijwel niet gevoelig voor economische schommelingen.

4211 Chauffeurs en spoorwegpersoneel

De komende jaren zullen weinig chauffeurs en personeel van de spoorwegen met pensioen gaan. Daardoor komen er naar verwachting maar weinig banen vrij voor nieuwkomers in deze beroepen. De werkgelegenheid is niet erg gevoelig voor de conjuncturele situatie.

4321 Vliegers, verkeersleiders e.a. transportleiders

De komende jaren wijkt de vraag naar nieuwe vliegers, verkeersleiders e.a. transportleiders naar verwachting niet veel af van de gemiddelde vraag naar nieuwkomers op de arbeidsmarkt. Verder is de werkgelegenheid in dit beroep niet gevoelig voor conjunctuurveranderingen.

5 MEDISCHE EN PARAMEDISCHE BEROEPEN

5021 Gediplomeerde verpleegkundigen en verloskundigen

Doordat er de komende tijd erg veel banen bij zullen komen voor gediplomeerde verpleegkundigen en verloskundigen, zal ook de vraag naar nieuwkomers naar verwachting erg hoog zijn. In de verpleegkunde is men voor de werkgelegenheid wel erg afhankelijk van de gezondheidszorg, en zijn er weinig uitwijkmogelijkheden naar andere bedrijfssectoren.

5022 Leerling-verpleegkundigen, zieken- en kraamverzorgenden

Door de grote uitbreiding van het aantal banen voor leerling-verpleegkundigen, zieken- en kraamverzorgenden en het grote verloop in dit beroep, zal de vraag naar nieuwkomers erg groot zijn. Wel is de werkgelegenheid geconcentreerd in de gezondheidszorg, zodat men voor werk erg afhankelijk is van deze bedrijfssector.

5023 Dokters-, tandarts- en dierenartsassistenten

Door de groei in deze beroepen en door het zeer grote verloop onder dokters-, tandarts- en dierenarts-assistenten is het aantal banen voor nieuwkomers de komende tijd naar verwachting erg hoog. Wel is men voor werk in deze beroepen vrijwel volledig afhankelijk van de gezondheidszorg.

5024 Apothekersassistenten, opticiens en orthoptisten

Door het zeer grote verloop in deze beroepen, zal naar verwachting de vraag naar nieuwe apothekersassistenten, opticiens en orthoptisten erg groot zijn.

5025 EEG-laboranten, logopedisten en andere paramedici

De komende jaren ontstaan er naar verwachting zeer veel nieuwe banen in de paramedische functies, zoals bijvoorbeeld EEG-laboranten en logopedisten. Hierdoor zal ook de vraag naar nieuwkomers erg groot zijn. Wel is men voor de werkgelegenheid in deze functies sterk afhankelijk van de gezondheidszorg en zijn er weinig uitwijkmogelijkheden naar andere bedrijfssectoren.

5031 Fysio-, arbeids- e.a. bewegingstherapeuten

In de nabije toekomst zullen er naar verwachting zeer veel nieuwe banen voor fysio-, arbeids- e.a. bewegings-therapeuten bijkomen. Verder komen er ook veel banen vrij door het grote verloop in deze beroepsklasse. Hierdoor zal de vraag naar nieuwkomers erg groot zijn. Wel is men voor de werkgelegenheid in deze functies sterk afhankelijk van de gezondheidszorg en zijn er weinig uitwijkmogelijkheden naar andere bedrijfssectoren.

5032 Radiologische, medische en biologische laboranten

Hoewel er in deze beroepen door de geringe uitstroom van werkenden slechts weinig banen beschikbaar komen, wijkt de verwachte vraag naar nieuwkomers de komende tijd niet veel af van de gemiddelde vraag naar nieuwkomers op de arbeidsmarkt. Hoewel men in deze beroepen voor de werkgelegenheid zeer afhankelijk is van de gezondheidszorg, zijn er ook uitwijkmogelijkheden naar bijvoorbeeld het onderwijs.

5033 Artsen, medische specialisten en apothekers

Door de grote toename van het aantal banen zal in de komende jaren de vraag naar nieuwe artsen, medische specialisten en apothekers groot zijn. Wel zijn deze medici voor hun werkgelegenheid sterk afhankelijk van de gezondheidszorg en kunnen ze niet gemakkelijk uitwijken naar andere bedrijfssectoren.

5035 Tandartsen en tandheelkundige specialisten

Doordat er in de komende tijd naar verwachting veel nieuwe banen voor tandartsen en tandheelkundige specialisten zullen ontstaan en ook veel tandheelkundigen met pensioen zullen gaan, zal de vraag naar nieuwkomers in dit beroep zeer groot zijn. Deze personen zijn voor hun werkgelegenheid echter wel zeer sterk afhankelijk van de gezondheidszorg en zullen niet makkelijk uit kunnen wijken naar andere bedrijfssectoren.

6 ECONOMISCH-ADMINISTRATIEVE BEROEPEN

6031 Hogere leidinggevenden financiën, verkoop e.d.

Doordat er aan de ene kant de komende jaren veel nieuwe banen voor de hogere leidinggevenden financiën, verkoop e.d. zullen ontstaan, maar er aan de andere kant erg weinig banen vrijkomen vanwege het geringe verloop, zal naar verwachting de vraag voor nieuwkomers niet veel afwijken van de gemiddelde vraag naar nieuwkomers op de arbeidsmarkt. Een voordeel van dit beroep is echter dat de werkgelegenheid verdeeld is over zeer veel bedrijfssectoren, zodat men niet afhankelijk is van een specifieke bedrijfssector.

6111 Postdistributiepersoneel

De vraag naar nieuw postdistributiepersoneel wijkt de komende tijd naar verwachting niet veel af van de gemiddelde vraag naar nieuwkomers op de arbeidsmarkt. De werkgelegenheid in dit beroep is niet erg gevoelig voor schommelingen in de economische situatie.

6112 Datatypisten en computeroperators

Doordat er aan de ene kant de werkgelegenheid voor datatypisten en computeroperators zal dalen, maar aan de andere kant het verloop in dit beroep groot zal zijn, zal naar verwachting de vraag naar nieuwkomers niet veel afwijken van de gemiddelde vraag naar nieuwkomers op de arbeidsmarkt. De werkgelegenheid voor dit beroep is gespreid over veel bedrijfssectoren, zodat men niet afhankelijk is van een bepaalde bedrijfssector.

6121 Leidinggevend administratief personeel

Aan de ene kant zal in de komende jaren naar verwachting veel nieuwe werkgelegenheid voor leidinggevend administratief personeel ontstaan. Aan de andere kant zullen zeer weinig mensen met dit beroep met pensioen gaan. Hierdoor zal naar verwachting de vraag naar nieuwkomers niet veel afwijken van de gemiddelde vraag naar nieuwkomers op de arbeidsmarkt. De werkgelegenheid voor dit beroep is gespreid over veel bedrijfssectoren, zodat men niet afhankelijk is van een bepaalde bedrijfssector.

6122 Secretaressen en typisten

De vraag naar nieuwe secretaressen en typisten wijkt de komende tijd naar verwachting niet veel af van de gemiddelde vraag naar nieuwkomers op de arbeidsmarkt, hoewel het verloop relatief hoog is. De werkgelegenheid is gespreid over vele bedrijfssectoren, zodat men niet afhankelijk is van een enkele bedrijfssector.

6123 Bibliotheek- en archiefmedewerkers

De vraag naar nieuwe bibliotheek- en archiefmedewerkers zal naar verwachting de komende tijd klein zijn. Mensen met dit beroep vinden echter werk in verschillende bedrijfstakken, zodat zij niet afhankelijk zijn van de werkgelegenheidsontwikkeling in een specifieke bedrijfssector. Ook is de werkgelegenheidsontwikkeling niet erg gevoelig voor de economisch conjunctuur.

6124 Boekhoudkundige, belasting-, en bankemployées

De komende jaren wijkt de vraag naar nieuwe boekhoudkundige, belasting-, en bankemployées naar verwachting niet veel af van de gemiddelde vraag naar nieuwkomers op de arbeidsmarkt. De werkgelegenheid in dit beroep is goed gespreid, zodat men niet afhankelijk is van een specifieke bedrijfssector.

6125 Commercieel-administratieve employées

De vraag naar nieuwe commercieel-administratieve employées zal de komende tijd naar verwachting niet veel afwijken van de gemiddelde vraag naar nieuwkomers op de arbeidsmarkt. De werkgelegenheid in dit beroep is goed gespreid, zodat men niet afhankelijk is van een specifieke bedrijfssector.

6126 Telefonisten, balie-employées, enquêteurs e.d.

Doordat het verloop onder telefonisten, balie-employées, enquêteurs e.d. de komende tijd erg hoog zal zijn, is er naar verwachting veel vraag naar nieuwkomers in dit beroep. De werkgelegenheid in dit beroep is gespreid over veel bedrijfssectoren en is niet erg gevoelig voor schommelingen in de economische situatie.

6131 Systeemanalisten, -programmeurs en -beheerders

Doordat er de komende jaren erg veel nieuwe banen voor systeemanalisten, -programmeurs en -beheerders zullen bijkomen, maar er ook -vanwege de leeftijdsopbouw in deze beroepen- nog maar zeer weinig werkenden de beroepen zullen verlaten, is de verwachte vraag naar nieuwkomers ongeveer gelijk aan de gemiddelde vraag naar nieuwkomers op de arbeidsmarkt. De werkgelegenheid in deze beroepen is goed gespreid, zodat men niet afhankelijk is van een specifieke bedrijfssector.

6132 Economen, accountants e.a. economische specialisten

Vanwege het zeer lage aantal economen, accountants e.a. economische specialisten dat de komende jaren met pensioen zal gaan, is naar verwachting de vraag naar nieuwkomers in dit beroep laag. Wel blijkt de werkgelegenheid in dit beroep niet erg gevoelig te zijn voor wisselende conjuncturele omstandigheden.

6211 Winkelbedienden e.a. verkopers

Doordat het verloop onder winkelbedienden e.a. verkopers de komende tijd erg hoog zal zijn, is er naar verwachting ook erg veel vraag naar nieuwkomers in dit beroep. De werkgelegenheid in deze beroepen is niet erg gevoelig voor schommelingen in de economische situatie.

6221 Winkeliers, detail- en groothandelaren

Omdat naar verwachting de komende jaren het aantal banen voor winkeliers, detail- en groothandelaren kleiner zal worden, zal ook de vraag naar nieuwkomers in dit beroep klein zijn. Overigens blijkt wel dat de werkgelegenheid in deze beroepen niet erg gevoelig is voor veranderingen in de economische conjunctuur.

6222 Vertegenwoordigers, filiaalhouders, inkopers, makelaars e.d.

De werkgelegenheid voor deze beroepen loopt de komende jaren enigszins terug, waardoor de vraag naar nieuwkomers klein zal zijn. Wel blijkt de werkgelegenheid voor deze beroepen niet afhankelijk te zijn van een specifieke bedrijfssector.

6331 Leidinggevend openbaar bestuur en beleidsambtenaren

Door een kleine krimp in het aantal banen voor leidinggevend openbaar bestuur en beleidsambtenaren is de verwachte vraag naar nieuwkomers voor de komende jaren laag. De werkgelegenheid in deze beroepsklasse hangt echter nauwelijks af van de conjuncturele situatie, alhoewel men in dit beroep wel sterk afhankelijk is van de sector openbaar bestuur en niet gemakkelijk uit kan wijken naar andere bedrijfssectoren.

6332 Advocaten, notarissen, rechters e.a. juridische deskundigen

Doordat er aan de ene kant de komende jaren veel nieuwe banen voor deze juridische beroepen zullen ontstaan, maar er aan de andere kant erg weinig banen vrijkomen vanwege het verloop, zal naar verwachting de vraag voor nieuwkomers niet veel afwijken van de gemiddelde vraag naar nieuwkomers op de arbeidsmarkt. Een voordeel van deze beroepen is echter dat de werkgelegenheid nauwelijks afhangt van de conjuncturele situatie.

7021 Journalisten, auteurs en presentatoren

Hoewel er weinig banen vrijkomen door de pensionering van ouderen, is de verwachte groei van deze beroepen zo groot dat de vraag naar nieuwkomers toch groot zal zijn. Ook blijkt dat journalisten, auteurs en presentatoren werk vinden in veel bedrijfssectoren, zodat ze niet alleen afhankelijk zijn van de werkgelegenheid in de grafische sector.

7031 Bibliothecarissen, archivariissen en conservatoren

Vanwege de grote groei die de komende jaren in deze beroepsklasse plaats zal vinden, zal naar verwachting de vraag naar nieuwkomers groot zijn. Ook blijkt de werkgelegenheid in deze beroepsklasse niet erg afhankelijk te zijn van de economische conjunctuur.

7032 Personeels- en beroepenspecialisten, arbeidsbemiddelaars

De groei in de werkgelegenheid voor personeels- en beroepenspecialisten en arbeidsbemiddelaars zal naar verwachting de komende tijd erg groot zijn. Omdat veel mensen in dit vak nog jong zijn, zullen er echter niet veel banen vrijkomen door pensionering. Al met al zal de vraag naar nieuwkomers in dit beroep groot zijn. Ook blijkt de werkgelegenheid verspreid te zijn over vele bedrijfssectoren, zodat men niet afhankelijk is van een specifieke bedrijfssector. Bovendien is de werkgelegenheid in dit beroep niet gevoelig voor veranderingen in de economische conjunctuur.

7033 Maatschappelijke en cultureel werkers

Door het zeer lage verloop onder maatschappelijke en cultureel werkers is de vraag naar nieuwkomers de komende jaren naar verwachting laag. Een voordeel is echter dat de werkgelegenheid in deze beroepen niet erg gevoelig blijkt te zijn voor wisselende conjuncturele omstandigheden.

7034 Sociale wetenschapsbeoefenaren

De vraag naar nieuwe sociale wetenschapsbeoefenaren zal de komende tijd naar verwachting niet veel afwijken van de gemiddelde vraag naar nieuwkomers op de arbeidsmarkt. Verder blijkt de werkgelegenheid van dit beroep nauwelijks afhankelijk te zijn van de economische conjunctuur.

7035 Voorlichters e.a. mediaspecialisten

De vraag naar nieuwe voorlichters e.a. mediaspecialisten zal de komende jaren groot zijn, doordat er naar verwachting zeer veel nieuwe banen voor dit beroep zullen bij komen. Er is weinig verloop, maar dat weegt niet op tegen de grote groei in dit beroep. Ook blijkt de werkgelegenheid verspreid te zijn over vele bedrijfssectoren, zodat men niet afhankelijk is van een specifieke bedrijfssector en is de werkgelegenheid van dit beroep niet gevoelig voor veranderingen in de economische conjunctuur.

8 VERZORGENDE EN DIENSTVERLENENDE BEROEPEN

8111 Koks, kelners e.a. keuken- en serveerpersoneel

De vraag naar nieuwe koks, kelners e.a. keuken- en serveerpersoneel wijkt de komende jaren naar verwachting niet veel af van de gemiddelde vraag naar nieuwkomers op de arbeidsmarkt. De werkgelegenheid in deze beroepen is niet erg gevoelig voor de conjuncturele situatie van de economie.

8121 Houders en leidinggevenden horeca- en recreatiebedrijven

De vraag naar nieuwe houders en leidinggevenden van horeca- en recreatiebedrijven zal de komende jaren naar verwachting klein zijn. De werkgelegenheid in deze beroepen blijkt overigens niet gevoelig te zijn voor de conjuncturele situatie.

8211 Portiers, schoonmaak- e.a. lager dienstverlenend personeel

De vraag naar nieuwe portiers, schoonmaak- e.a. lager dienstverlenend personeel wijkt de komende jaren naar verwachting niet veel af van de gemiddelde vraag naar nieuwkomers op de arbeidsmarkt. De werkgelegenheid in deze beroepen is niet erg gevoelig voor de conjuncturele situatie van de economie en het werk is gespreid over vele bedrijfssectoren, zodat men niet afhankelijk is van een bepaalde bedrijfssector.

8212 Kinder-, gezins- en bejaardenverzorgenden

Doordat zowel de groei in de werkgelegenheid als ook het verloop onder kinder-, gezins- en bejaardenverzorgenden naar verwachting de komende jaren hoog zal zijn, is de vraag naar nieuwkomers groot. Wel is de werkgelegenheid zeer sterk geconcentreerd in de sector maatschappelijke dienstverlening, zodat men niet vaak werk buiten deze bedrijfssector zal krijgen.

8221 Kappers en schoonheidsspecialisten

Hoewel het verloop onder kappers en schoonheidsspecialisten erg hoog is, zal naar verwachting de vraag naar nieuwkomers de komende tijd rond de gemiddelde vraag naar nieuwkomers op de arbeidsmarkt liggen. Dit komt door de lichte teruggang in de werkgelegenheid in dit beroep. De werkgelegenheid in deze beroepen is zeer sterk geconcentreerd in de maatschappelijke dienstverlening, zodat men sterk afhankelijk is van deze bedrijfssector. De beroepsklasse is niet erg gevoelig voor schommelingen in de economische conjunctuur.

9 OPENBARE ORDE EN VEILIGHEIDSBEROEPEN

9121 Politie-, brandweer- en bewakingspersoneel

Door het zeer lage verloop onder het politie-, brandweer- en bewakingspersoneel zal naar verwachting de vraag voor nieuwkomers de komende tijd erg laag zijn. De werkgelegenheid in deze beroepen blijkt overigens niet gevoelig te zijn voor de conjuncturele situatie.

9221 Beroepsmilitairen

Bij de beroepsmilitairen zal de komende tijd een kleine krimp in de werkgelegenheid optreden. Aan de andere kant is echter de vraag die ontstaat door het vertrek van militairen groot. Hierdoor zal de vraag naar nieuwkomers niet sterk afwijken van de gemiddelde vraag naar nieuwkomers op de arbeidsmarkt. De werkgelegenheid van beroepsmilitairen hangt nauwelijks af van de conjuncturele situatie, maar men is wel volledig afhankelijk van het leger als werkgever waardoor men niet kan uitwijken naar andere bedrijfssectoren.

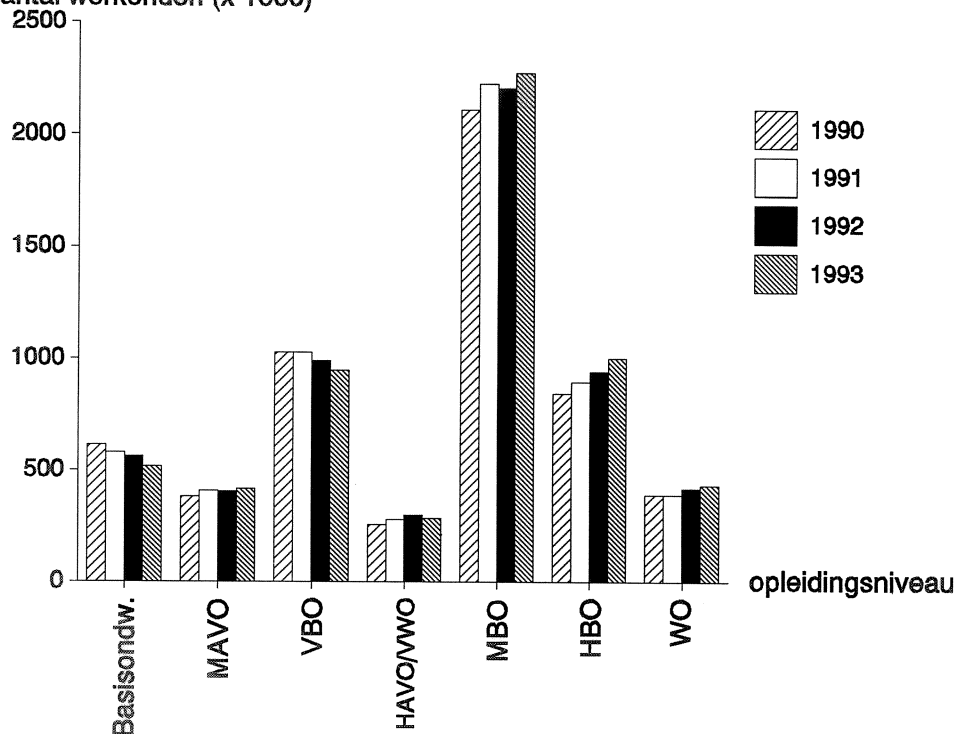
II. INFORMATIE OVER OPLEIDINGEN

Figuur 4

Aantal werkenden per opleidingsniveau 1990-1993

aantal werkenden (x 1000)

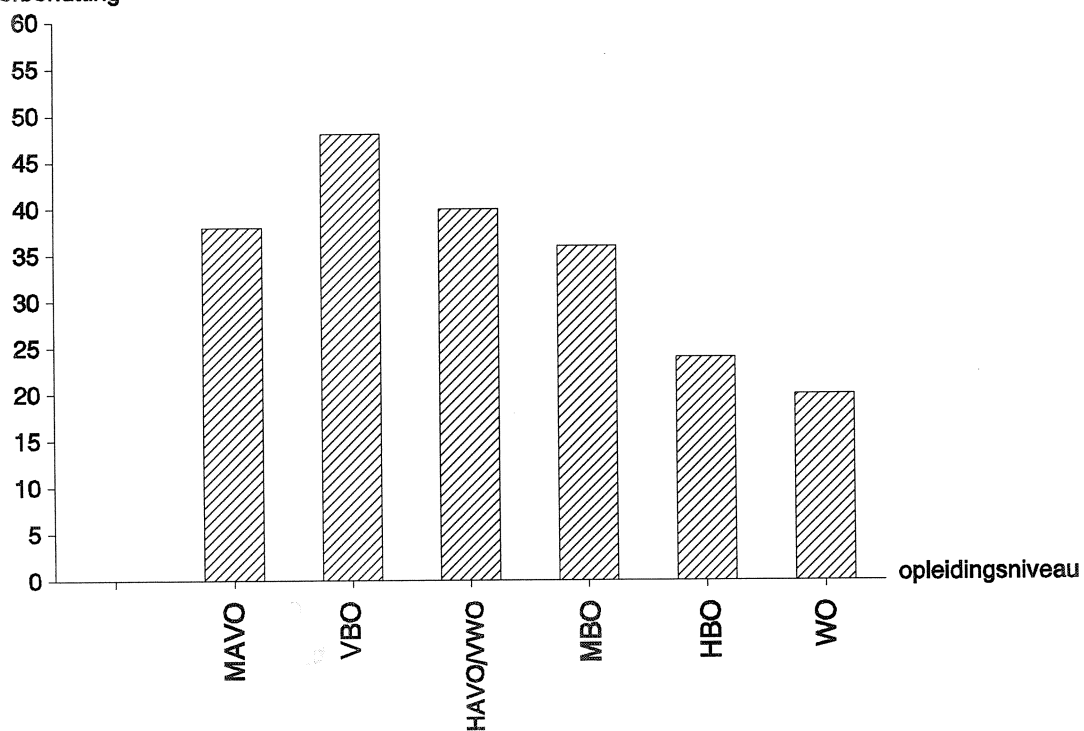

Bron: ROA

Figuur 5

Percentage onderbenutting per opleidingsniveau 1993

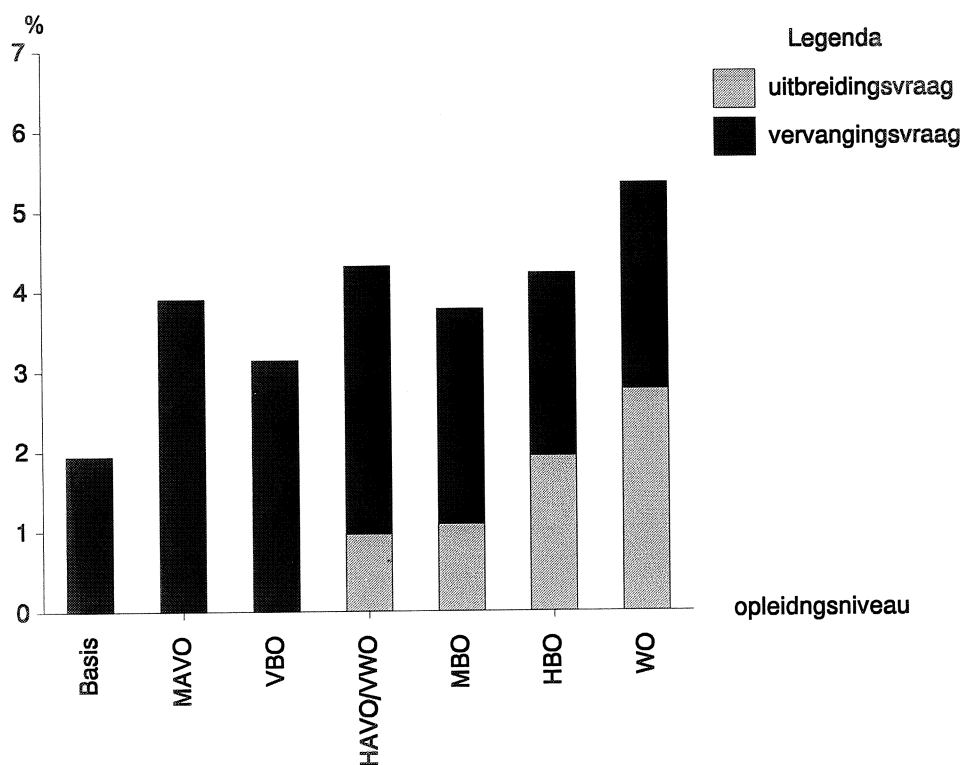
% onderbenutting

Bron: ROA

Figuur 6

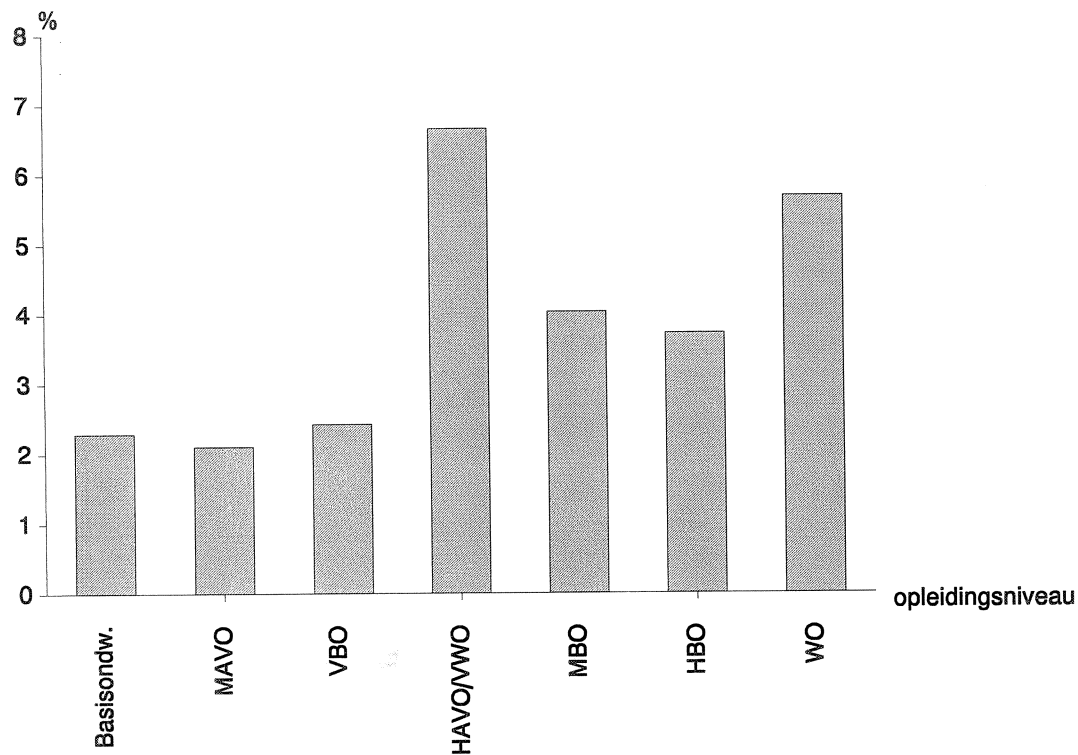
Verwacht aantal baanopeningen verdeeld naar uitbreidings- en vervangingsvraag per opleidingsniveau 1993-1998

Bron: ROA

Figuur 7

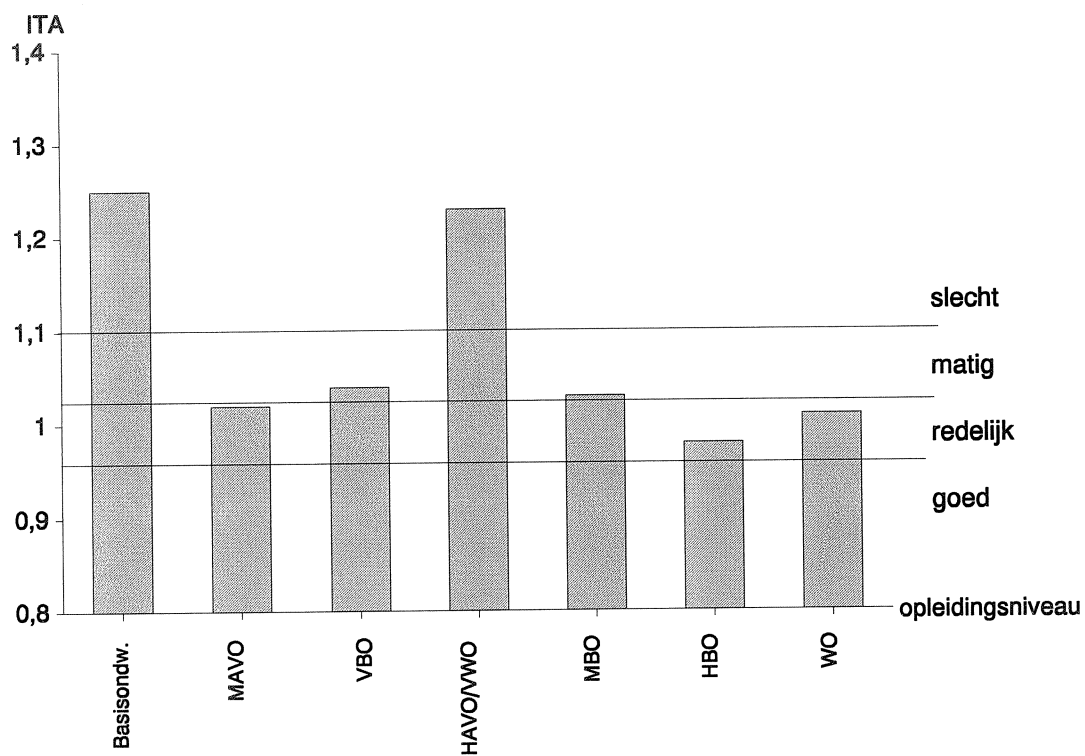
Verwachte instroom van schoolverlaters per opleidingsniveau 1993-1998

Bron: ROA

Figuur 8

Verwacht toekomstig arbeidsmarktperspectief per opleidingsniveau 1993-1998

Bron: ROA

Tabel 14

Aantal werkenden per opleidingstype, gemiddelde 1990-1993

SOI-code	opleidingstype	aantal	%	trend
0,1,2	BASISONDERWIJS			
000-211	Basisonderwijs	568.000	9,8	dalend
3	MAVO, VBO			
301	MAVO en onderbouw HAVO/VWO	404.000	7,0	constant
321-329	VBO agrarisch	92.000	1,6	dalend
331-339	VBO technisch	507.000	8,7	dalend
341-349	VBO haven en vervoer	38.000	0,6	constant
361-369	VBO economisch-administratief	126.000	2,2	dalend
381-389	VBO verzorgend	206.000	3,5	dalend
391-394	VBO beveiliging en bewaking	8.000	0,1	stijgend
4	HAVO/VWO, MBO			
401	Bovenbouw HAVO/VWO	280.000	4,8	stijgend
421-429	MBO agrarisch	124.000	2,1	constant
431	MBO technisch laboratorium	13.000	0,2	dalend
436-439	MBO technisch	684.000	11,8	constant
441-449	MBO haven en vervoer	45.000	0,8	constant
452	MBO medisch laboratorium	24.000	0,4	stijgend
451, 454	MBO verpleging en ziekenverzorging	177.000	3,0	constant
453, 461-464	MBO economisch-administratief	676.000	11,6	constant
466	MBO bestuurlijk	45.000	0,8	constant
471	MBO sociaal-cultureel	45.000	0,8	stijgend
481, 484, 486	MBO verzorgend	212.000	3,6	constant
483	MBO horeca en kappers	47.000	0,8	constant
491-494	MBO politie en defensie	86.000	1,5	dalend
5	HBO			
506	HBO onderwijs	247.000	4,3	stijgend
511	HBO tolk en vertaler	6.000	0,1	stijgend
521-529	HBO agrarisch	17.000	0,3	sterk stijgend
531	HBO technisch laboratorium	28.000	0,5	dalend
536-539	HBO technisch	118.000	2,0	constant
541-549	HBO vervoer	25.000	0,4	dalend
552	HBO medisch laboratorium	19.000	0,3	constant
551, 554	HBO verpleging en paramedisch	80.000	1,4	stijgend
561	HBO economisch-administratief	183.000	3,2	stijgend
562	HBO technische bedrijfskunde	12.000	0,2	sterk stijgend
566	HBO bestuurlijk	22.000	0,4	stijgend
571	HBO sociaal-cultureel	108.000	1,9	stijgend
586	HBO kunst	35.000	0,6	constant
591-594	HBO politie en defensie	10.000	0,2	constant

Tabel 14 (vervolg)

Aantal werkenden per opleidingstype, gemiddelde 1990-1993

SOI- code	opleidingstype	aantal	%	trend
6	WO			
606	WO onderwijs	19.000	0,3	constant
611	WO humaniora	36.000	0,6	stijgend
616	WO theologisch	7.000	0,1	sterk stijgend
621-629	WO agrarisch	10.000	0,2	constant
631	WO wis- en natuurkunde	39.000	0,7	dalend
636-639	WO technisch	56.000	1,0	constant
651	WO dier-, genees- en tandheeskunde	48.000	0,8	constant
652	WO medisch laboratorium	6.000	0,1	stijgend
661-662	WO econom(etr)ie en bedrijfskunde	51.000	0,9	stijgend
666	WO rechten en bestuurskunde	52.000	0,9	stijgend
671	WO sociaal-cultureel	77.000	1,3	stijgend
686	WO kunst	5.000	0,1	dalend
	Totaal	5.803.000		

Bron: CBS/ROA

Tabel 15

Aantal werkenden per opleidingstype naar geslacht, gemiddelde 1990-1993

SOI-code	opleidingstype	mannen	vrouwen	totaal
0, 1, 2	BASISONDERWIJS			
000-211	Basisonderwijs	400.000	168.000	568.000
3	MAVO, VBO			
301	MAVO en onderbouw HAVO/VWO	208.000	196.000	404.000
321-329	VBO agrarisch	85.000	7.000	92.000
331-339	VBO technisch	483.000	25.000	507.000
341-349	VBO haven en vervoer	37.000	.	38.000
361-369	VBO economisch-administratief	54.000	72.000	126.000
381-389	VBO verzorgend	23.000	183.000	206.000
391-394	VBO beveiliging en bewaking	7.000	.	8.000
4	HAVO/VWO, MBO			
401	Bovenbouw HAVO/VWO	157.000	124.000	280.000
421-429	BO agrarisch	111.000	13.000	124.000
431	MBO technisch laboratorium	8.000	5.000	13.000
436-439	MBO technisch	645.000	39.000	684.000
441-449	MBO haven en vervoer	41.000	5.000	45.000
452	MBO medisch laboratorium	5.000	19.000	24.000
451, 454	MBO verpleging en ziekenverzorging	20.000	157.000	177.000
453, 461-464	MBO economisch-administratief	396.000	280.000	676.000
466	MBO bestuurlijk	35.000	10.000	45.000
471	MBO sociaal-cultureel	16.000	30.000	45.000
481, 484, 486	MBO verzorgend	35.000	177.000	212.000
483	MBO horeca en kappers	22.000	25.000	47.000
491-494	MBO politie en defensie	82.000	5.000	86.000
5	HBO			
506	HBO onderwijs	116.000	131.000	247.000
511	HBO tolk en vertaler	3.000	4.000	6.000
521-529	HBO agrarisch	15.000	2.000	17.000
531	HBO technisch laboratorium	19.000	9.000	28.000
536-539	HBO technisch	115.000	4.000	118.000
541-549	HBO vervoer	25.000	.	25.000
552	HBO medisch laboratorium	5.000	14.000	19.000
551, 554	HBO verpleging en paramedisch	23.000	57.000	80.000
561	HBO economisch-administratief	105.000	79.000	183.000
562	HBO technische bedrijfskunde	11.000	.	12.000
566	HBO bestuurlijk	18.000	4.000	22.000
571	HBO sociaal-cultureel	48.000	60.000	108.000
586	HBO kunst	21.000	14.000	35.000
591-594	HBO politie en defensie	9.000	.	10.000

Tabel 15 (vervolg)

Aantal werkenden per opleidingstype naar geslacht, gemiddelde 1990-1993

SOI-code	opleidingstype	mannen	vrouwen	totaal
6	WO			
606	WO onderwijs	12.000	7.000	19.000
611	WO humaniora	19.000	18.000	36.000
616	WO theologisch	5.000	.	7.000
621-629	WO agrarisch	8.000	.	10.000
631	WO wis- en natuurkunde	33.000	6.000	39.000
636-639	WO technisch	53.000	3.000	56.000
651	WO dier-, genees- en tandheelkunde	36.000	13.000	48.000
652	WO medisch laboratorium	4.000	.	6.000
661-662	WO econom(etr)ie en bedrijfskunde	47.000	5.000	51.000
666	WO rechten en bestuurskunde	36.000	16.000	52.000
671	WO sociaal-cultureel	43.000	34.000	77.000
686	WO kunst	3.000	3.000	5.000
999	Totaal	3.741.000	2.062.000	5.803.000

Bron: CBS/ROA

Tabel 16
Percentage onderbenutting per opleidingstype 1993

SOI-code	opleidingstype	%	typering
0, 1, 2	BASISONDERWIJS		
000-211	Basisonderwijs	-	n.v.t.
3	MAVO, VBO		
301	MAVO en onderbouw HAVO/VWO	38	gemiddeld
321-329	VBO agrarisch	46	hoog
331-339	VBO technisch	40	gemiddeld
341-349	VBO haven en vervoer	84	erg hoog
361-369	VBO economisch-administratief	44	hoog
381-389	VBO verzorgend	61	erg hoog
391-394	VBO beveiliging en bewaking	71	erg hoog
4	HAVO/VWO, MBO		
401	Bovenbouw HAVO/VWO	40	gemiddeld
421-429	MBO agrarisch	43	hoog
431	MBO technisch laboratorium	18	gemiddeld
436-439	MBO technisch	34	gemiddeld
441-449	MBO haven en vervoer	52	hoog
452	MBO medisch laboratorium	12	laag
451, 454	MBO verpleging en ziekenverzorging	12	laag
453, 461-464	MBO economisch-administratief	34	gemiddeld
466	MBO bestuurlijk	33	gemiddeld
471	MBO sociaal-cultureel	40	gemiddeld
481, 484, 486	MBO verzorgend	60	erg hoog
483	MBO horeca en kappers	36	gemiddeld
491-494	MBO politie en defensie	55	hoog
5	HBO		
506	HBO onderwijs	13	laag
511	HBO tolk en vertaler	31	gemiddeld
521-529	HBO agrarisch	27	gemiddeld
531	HBO technisch laboratorium	11	laag
536-539	HBO technisch	14	laag
541-549	HBO vervoer	42	hoog
552	HBO medisch laboratorium	14	laag
551, 554	HBO verpleging en paramedisch	10	laag
561	HBO economisch-administratief	45	hoog
562	HBO technische bedrijfskunde	22	gemiddeld
566	HBO bestuurlijk	42	hoog
571	HBO sociaal-cultureel	25	gemiddeld
586	HBO kunst	22	gemiddeld
591-594	HBO politie en defensie	60	erg hoog

Tabel 16 (vervolg)
 Percentage onderbenutting per opleidingstype 1993

SOI- code	opleidingstype	%	typering
6	WO		
606	WO onderwijs	10	laag
611	WO humaniora	21	gemiddeld
616	WO theologisch	12	laag
621-629	WO agrarisch	23	gemiddeld
631	WO wis- en natuurkunde	13	laag
636-639	WO technisch	14	laag
651	WO dier-, genees- en tandheelkunde	3	erg laag
652	WO medisch laboratorium	16	gemiddeld
661-662	WO econom(etr)ie en bedrijfskunde	24	gemiddeld
666	WO rechten en bestuurskunde	25	gemiddeld
671	WO sociaal-cultureel	30	gemiddeld
686	WO kunst	26	gemiddeld

Bron: ROA

Tabel 17

Uitwijkmogelijkheden naar andere bedrijfsklassen per opleidingstype, gemiddelde 1990-1993

SOI-code	opleidingstype	spreidings-index	typering
0, 1, 2	BASISONDERWIJS		
000-211	Basisonderwijs	0,98	erg groot
3	MAVO, VBO		
301	MAVO en onderbouw HAVO/VWO	0,98	erg groot
321-329	VBO agrarisch	0,72	klein
331-339	VBO technisch	0,96	erg groot
341-349	VBO haven en vervoer	0,81	gemiddeld
361-369	VBO economisch-administratief	0,96	erg groot
381-389	VBO verzorgend	0,95	groot
391-394	VBO beveiliging en bewaking	0,89	gemiddeld
4	HAVO/VBO, MBO		
401	Bovenbouw HAVO/VWO	0,96	erg groot
421-429	MBO agrarisch	0,66	klein
431	MBO technisch laboratorium	0,92	groot
436-439	MBO technisch	0,97	erg groot
441-449	MBO haven en vervoer	0,94	groot
452	MBO medisch laboratorium	0,78	klein
451, 454	MBO verpleging en ziekenverzorging	0,48	erg klein
453, 461-464	MBO economisch-administratief	0,97	erg groot
466	MBO bestuurlijk	0,47	erg klein
471	MBO sociaal-cultureel	0,87	gemiddeld
481, 484, 486	MBO verzorgend	0,87	gemiddeld
483	MBO horeca en kappers	0,85	gemiddeld
491-494	MBO politie en defensie	0,57	klein
5	HBO		
506	HBO onderwijs	0,54	klein
511	HBO tolk en vertaler	0,88	gemiddeld
521-529	HBO agrarisch	0,89	gemiddeld
531	HBO technisch laboratorium	0,93	groot
536-539	HBO technisch	0,93	groot
541-549	HBO vervoer	0,95	groot
552	HBO medisch laboratorium	0,45	erg klein
551, 554	HBO verpleging en paramedisch	0,36	erg klein
561	HBO economisch-administratief	0,94	groot
562	HBO technische bedrijfskunde	0,95	groot
566	HBO bestuurlijk	0,69	klein
571	HBO sociaal-cultureel	0,88	gemiddeld
586	HBO kunst	0,79	gemiddeld
591-594	HBO politie en defensie	0,39	erg klein

Tabel 17 (vervolg)

Uitwijkmogelijkheden naar andere bedrijfsklassen per opleidingstype, gemiddelde 1990-1993

SOI-code	opleidingstype	spreidings-index	typering
6	WO		
606	WO onderwijs	0,45	erg klein
611	WO humaniora	0,74	klein
616	WO theologisch	0,63	klein
621-629	WO agrarisch	0,86	gemiddeld
631	WO wis- en natuurkunde	0,82	gemiddeld
636-639	WO technisch	0,88	gemiddeld
651	WO dier-, genees- en tandheelkunde	0,37	erg klein
652	WO medisch laboratorium	0,73	klein
661-662	WO econom(etr)ie en bedrijfskunde	0,89	gemiddeld
666	WO rechten en bestuurskunde	0,80	gemiddeld
671	WO sociaal-cultureel	0,87	gemiddeld
686	WO kunst	0,79	gemiddeld

Bron: ROA

Tabel 18

Uitwijkmogelijkheden naar andere beroepsgroepen op een aansluitend of hoger functieniveau per opleidingstype, gemiddelde 1990-1993

SOI-code	opleidingstype	spreidings-index	typering
0, 1, 2	BASISONDERWIJS		
000-211	Basisonderwijs	0,98	erg groot
3	MAVO, VBO		
301	MAVO en onderbouw HAVO/VWO	0,95	groot
321-329	VBO agrarisch	0,73	klein
331-339	VBO technisch	0,97	erg groot
341-349	VBO haven en vervoer	0,96	groot
361-369	VBO economisch-administratief	0,92	groot
381-389	VBO verzorgend	0,93	groot
391-394	VBO beveiliging en bewaking	0,92	groot
4	HAVO/VWO, MBO		
401	Bovenbouw HAVO/VWO	0,95	groot
421-429	MBO agrarisch	0,75	klein
431	MBO technisch laboratorium	0,68	erg klein
436-439	MBO technisch	0,97	erg hoog
441-449	MBO haven en vervoer	0,95	groot
452	MBO medisch laboratorium	0,72	klein
451, 454	MBO verpleging en ziekenverzorging	0,74	klein
453, 461-464	MBO economisch-administratief	0,95	groot
466	MBO bestuurlijk	0,80	klein
471	MBO sociaal-cultureel	0,89	gemiddeld
481, 484, 486	MBO verzorgend	0,88	gemiddeld
483	MBO horeca en kappers	0,83	gemiddeld
491-494	MBO politie en defensie	0,86	gemiddeld
5	HBO		
506	HBO onderwijs	0,81	gemiddeld
511	HBO tolk en vertaler	0,87	gemiddeld
521-529	HBO agrarisch	0,95	groot
531	HBO technisch laboratorium	0,84	gemiddeld
536-539	HBO technisch	0,96	groot
541-549	HBO vervoer	0,95	groot
552	HBO medisch laboratorium	0,71	klein
551, 554	HBO verpleging en paramedisch	0,76	klein
561	HBO economisch-administratief	0,93	groot
562	HBO technische bedrijfskunde	0,93	groot
566	HBO bestuurlijk	0,91	groot
571	HBO sociaal-cultureel	0,85	gemiddeld
586	HBO kunst	0,87	gemiddeld
591-594	HBO politie en defensie	0,85	gemiddeld

Tabel 18 (vervolg)

Uitwijkmogelijkheden naar andere beroepsgroepen op een aansluitend of hoger functieniveau per opleidingstype, gemiddelde 1990-1993

SOI-code	opleidingstype	spreidings-index	typering
6	WO		
606	WO onderwijs	0,72	klein
611	WO humaniora	0,77	klein
616	WO theologisch	0,61	erg klein
621-629	WO agrarisch	0,94	groot
631	WO wis- en natuurkunde	0,90	gemiddeld
636-639	WO technisch	0,95	groot
651	WO dier-, genees- en tandheelkunde	0,51	erg klein
652	WO medisch laboratorium	0,59	erg klein
661-662	WO econom(etr)ie en bedrijfskunde	0,91	groot
666	WO rechten en bestuurskunde	0,84	gemiddeld
671	WO sociaal-cultureel	0,91	groot
686	WO kunst	0,89	gemiddeld

Bron: ROA

Tabel 19

Verwachte uitbreidingsvraag per opleidingstype 1993-1998

SOI-code	opleidingstype	totaal aantal	totaal %	gemiddeld jaarlijks %	typering
0, 1, 2	BASISONDERWIJS				
000-211	Basisonderwijs	-61.700	-11	-2,2	erg laag
3	MAVO, VBO				
301	MAVO en onderbouw HAVO/VWO	-13.400	-3	-0,6	erg laag
321-329	VBO agrarisch	-2.700	-3	-0,6	erg laag
331-339	VBO technisch	-12.700	-2	-0,5	laag
341-349	VBO haven en vervoer	-300	-1	-0,1	laag
361-369	VBO economisch-administratief	-3.500	-3	-0,6	erg laag
381-389	VBO verzorgend	-1.800	-1	-0,2	laag
391-394	VBO beveiliging en bewaking	900	19	3,5	erg hoog
4	HAVO/VWO, MBO				
401	Bovenbouw HAVO/VWO	15.200	5	1,0	gemiddeld
421-429	MBO agrarisch	6.800	5	1,0	gemiddeld
431	MBO technisch laboratorium	700	6	1,1	gemiddeld
436-439	MBO technisch	37.300	5	1,0	gemiddeld
441-449	MBO haven en vervoer	2.900	6	1,2	gemiddeld
452	MBO medisch laboratorium	1.700	8	1,5	gemiddeld
451, 454	MBO verpleging en ziekenverzorging	16.600	9	1,8	gemiddeld
453, 461-464	MBO economisch-administratief	31.900	5	0,9	gemiddeld
466	MBO bestuurlijk	1.000	2	0,4	laag
471	MBO sociaal-cultureel	1.900	5	0,9	gemiddeld
481, 484, 486	MBO verzorgend	17.300	8	1,6	gemiddeld
483	MBO horeca en kappers	1.700	4	0,8	laag
491-494	MBO politie en defensie	10.100	13	2,5	gemiddeld
5	HBO				
506	HBO onderwijs	8.600	4	0,7	laag
511	HBO tolk en vertaler	500	8	1,6	gemiddeld
521-529	HBO agrarisch	1.700	10	2,0	gemiddeld
531	HBO technisch laboratorium	3.800	13	2,5	gemiddeld
536-539	HBO technisch	15.300	13	2,5	gemiddeld
541-549	HBO vervoer	3.600	13	2,5	gemiddeld
552	HBO medisch laboratorium	2.600	13	2,4	gemiddeld
551, 554	HBO verpleging en paramedisch	12.200	16	3,0	hoog
561	HBO economisch-administratief	24.500	14	2,6	hoog
562	HBO technische bedrijfskunde	1.100	15	2,8	hoog
566	HBO bestuurlijk	1.900	10	2,0	gemiddeld
571	HBO sociaal-cultureel	11.700	11	2,2	gemiddeld
586	HBO kunst	5.400	16	3,0	hoog
591-594	HBO politie en defensie	700	8	1,6	gemiddeld

Tabel 19 (vervolg)
Verwachte uitbreidingsvraag per opleidingstype 1993-1998

SOI- code	opleidingstype	totaal aantal	totaal %	gemiddeld jaarlijks %	typering
6	WO				
606	WO onderwijs	700	4	0,9	laag
611	WO humaniora	3.100	10	2,0	gemiddeld
616	WO theologisch	900	13	2,5	gemiddeld
621-629	WO agrarisch	1.200	15	2,9	hoog
631	WO wis- en natuurkunde	5.500	14	2,7	hoog
636-639	WO technisch	10.100	19	3,6	erg hoog
651	WO dier-, genees- en tandheelkunde	6.600	13	2,4	gemiddeld
652	WO medisch laboratorium	600	12	2,3	gemiddeld
661-662	WO econom(etr)ie en bedrijfskunde	10.400	22	4,0	erg hoog
666	WO rechten en bestuurskunde	8.400	16	2,9	hoog
671	WO sociaal-cultureel	10.900	16	3,0	hoog
686	WO kunst	400	18	3,4	erg hoog

Bron: ROA

Tabel 20
Verwachte vervangingsvraag per opleidingstype 1993-1998

SOI-code	opleidingstype	totaal aantal	totaal %	gemiddeld jaarlijks %	typering
0, 1, 2	BASISONDERWIJS				
000-211	Basisonderwijs	60.900	10	2,0	laag
3	MAVO, VBO				
301	MAVO en onderbouw HAVO/VWO	94.100	22	4,1	erg hoog
321-329	VBO agrarisch	18.200	19	3,5	hoog
331-339	VBO technisch	74.300	14	2,7	gemiddeld
341-349	VBO haven en vervoer	2.800	7	1,3	erg laag
361-369	VBO economisch-administratief	19.300	16	2,9	gemiddeld
381-389	VBO verzorgend	58.300	27	4,9	erg hoog
391-394	VBO beveiliging en bewaking	700	15	2,8	gemiddeld
4	HAVO/VWO, MBO				
401	Bovenbouw HAVO/VWO	51.200	18	3,3	gemiddeld
421-429	MBO agrarisch	18.400	14	2,7	gemiddeld
431	MBO technisch laboratorium	1.800	15	2,9	gemiddeld
436-439	MBO technisch	88.500	13	2,4	gemiddeld
441-449	MBO haven en vervoer	10.100	21	3,9	hoog
452	MBO medisch laboratorium	3.900	18	3,4	gemiddeld
451, 454	MBO verpleging en ziekenverzorging	27.100	15	2,8	gemiddeld
453, 461-464	MBO economisch-administratief	115.100	16	3,1	gemiddeld
466	MBO bestuurlijk	4.800	10	1,9	laag
471	MBO sociaal-cultureel	6.800	17	3,2	gemiddeld
481, 484, 486	MBO verzorgend	36.900	17	3,2	gemiddeld
483	MBO horeca en kappers	6.100	15	2,8	gemiddeld
491-494	MBO politie en defensie	8.700	11	2,2	laag
5	HBO				
506	HBO onderwijs	35.700	15	2,8	gemiddeld
511	HBO tolk en vertaler	1.300	20	3,8	hoog
521-529	HBO agrarisch	2.100	13	2,4	gemiddeld
531	HBO technisch laboratorium	2.700	9	1,8	laag
536-539	HBO technisch	19.200	16	3,1	gemiddeld
541-549	HBO vervoer	5.900	22	4,0	erg hoog
552	HBO medisch laboratorium	2.200	11	2,1	laag
551, 554	HBO verpleging en paramedisch	6.400	8	1,6	erg laag
561	HBO economisch-administratief	13.500	8	1,5	erg laag
562	HBO technische bedrijfskunde	200	2	0,5	erg laag
566	HBO bestuurlijk	2.400	13	2,4	gemiddeld
571	HBO sociaal-cultureel	9.900	10	1,9	laag
586	HBO kunst	4.400	13	2,5	gemiddeld
591-594	HBO politie en defensie	800	8	1,6	erg laag

Tabel 20 (vervolg)
Verwachte vervangingsvraag per opleidingstype 1993-1998

SOI-code	opleidingstype	totaal aantal	totaal %	gemiddeld jaarlijks %	typering
6	WO				
606	WO onderwijs	2.100	13	2,5	gemiddeld
611	WO humaniora	4.700	16	2,9	gemiddeld
616	WO theologisch	1.200	19	3,5	hoog
621-629	WO agrarisch	1.000	12	2,3	laag
631	WO wis- en natuurkunde	5.600	14	2,7	gemiddeld
636-639	WO technisch	8.000	15	2,9	gemiddeld
651	WO dier-, genees- en tandheelkunde	8.300	16	3,0	gemiddeld
652	WO medisch laboratorium	700	15	2,8	gemiddeld
661-662	WO econom(etr)ie en bedrijfskunde	5.500	11	2,2	laag
666	WO rechten en bestuurskunde	4.500	8	1,6	erg laag
671	WO sociaal-cultureel	8.500	12	2,4	laag
686	WO kunst	300	13	2,5	gemiddeld

Bron: ROA

Tabel 21

Verwachte baanopeningen per opleidingstype 1993-1998

SOI-code	opleidingstype	totaal aantal	totaal %	gemiddeld jaarlijks %	typering
0, 1, 2	BASISONDERWIJS				
000-211	Basisonderwijs	60.900	10	2,0	erg laag
3	MAVO, VBO				
301	MAVO en onderbouw HAVO/VWO	94.100	22	4,1	gemiddeld
321-329	VBO agrarisch	18.200	19	3,5	laag
331-339	VBO technisch	74.300	14	2,7	erg laag
341-349	VBO haven en vervoer	2.800	7	1,3	erg laag
361-369	VBO economisch-administratief	19.600	16	2,9	laag
381-389	VBO verzorgend	58.300	27	4,9	gemiddeld
391-394	VBO beveiliging en bewaking	1.600	33	5,9	erg hoog
4	HAVO/VWO, MBO				
401	Bovenbouw HAVO/VWO	66.500	23	4,2	gemiddeld
421-429	MBO agrarisch	25.200	20	3,7	laag
431	MBO technisch laboratorium	2.600	21	3,9	gemiddeld
436-439	MBO technisch	125.900	18	3,4	laag
441-449	MBO haven en vervoer	13.100	27	5,0	gemiddeld
452	MBO medisch laboratorium	5.500	26	4,7	gemiddeld
451, 454	MBO verpleging en ziekenverzorging	43.800	24	4,4	gemiddeld
453, 461-464	MBO economisch-administratief	147.000	21	3,9	gemiddeld
466	MBO bestuurlijk	5.800	12	2,2	erg laag
471	MBO sociaal-cultureel	8.800	22	4,0	gemiddeld
481, 484, 486	MBO verzorgend	54.200	25	4,6	gemiddeld
483	MBO horeca en kappers	7.800	19	3,5	laag
491-494	MBO politie en defensie	18.800	24	4,5	gemiddeld
5	HBO				
506	HBO onderwijs	44.300	18	3,4	laag
511	HBO tolk en vertaler	1.900	29	5,2	hoog
521-529	HBO agrarisch	3.800	23	4,2	gemiddeld
531	HBO technisch laboratorium	6.500	22	4,1	gemiddeld
536-539	HBO technisch	34.500	29	5,3	hoog
541-549	HBO vervoer	9.600	35	6,2	erg hoog
552	HBO medisch laboratorium	4.800	24	4,3	gemiddeld
551, 554	HBO verpleging en paramedisch	18.600	24	4,4	gemiddeld
561	HBO economisch-administratief	38.000	21	3,9	gemiddeld
562	HBO technische bedrijfskunde	1.200	17	3,2	laag
566	HBO bestuurlijk	4.300	23	4,2	gemiddeld
571	HBO sociaal-cultureel	21.600	21	3,9	gemiddeld
586	HBO kunst	9.800	29	5,2	hoog
591-594	HBO politie en defensie	1.500	16	3,1	laag

Tabel 21 (vervolg)
Verwachte baanopeningen per opleidingstype 1993-1998

SOI- code	opleidingstype	totaal aantal	totaal %	gemiddeld jaarlijks %	typering
6	WO				
606	WO onderwijs	2.800	18	3,3	laag
611	WO humaniora	7.800	26	4,7	gemiddeld
616	WO theologisch	2.100	32	5,8	hoog
621-629	WO agrarisch	2.200	27	4,9	gemiddeld
631	WO wis- en natuurkunde	11.000	29	5,2	hoog
636-639	WO technisch	18.200	35	6,1	erg hoog
651	WO dier-, genees- en tandheelkunde	14.900	28	5,1	hoog
652	WO medisch laboratorium	1.300	27	4,9	gemiddeld
661-662	WO econom(etr)ie en bedrijfskunde	15.900	33	5,9	hoog
666	WO rechten en bestuurskunde	12.900	24	4,4	gemiddeld
671	WO sociaal-cultureel	19.400	28	5,1	hoog
686	WO kunst	700	31	5,6	hoog

Bron: ROA

Tabel 22

Verdeling verwachte baanopeningen over uitbreidings- en vervangingsvraag per opleidingstype 1993-1998

SOI-code		aandeel uitbreidings- vraag	aandeel vervangings- vraag
0, 1, 2	BASISONDERWIJS		
000-211	Basisonderwijs	0	100
3	MAVO, VBO		
301	MAVO en onderbouw HAVO/VWO	0	100
321-329	VBO agrarisch	0	100
331-339	VBO technisch	0	100
341-349	VBO haven en vervoer	0	100
361-369	VBO economisch-administratief	0	100
381-389	VBO verzorgend	0	100
391-394	VBO beveiliging en bewaking	56	44
4	HAVO/VWO, MBO		
401	Bovenbouw HAVO/VWO	23	77
421-429	MBO agrarisch	27	73
431	MBO technisch laboratorium	28	72
436-439	MBO technisch	30	70
441-449	MBO haven en vervoer	22	78
452	MBO medisch laboratorium	30	70
451, 454	MBO verpleging en ziekenverzorging	38	62
453, 461-464	MBO economisch-administratief	22	78
466	MBO bestuurlijk	17	83
471	MBO sociaal-cultureel	22	78
481, 484, 486	MBO verzorgend	32	68
483	MBO horeca en kappers	22	78
491-494	MBO politie en defensie	54	46
5	HBO		
506	HBO onderwijs	19	81
511	HBO tolk en vertaler	29	71
521-529	HBO agrarisch	45	55
531	HBO technisch laboratorium	59	41
536-539	HBO technisch	44	56
541-549	HBO vervoer	38	62
552	HBO medisch laboratorium	54	46
551, 554	HBO verpleging en paramedisch	66	34
561	HBO economisch-administratief	65	35
562	HBO technische bedrijfskunde	86	14
566	HBO bestuurlijk	45	55
571	HBO sociaal-cultureel	54	46
586	HBO kunst	55	45
591-594	HBO politie en defensie	49	51

Tabel 22 (vervolg)

Verdeling verwachte baanopeningen over uitbreidings- en vervangingsvraag per opleidingstype 1993-1998

SOI- code		aandeel uitbreidings- vraag	aandeel vervangings- vraag
6	WO		
606	WO onderwijs	25	75
611	WO humaniora	40	60
616	WO theologisch	41	59
621-629	WO agrarisch	56	44
631	WO wis- en natuurkunde	50	50
636-639	WO technisch	56	44
651	WO dier-, genees- en tandheelkunde	44	56
652	WO medisch laboratorium	44	56
661-662	WO econom(etr)ie en bedrijfskunde	65	35
666	WO rechten en bestuurskunde	65	35
671	WO sociaal-cultureel	56	44
686	WO kunst	58	42

Tabel 23

Verwachte instroom van schoolverlaters per opleidingstype 1993-1998

SOI-code	opleidingstype	totaal aantal	totaal %	gemiddeld jaarlijks %	typering
0, 1, 2	BASISONDERWIJS				
000-211	Basisonderwijs	66.100	12	2,2	laag
3	MAVO, VBO				
301	MAVO en onderbouw HAVO/VWO	42.700	11	2,0	laag
321-329	VBO agrarisch	5.800	6	1,2	erg laag
331-339	VBO technisch	59.200	12	2,3	laag
341-349	VBO haven en vervoer	1.200	3	0,6	erg laag
361-369	VBO economisch-administratief	18.900	15	2,8	laag
381-389	VBO verzorgend	27.500	13	2,6	laag
391-394	VBO beveiliging en bewaking	3.300	41	7,1	erg hoog
4	HAVO/VWO, MBO				
401	Bovenbouw HAVO/VWO	115.300	38	6,7	hoog
421-429	MBO agrarisch	19.200	16	3,0	gemiddeld
431	MBO technisch laboratorium	1.400	13	2,5	laag
436-439	MBO technisch	139.200	20	3,7	gemiddeld
441-449	MBO haven en vervoer	8.200	19	3,5	gemiddeld
452	MBO medisch laboratorium	1.600	7	1,3	erg laag
451, 454	MBO verpleging en ziekenverzorging	44.100	25	4,6	gemiddeld
453, 461-464	MBO economisch-administratief	149.900	23	4,2	gemiddeld
466	MBO bestuurlijk	2.800	6	1,1	erg laag
471	MBO sociaal-cultureel	20.200	42	7,3	erg hoog
481, 484, 486	MBO verzorgend	35.800	17	3,2	gemiddeld
483	MBO horeca en kappers	12.600	27	4,9	hoog
491-494	MBO politie en defensie	17.200	20	3,8	gemiddeld
5	HBO				
506	HBO onderwijs	33.500	13	2,5	laag
511	HBO tolk en vertaler	1.000	20	3,7	gemiddeld
521-529	HBO agrarisch	5.600	33	5,9	hoog
531	HBO technisch laboratorium	5.000	19	3,5	gemiddeld
536-539	HBO technisch	27.900	23	4,2	gemiddeld
541-549	HBO vervoer	2.000	8	1,6	erg laag
552	HBO medisch laboratorium	2.500	14	2,7	laag
551, 554	HBO verpleging en paramedisch	21.800	26	4,8	hoog
561	HBO economisch-administratief	35.700	19	3,6	gemiddeld
562	HBO technische bedrijfskunde	3.800	29	5,2	hoog
566	HBO bestuurlijk	4.200	21	3,9	gemiddeld
571	HBO sociaal-cultureel	21.600	19	3,6	gemiddeld
586	HBO kunst	7.600	22	4,1	gemiddeld
591-594	HBO politie en defensie	2.200	22	4,0	gemiddeld

Tabel 23 (vervolg)

Verwachte instroom van schoolverlaters per opleidingstype 1993-1998

SOI-code	opleidingstype	totaal aantal	totaal %	gemiddeld jaarlijks %	typering
6	WO				
606	WO onderwijs	3.800	20	3,8	gemiddeld
611	WO humaniora	15.000	38	6,6	hoog
616	WO theologisch	900	12	2,3	laag
621-629	WO agrarisch	4.500	50	8,5	erg hoog
631	WO wis- en natuurkunde	7.900	21	3,9	gemiddeld
636-639	WO technisch	18.100	34	6,0	hoog
651	WO dier-, genees- en tandheelkunde	6.400	13	2,5	laag
652	WO medisch laboratorium	1.300	26	4,7	hoog
661-662	WO econom(etr)ie en bedrijfskunde	17.800	32	5,8	hoog
666	WO rechten en bestuurskunde	16.400	30	5,4	hoog
671	WO sociaal-cultureel	27.500	36	6,3	hoog
686	WO kunst	3.300	66	10,6	erg hoog

Bron: ROA

Tabel 24

Verwacht arbeidsmarktperspectief per opleidingstype 1993-1998

SOI-code	opleidingstype	indicator toekomstige arbeidsmarktsituatie	typering
0, 1, 2	BASISONDERWIJS		
000-211	Basisonderwijs	1,25	slecht
3	MAVO, VBO		
301	MAVO en onderbouw HAVO/VWO	1,02	redelijk
321-329	VBO agrarisch	0,96	goed
331-339	VBO technisch	1,07	matig
341-349	VBO haven en vervoer	1,01	redelijk
361-369	VBO economisch-administratief	1,09	matig
381-389	VBO verzorgend	0,97	redelijk
391-394	VBO beveiliging en bewaking	1,03	redelijk
4	HAVO/VWO, MBO		
401	Bovenbouw HAVO/VWO	1,23	slecht
421-429	MBO agrarisch	1,00	redelijk
431	MBO technisch laboratorium	0,96	goed
436-439	MBO technisch	1,04	matig
441-449	MBO haven en vervoer	0,97	redelijk
452	MBO medisch laboratorium	0,84	goed
451, 454	MBO verpleging en ziekenverzorging	1,02	redelijk
453, 461-464	MBO economisch-administratief	1,04	matig
466	MBO bestuurlijk	0,96	goed
471	MBO sociaal-cultureel	1,21	slecht
481, 484, 486	MBO verzorgend	0,98	redelijk
483	MBO horeca en kappers	1,08	matig
491-494	MBO politie en defensie	0,98	redelijk
5	HBO		
506	HBO onderwijs	0,97	redelijk
511	HBO tolk en vertaler	0,99	redelijk
521-529	HBO agrarisch	1,09	matig
531	HBO technisch laboratorium	0,96	goed
536-539	HBO technisch	0,96	goed
541-549	HBO vervoer	0,81	goed
552	HBO medisch laboratorium	0,87	goed
551, 554	HBO verpleging en paramedisch	0,99	redelijk
561	HBO economisch-administratief	0,98	redelijk
562	HBO technische bedrijfskunde	1,09	matig
566	HBO bestuurlijk	0,98	redelijk
571	HBO sociaal-cultureel	1,00	redelijk
586	HBO kunst	1,04	matig
591-594	HBO politie en defensie	1,00	redelijk

Tabel 24 (vervolg)

Verwacht arbeidsmarktperspectief per opleidingstype 1993-1998

SOI- code	opleidingstype	indicator toekomstige arbeidsmarktsituatie	typering
6	WO		
606	WO onderwijs	1,00	redelijk
611	WO humaniora	1,11	slecht
616	WO theologisch	0,82	goed
621-629	WO agrarisch	1,19	slecht
631	WO wis- en natuurkunde	0,95	goed
636-639	WO technisch	0,99	redelijk
651	WO dier-, genees- en tandheelkunde	0,87	goed
652	WO medisch laboratorium	0,92	goed
661-662	WO econom(etr)ie en bedrijfskunde	0,99	redelijk
666	WO rechten en bestuurskunde	1,06	matig
671	WO sociaal-cultureel	1,08	matig
686	WO kunst	1,32	slecht

Bron: ROA

Tabel 25

Typering verwacht arbeidsmarktperspectief per opleidingstype

0,1,2 BASISONDERWIJS

000-211 Basisonderwijs

Ofschoon de instroom vanuit dit onderwijstype op de arbeidsmarkt laag is, zijn de arbeidsmarktperspectieven voor het basisonderwijs voor de komende jaren slecht. Dit wordt veroorzaakt door de sterke achteruitgang van de vraag naar arbeid met basisonderwijs en door het lage verloop als gevolg van bijvoorbeeld pensionering. Wel is de werkgelegenheid van dit opleidingstype zeer sterk verspreid over zowel beroepen als bedrijfssectoren, zodat men voor de werkgelegenheid niet afhankelijk is van een bepaald beroep of een bepaalde bedrijfssector.

3 MAVO, VBO

301 MAVO en onderbouw HAVO en VWO

De werkloosheid voor schoolverlaters mavo en onderbouw havo en vwo wijkt momenteel niet veel af van het gemiddelde. Er is sprake van een zeer sterke teruggang in de werkgelegenheid, maar doordat de instroom vanuit het onderwijs laag is en zeer veel arbeidsplaatsen vrijkomen door het grote verloop zijn de verwachte perspectieven voor de komende tijd redelijk. Ook is de werkgelegenheid voor deze opleidingen goed gespreid over verschillende beroepen en zeer goed over de verschillende bedrijfssectoren, zodat men een grote flexibiliteit op de arbeidsmarkt heeft.

321-329 VBO agrarisch

De opleiding vbo agrarisch kent momenteel een lage werkloosheid en naar verwachting zijn de arbeidsmarktperspectieven voor de komende jaren goed. Dit komt doordat, hoewel er sprake is van een lichte teruggang van de werkgelegenheid, er zeer weinig nieuwe instroom is vanuit het onderwijs en doordat er veel plaatsen vrijkomen als gevolg van de pensionering van oudere werkenden. Wel is deze opleiding sterk afhankelijk van de agrarische sector en zijn er weinig uitwijkmogelijkheden naar andere bedrijfssectoren.

331-339 VBO technisch

De werkloosheid voor vbo technisch is op dit moment laag, maar er is sprake van een vermindering van de werkgelegenheid. Hoewel de instroom vanuit het onderwijs ook laag is, betekent dit dat de verwachte arbeidsmarktperspectieven voor de komende jaren matig zijn. Wel is men met deze opleidingen zeer flexibel doordat de werkgelegenheid gespreid is over zeer veel beroepen en zeer veel bedrijfssectoren.

341-349 VBO haven en vervoer

Momenteel is de werkloosheid voor vbo haven en vervoer laag. De verwachte arbeidsmarktperspectieven voor de komende jaren zijn redelijk. De werkgelegenheid krimpt enigszins en er komen erg weinig banen vrij doordat oudere werkenden met deze opleiding met pensioen gaan, maar ook de instroom uit het onderwijs is erg laag. Wel zijn personen met deze opleiding zeer sterk afhankelijk van de beroepen spoorwegpersoneel en chauffeurs; er zijn nauwelijks uitwijkmogelijkheden naar andere beroepen.

361-369 VBO economisch-administratief

Op het moment kent de opleiding vbo economisch-administratief een werkloosheid die niet veel afwijkt van de gemiddelde werkloosheid. De arbeidsmarktperspectieven voor de komende jaren zijn naar verwachting matig. De instroom vanuit het onderwijs is laag, maar ook verdwijnt er een groot aantal banen. Een voordeel van deze opleiding is dat de werkgelegenheid zeer goed verdeeld is over de bedrijfssectoren, zodat men voor werk niet afhankelijk is van een bepaalde bedrijfssector.

381-389 VBO verzorgend

De werkloosheid voor vbo verzorgend wijkt momenteel niet sterk af van de gemiddelde werkloosheid onder schoolverlaters. De verwachte arbeidsmarktperspectieven voor deze opleiding zijn redelijk. Er is weliswaar een lichte achteruitgang in de werkgelegenheid, maar ook de instroom is klein en er is een zeer grote vervangingsvraag door het grote verloop van mensen met deze opleiding. Mensen met deze opleiding vinden werk in een groot aantal bedrijfssectoren, zodat ze niet afhankelijk zijn van een enkele bedrijfssector.

391-394 VBO beveiliging en bewaking

De arbeidsmarktperspectieven voor de komende jaren voor vbo beveiliging en bewaking zijn naar verwachting redelijk. Zowel de groei van de werkgelegenheid als de instroom in dit beroep zijn zeer groot. Dit wordt

veroorzaakt door het feit dat vrij veel mensen reeds een baan in de beveiliging hebben en daar ook een specifieke opleiding hebben gevolgd. Mensen met deze opleiding vinden werk in uiteenlopende bedrijfssectoren en zijn in die zin niet erg afhankelijk van een bepaalde bedrijfssector. Aan de andere kant zijn ze wel gebonden aan de specifieke beveiligingsberoepen. Wat hun beroep betreft hebben zij dus maar weinig uitwijkmogelijkheden.

4 HAVO/VWO, MBO

401 Bovenbouw HAVO en VWO

Op het moment wijkt de werkloosheid onder de schoolverlaters van de bovenbouw havo en vwo niet sterk af van de gemiddelde werkloosheid onder schoolverlaters, maar door de grote instroom van deze groep op de arbeidsmarkt zijn de verwachte arbeidsmarktperspectieven voor de komende jaren slecht. Een voordeel van deze opleidingen is wel dat men voor de werkgelegenheid niet afhankelijk is van specifieke beroepen of bedrijfssectoren, doordat de werkgelegenheid gespreid is over vele beroepen en zeer vele bedrijfssectoren.

421-429 MBO agrarisch

De werkloosheid onder schoolverlaters van mbo agrarisch is momenteel laag. De verwachte arbeidsmarktperspectieven voor de komende jaren zijn redelijk. Wel is het werk met deze opleiding sterk geconcentreerd in de bedrijfssector landbouw, visserij en bosbouw, zodat men sterk afhankelijk is van de ontwikkelingen in deze bedrijfssector.

431 MBO technisch laboratorium

Thans kent de opleiding mbo technisch laboratorium een werkloosheid onder schoolverlaters die niet veel afwijkt van de gemiddelde werkloosheid onder schoolverlaters. Door de lage instroom van leerlingen met deze opleiding op de arbeidsmarkt zijn de arbeidsmarktperspectieven voor de komende jaren naar verwachting goed. De werkgelegenheid voor deze opleiding is gespreid over verschillende bedrijfssectoren, zodat men in dit opzicht flexibel is. Men is echter wel sterk afhankelijk van de beroepsklasse chemo-technici en laboranten.

436-439 MBO technisch

De werkloosheid onder schoolverlaters voor de opleiding mbo technisch wijkt momenteel niet sterk af van de gemiddelde werkloosheid onder schoolverlaters. De verwachte arbeidsmarktperspectieven zijn matig. Met deze opleiding is men zeer flexibel wat betreft de aard van het werk. De werkgelegenheid is zeer sterk gespreid over zowel bedrijfssectoren als over beroepen.

441-449 MBO haven en vervoer

De werkloosheid onder schoolverlaters van mbo haven en vervoer is momenteel laag. Vooral door het grote aantal werkenden met deze opleiding dat met pensioen zal gaan, zijn de arbeidsmarktperspectieven voor de komende jaren redelijk. Ook is de werkgelegenheid met deze opleiding gespreid over veel beroepen en bedrijfssectoren, zodat men niet afhankelijk is van de werkgelegenheid van een bepaald beroep of bedrijfssector.

452 MBO medisch laboratorium

Op het moment kent de opleiding mbo medisch laboratorium een lage werkloosheid onder schoolverlaters. Door de zeer lage instroom uit het onderwijs zijn de arbeidsmarktperspectieven voor de komende tijd naar verwachting goed. Wel is men voor werk met deze opleiding sterk afhankelijk van de bedrijfssector gezondheidszorg en van de beroepsklasse opticiens en apothekersassistenten.

451,454 MBO verpleging en ziekenverzorging

De werkloosheid onder schoolverlaters mbo verpleging en ziekenverzorging is momenteel laag. De verwachte arbeidsmarktperspectieven voor de komende tijd zijn redelijk. Wel is men met deze opleiding voor werk zeer afhankelijk van de gezondheidszorg en komt men vrijwel alleen terecht in de verzorgende beroepen, zoals de verpleegkundigen en de zieken- en kraamverzorgenden.

453,461-464 MBO economisch en administratief

De werkloosheid onder schoolverlaters met mbo economie en administratie wijkt momenteel niet sterk af van het gemiddelde. De verwachte arbeidsmarktperspectieven zijn matig. De werkgelegenheid met deze opleiding is gespreid over vele beroepen en zeer vele bedrijfssectoren, zodat men voor het vinden van werk niet afhankelijk is van enkele specifieke beroepen of bedrijfssectoren.

466 MBO bestuurlijk

De werkloosheid onder schoolverlaters mbo bestuurlijk is momenteel laag. Hoewel er weinig nieuwe banen bijkomen en hoewel er ook weinig verloop is van personen met deze opleiding, zijn de verwachte arbeidsmarktperspectieven goed. Dit komt door de zeer lage instroom van leerlingen uit het onderwijs. Wel is men met deze opleiding voor werk afhankelijk van enkele administratieve beroepen en zelfs zeer afhankelijk van de bedrijfssector openbaar bestuur.

471 MBO sociaal-cultureel

Momenteel is de werkloosheid onder schoolverlaters mbo sociaal-cultureel niet erg verschillend van het gemiddelde. Door de zeer grote instroom uit het onderwijs zijn de verwachte arbeidsmarktperspectieven echter slecht. Hoewel degenen die deze opleiding gevolgd hebben slechts in een beperkt aantal beroepen en bedrijfssectoren werkzaam kunnen zijn, zijn er toch voldoende uitwijkmogelijkheden om afhankelijkheid van de werkgelegenheid in een enkel beroep te voorkomen.

481,484,486 MBO verzorgend

De werkloosheid onder schoolverlaters mbo verzorgend wijkt momenteel niet erg af van het gemiddelde. De verwachte arbeidsmarktperspectieven zijn redelijk. Hoewel degenen die deze opleiding gevolgd hebben slechts in een beperkt aantal beroepen en bedrijfssectoren werkzaam kunnen zijn, zijn er toch voldoende uitwijkmogelijkheden om afhankelijkheid van de werkgelegenheid in een enkel beroep te voorkomen.

483 MBO horeca en kappers

Op het moment kent de opleiding mbo horeca en kappers een zeer lage werkloosheid onder schoolverlaters. Doordat er weinig nieuwe banen bijkomen en doordat er een grote instroom vanuit het onderwijs zal zijn, zijn de verwachte arbeidsmarktperspectieven echter matig. Hoewel degenen die deze opleiding gevolgd hebben slechts in een beperkt aantal beroepen en bedrijfssectoren werkzaam kunnen zijn, zijn er toch voldoende uitwijkmogelijkheden om afhankelijkheid van de werkgelegenheid in een enkel beroep te voorkomen.

491-494 MBO politie en defensie

De arbeidsmarktperspectieven voor mbo politie en defensie zijn naar verwachting redelijk. Er komen relatief weinig banen vrij wegens verloop, omdat er de komende jaren niet veel personen met deze opleiding met pensioen zullen gaan. Verder is men met deze opleiding voor werk sterk afhankelijk van de bedrijfssector openbaar bestuur, politie en defensie. Het is niet gemakkelijk om buiten deze bedrijfssector werk te vinden.

5 HBO

506 HBO onderwijs

Momenteel is de werkloosheid onder schoolverlaters voor hbo onderwijs erg hoog. Voor de komende jaren zijn de arbeidsmarktperspectieven naar verwachting echter redelijk. Er komen weinig nieuwe banen bij, maar ook de instroom vanuit de opleiding is laag. De perspectieven kunnen tussen de diverse vakrichtingen binnen de onderwijsopleidingen echter sterk uiteenlopen. Verder zijn degenen die een dergelijke opleiding hebben gevolgd doorgaans erg afhankelijk van de werkgelegenheidsontwikkeling in het onderwijs, omdat het niet gemakkelijk is om uit te wijken naar een ander beroep of een andere bedrijfssector.

511 HBO tolk en vertaler

Op dit moment kent de opleiding voor hbo tolk en vertaler een hoge werkloosheid. Doordat een relatief groot aantal werkenden met deze opleiding terugtreedt van de arbeidsmarkt zullen voor de komende jaren de arbeidsmarktperspectieven naar verwachting echter redelijk zijn. Hoewel degenen die deze opleiding gevolgd hebben slechts in een beperkt aantal beroepen en bedrijfssectoren werkzaam kunnen zijn, zijn er toch voldoende uitwijkmogelijkheden om afhankelijkheid van de werkgelegenheid in een enkel beroep te voorkomen.

521-529 HBO agrarisch

De werkloosheid onder schoolverlaters voor hbo agrarisch is momenteel hoog. Voor de komende jaren zijn de arbeidsmarktperspectieven naar verwachting matig. Dit wordt vooral veroorzaakt door de grote instroom van schoolverlaters op de arbeidsmarkt. Een voordeel van deze opleiding is echter dat men niet afhankelijk is van de werkgelegenheidsontwikkeling in bepaalde beroepen, maar vrij gemakkelijk kan uitwijken naar andere beroepen.

531 HBO technisch laboratorium

Hoewel momenteel de werkloosheid voor hbo technisch laboratorium hoog is, zijn voor de komende jaren de arbeidsmarktperspectieven naar verwachting goed. Een voordeel van deze opleiding is dat men niet afhankelijk is van de werkgelegenheidsontwikkeling in een bepaalde bedrijfssector, maar vrij gemakkelijk kan uitwijken naar andere sectoren.

536-539 HBO technisch

Op het moment kent hbo technisch een hoge werkloosheid onder schoolverlaters. De arbeidsmarktperspectieven voor de nabije toekomst zijn echter naar verwachting goed. Verder kunnen degenen die deze opleiding gevolgd hebben terecht in zeer uiteenlopende banen in diverse bedrijfssectoren, zodat zij voor het vinden van werk niet afhankelijk zijn van een specifiek beroep.

541-549 HBO vervoer

De werkloosheid onder schoolverlaters bij de opleiding hbo vervoer is, zeker voor het hoger beroepsonderwijs, laag en ook het arbeidsmarktperspectief voor de komende jaren is naar verwachting goed. Dit wordt veroorzaakt door het feit dat erg weinig leerlingen voor deze opleiding kiezen, terwijl er de komende jaren veel banen vrij komen doordat veel werkenden met deze opleiding met pensioen gaan. Ook kan men met deze opleiding terecht in uiteenlopende beroepen en bedrijfssectoren, zodat men niet afhankelijk is van een enkel beroep.

552 HBO medisch laboratorium

De huidige werkloosheid onder schoolverlaters voor hbo medisch laboratorium is, vergeleken met andere opleidingen binnen het hbo, laag. Het verloop bij deze opleiding is klein, maar omdat ook weinig mensen deze opleiding volgen is, naar verwachting, het toekomstig arbeidsmarktperspectief toch goed. Degenen die deze opleiding volgen zijn voor hun werkgelegenheid echter wel sterk afhankelijk van het beroep medisch analist of laborant en hebben vrijwel geen uitwijkmogelijkheden naar andere beroepen of bedrijfssectoren.

551,554 HBO verpleging en paramedisch

De werkloosheid onder schoolverlaters bij de opleiding voor hbo verpleging en paramedisch is momenteel niet hoger dan gemiddeld en de arbeidsmarktperspectieven zijn naar verwachting redelijk. Dit komt doordat er de komende jaren weliswaar veel nieuwe banen voor deze opleiding gecreëerd zullen worden, maar aan de andere kant ook zeer veel leerlingen deze studie volgen. Ook is het verloop erg laag, zodat niet veel bestaande banen vrijkomen. Nadelen van deze opleiding zijn verder dat men voor de werkgelegenheid vrijwel volledig afhankelijk is van de gezondheidszorg en slechts in een klein aantal beroepen werkzaam kan zijn.

561 HBO economisch en administratief

De arbeidsmarktperspectieven voor hbo economisch en administratief zijn naar verwachting redelijk. Op het moment bevindt de werkloosheid onder schoolverlaters zich op een gemiddeld niveau. Er zullen de komende jaren veel nieuwe banen bijkomen, maar ook werken er met deze opleiding relatief veel jonge mensen, zodat er weinig bestaande banen vrijkomen. Personen met een opleiding hbo economisch en administratief kunnen werk krijgen in een redelijk scala aan beroepen, maar een voordeel is vooral dat hun werkgelegenheid verspreid is over vele bedrijfssectoren, zodat ze in dit opzicht niet afhankelijk zijn van de ontwikkeling van een specifieke bedrijfssector.

562 HBO technische bedrijfskunde

Deze opleiding groeit sterk en de hoge instroom gaat gepaard met een hoge vraag. De verwachting is echter dat deze vraag minder sterk zal toenemen dan het aanbod, waardoor per saldo de perspectieven zullen verslechteren. Dit komt mede door het feit dat er bij deze jonge opleiding nog weinig verloop is. Zeker voor nieuwe opleidingen geldt dat zij hun positie op de arbeidsmarkt nog moeten bepalen, onder andere door te penetreren in voor de opleiding nieuwe beroepen. Dit is een proces dat echter moeilijk te voorspellen is. Men blijkt voor de werkgelegenheid niet erg afhankelijk te zijn van specifieke beroepen of bedrijfssectoren. De werkloosheid onder schoolverlaters is voor deze opleiding de laatste jaren sterk toegenomen.

566 HBO bestuurlijk

Naar verwachting is het arbeidsmarktperspectief voor hbo bestuurlijk voor de komende jaren redelijk. Op het moment kent de studie een werkloosheid onder schoolverlaters die voor het hoger beroepsonderwijs laag is. De werkgelegenheid voor deze opleiding is verdeeld over een meerdere beroepen, maar men is voor dit werk wel sterk afhankelijk van de overheidssector.

571 HBO sociaal-cultureel

Hoewel de werkloosheid onder schoolverlaters bij het hbo sociaal-cultureel momenteel hoog is, zijn de perspectieven voor deze opleiding voor de komende jaren naar verwachting redelijk. Er is weinig verloop, zodat er weinig vraag ontstaat door het vertrek van mensen. Hoewel degenen die deze opleiding gevolgd hebben slechts in een beperkt aantal beroepen en bedrijfssectoren werkzaam kunnen zijn, zijn er toch voldoende uitwijkmogelijkheden om afhankelijkheid van de werkgelegenheid in een enkel beroep te voorkomen.

586 HBO kunst

Ondanks de zeer hoge werkloosheid onder schoolverlaters die deze opleiding momenteel kent, zijn de verwachte arbeidsmarktperspectieven toch nog als matig te typeren. Dit komt doordat de komende jaren veel nieuwe banen zullen ontstaan. Hoewel mensen met deze opleiding redelijk afhankelijk zijn van enkele typische kunst-beroepen hebben ze voor hun werkgelegenheid toch nog enige uitwijkmogelijkheden, bijvoorbeeld naar het voortgezet onderwijs.

591-594 HBO politie en defensie

Het arbeidsmarktperspectief voor de opleiding hbo politie en defensie is voor de komende tijd redelijk. De vraag naar nieuwkomers met deze opleiding is vooral laag doordat weinig personen die vanwege pensioen de arbeidsmarkt verlaten, vervangen zullen worden. Verder is men met deze opleiding sterk afhankelijk van een specifieke werkgever: de overheid.

6 WO

606 WO onderwijs

De verwachte arbeidsmarktperspectieven voor wo onderwijs zijn redelijk. Er komen echter weinig nieuwe banen bij, zodat de vraag naar nieuwkomers vooral ontstaat door de uitstroom van personen met deze opleiding die reeds werken. Ook is een aantal werkenden met deze opleiding buiten het onderwijs werkzaam. Binnen het onderwijs, waarvan men voor de werkgelegenheid toch sterk afhankelijk is, zijn de perspectieven slechter en lopen de arbeidsmarktperspectieven van de verschillende soorten leerkrachten bovendien sterk uiteen.

611 WO humaniora

Door de grote instroom van studenten in de studie wo humaniora zijn de verwachte arbeidsmarktperspectieven voor de komende tijd slecht. Bovendien is men voor de werkgelegenheid sterk afhankelijk van banen in het voortgezet onderwijs.

616 WO theologisch

Doordat de komende jaren veel mensen met de opleiding wo theologie met pensioen zullen gaan en er slechts weinig studenten zijn, kent deze opleiding naar verwachting een goed arbeidsmarktperspectief. Wel is men voor de werkgelegenheid in grote mate afhankelijk van een baan in de geestelijke verzorging.

621-629 WO agrarisch

Hoewel er de komende jaren naar verwachting veel nieuwe banen voor de opleiding wo agrarisch zullen ontstaan, zijn de arbeidsmarktperspectieven voor deze opleiding slecht. Dit komt doordat zeer veel studenten deze studie volgen en er weinig banen vrijkomen doordat oudere werkenden met pensioen gaan. Hoewel de werkgelegenheid voor deze opleiding primair beperkt is tot de agrarische sector, blijkt een redelijk aantal mensen met deze opleiding toch ook een baan in andere beroepen en andere bedrijfssectoren, zoals bijvoorbeeld het onderwijs, te hebben gevonden.

631 WO wis- en natuurkunde

De komende jaren ontstaan er naar verwachting veel nieuwe banen voor wo wis- en natuurkunde, waardoor de arbeidsperspectieven voor deze opleiding goed zijn. Hoewel de personen met deze opleiding voor hun werkgelegenheid afhankelijk zijn van enkele specifieke beroepen, zijn hun beroepsmogelijkheden toch nog redelijk gevarieerd.

636-639 WO technisch

De komende jaren zullen naar verwachting zeer veel banen ontstaan voor de opleiding wo technisch. Omdat echter ook de belangstelling van studenten voor deze studie groot is, zijn de arbeidsmarktperspectieven redelijk. Hoewel degenen die deze opleiding gevolgd hebben slechts in een beperkt aantal beroepen en bedrijfssectoren werkzaam kunnen zijn, zijn er toch voldoende uitwijkmogelijkheden om afhankelijkheid van de werkgelegenheid in een enkel beroep te voorkomen.

651 WO dier-, genees- en tandheelkunde

Vooraf door de lage instroom vanuit het onderwijs zijn de arbeidsmarktperspectieven voor de opleidingen wo diergeneeskunde, geneeskunde en tandheelkunde voor de komende jaren naar verwachting goed. Een nadeel van deze opleidingen is echter dat men zeer afhankelijk is van de werkgelegenheid in de specifieke beroepen waartoe men wordt opgeleid, respectievelijk dierenarts, arts of tandarts.

652 WO medisch laboratorium

Ondanks de grote belangstelling van studenten voor de opleiding wo medisch laboratorium zijn de verwachte arbeidsmarktperspectieven voor de komende tijd goed. Wel is men met deze opleiding zeer afhankelijk van een baan als apotheker en heeft men niet veel uitwijkmogelijkheden naar andere beroepen.

661-662 WO econom(etr)ie en bedrijfskunde

Er studeren de laatste jaren veel studenten wo econom(etr)ie of bedrijfskunde. Verder komen er bij deze opleiding weinig bestaande banen vrij. Omdat er echter de komende tijd naar verwachting zeer veel nieuwe banen voor deze opleiding zullen ontstaan, zijn de arbeidsmarktperspectieven redelijk. Omdat degenen die deze opleiding gevolgd hebben in een redelijk aantal beroepen en bedrijfssectoren werkzaam kunnen zijn, zijn er voldoende uitwijkmogelijkheden om afhankelijkheid van de werkgelegenheid in een enkel beroep of sector te voorkomen.

666 WO rechten en bestuurskunde

De arbeidsmarktperspectieven voor de opleiding wo rechten en bestuurskunde zijn voor de komende jaren matig. Er zullen de komende tijd veel nieuwe banen voor deze opleiding ontstaan, maar ook verlaten er slechts zeer weinig juristen en bestuurskundigen de arbeidsmarkt, en is er vooral een hoge instroom van afstudeerders. Hoewel een groot deel van deze personen voor de werkgelegenheid afhankelijk is van beroepen als advocaat en rechter, vindt ook een redelijk aantal werk buiten deze specifieke juristenberoepen.

671 WO sociaal-cultureel

De komende tijd ontstaan er veel nieuwe banen voor de opleiding wo sociaal-cultureel, maar er is weinig vraag naar nieuwkomers ter vervanging van personen die de arbeidsmarkt, bijvoorbeeld vanwege pensioen, verlaten. Verder is de belangstelling voor deze opleiding groot, zodat de arbeidsmarktperspectieven naar verwachting matig zijn. Omdat degenen die deze opleiding gevolgd hebben in een redelijk aantal beroepen en bedrijfssectoren werkzaam kunnen zijn, zijn er toch voldoende uitwijkmogelijkheden om afhankelijkheid van de werkgelegenheid in een enkel beroep of sector te voorkomen.

686 WO kunst

Hoewel er de komende jaren zeer veel nieuwe banen ontstaan voor de opleiding wo kunst, is de instroom vanuit de universiteit dermate groot dat de verwachte arbeidsmarktperspectieven toch slecht zijn. Overigens blijkt dat, hoewel deze studie opleidt voor vrij specifieke beroepen, er ook een redelijk aantal personen werk weet te vinden in andere beroepen.

III. SCHOOLVERLATORSINFORMATIE

Tabel 26

Participatie in vervolgoopleidingen per opleidingstype en opleidingsrichting, 1993

Opleidingstype en -richting	studie %	LLW/ In-service %
MAVO, VBO		
MAVO en onderbouw HAVO/VWO	89	6
MAVO	89	6
VBO agrarisch	71	19
w.v. land- en tuinbouw	69	21
VBO technisch	54	34
w.v. bouwtechniek	46	41
consumptieve techniek	44	44
elektrotechniek	75	20
mechanische techniek	51	33
motorvoertuigentechniek	41	48
VBO haven en vervoer	x	
VBO economisch-administratief	73	10
w.v. kantoorpraktijk	75	8
winkelpraktijk	62	15
VBO verzorgend	73	17
w.v. kantoor- en verkooppraktijk	67	16
textielverwerking	72	15
uiterlijke verzorging	42	41
verzorging	77	14
VBO beveiliging en bewaking	x	
HAVO/VWO, MBO		
Bovenbouw HAVO/VWO	92	3
HAVO	90	4
VWO	93	1
MBO agrarisch	32	4
w.v. KMBO agrarisch	10	33
MAS-A landbouw	57	3
MAS-A tuinbouw	24	0
MAS-B landbouw	8	4
MAS-B tuinbouw	9	4
MBO technisch laboratorium	37	1
w.v. KMLO	19	2
chemisch laboratorium	49	0

Tabel 26 (vervolg)

Participatie in vervolgoopleidingen per opleidingstype en opleidingsrichting, 1993

Opleidingstype en -richting	studie %	LLW/ In-service %
MBO technisch	38	8
w.v. KMBO elektrotechniek	16	26
KMBO metaalbewerking	16	19
bouwkunde	40	0
elektrotechniek	46	2
motorvoertuigentechniek	20	12
weg- en waterbouwkunde	30	0
werktuigbouwkunde	48	2
MBO haven en vervoer	.	
MBO medisch laboratorium	23	1
medisch laboratorium	23	1
MBO verpleging en ziekenverzorging	20	19
w.v. assistent gezondheidszorg	13	8
verpleging	34	32
MBO economisch-administratief	39	4
w.v. KMBO administratief	24	7
KMBO detailhandel	26	13
bedrijfsadministratie	57	1
commercieel	51	1
detailhandel	38	3
handel: horeca	43	2
secretarieel	20	1
vrije afstudeerrichting	40	1
MBO bestuurlijk	56	0
bestuurlijk	56	0
MBO sociaal-cultureel	49	2
sociale arbeid	49	2
MBO verzorgend	23	18
w.v. KMBO verzorgend	24	24
activiteitenbegeleiding	23	5
agogisch werk	36	14
mode en kleding	26	3
verzorging	9	29
MBO horeca en kappers	20	6
civ. & cons.-techn. diensten	31	8
uiterlijke verzorging	10	5
MBO politie en defensie	x	

Tabel 26 (vervolg)

Participatie in vervolgopleidingen per opleidingstype en opleidingsrichting, 1993

Opleidingstype en -richting	studie %	LLW/ In-service %
HBO		n.v.t.
HBO onderwijs	13	
w.v. leraar basisonderwijs	11	
docent voortgezet onderwijs	22	
docentenopl. agrarische vakken	7	
docentenopl. kunst	13	
HBO tolk en vertaler	.	
HBO agrarisch	17	
w.v. agrarische bedrijfskunde	19	
inrichting en beheer	18	
landbouw	16	
tuinbouw	19	
HBO technisch laboratorium	27	
w.v. biologisch laboratorium	10	
chemisch laboratorium	28	
HBO technisch	18	
w.v. alg. operationele technologie	8	
bouwkunde	21	
chemische technologie	35	
civiele techniek	15	
elektrotechniek	16	
informatica	17	
levensmiddelentechnologie	16	
technische natuurkunde	24	
werktuigbouwkunde	15	
HBO vervoer	13	
HBO medisch laboratorium	15	
medisch laboratorium	15	
HBO verpleging en paramedisch	12	
w.v. diëtetiek	17	
ergotherapie	3	
fysiotherapie	8	
logopedie	15	
verpleegkunde	14	
verpleegkunde MGZ	11	

Tabel 26 (vervolg)

Participatie in vervolgopleidingen per opleidingstype en opleidingsrichting, 1993

Opleidingstype en -richting	studie %	LLW/ In-service %
		n.v.t.
HBO economisch-administratief	22	
w.v. accountancy	2	
bedrijfseconomie	25	
bedrijfsinformatica	15	
commercieel	24	
communicatie	18	
economisch-linguïstisch	18	
fiscale economie	25	
HBO technische bedrijfskunde	16	
technische bedrijfskunde	16	
HBO bestuurlijk	32	
management, economie en recht	32	
HBO sociaal-cultureel	15	
w.v. bibliotheek en documentatie	16	
creatieve therapie	16	
culturele en maatsch. vorming	11	
journalistiek	20	
maatschappelijk werk en dienstverlening	13	
personeel en arbeid	18	
sociaal-pedagogische hulpverlening	12	
HBO horeca	16	
w.v. hoger hotelonderwijs	17	
HBO kunst	8	
HBO politie en defensie	x	

Tabel 27

Percentage schoolverlaters, in procenten van de schoolverlaters die tot de beroepsbevolking behoren, met een intredewerkloosheid van 4 maanden of langer, per opleidingstype en opleidingsrichting, 1993

Opleidingstype en -richting	%
MAVO, VBO	
MAVO en onderbouw HAVO/VWO	2
MAVO	2
VBO agrarisch	4
w.v. land- en tuinbouw	2
VBO technisch	6
w.v. bouwtechniek	3
consumptieve techniek	.
elektrotechniek	9
mechanische techniek	7
motorvoertuigentechniek	10
VBO haven en vervoer	x
VBO economisch-administratief	9
w.v. kantoorpraktijk	12
winkelpraktijk	.
VBO verzorgend	13
w.v. kantoor- en verkooppraktijk	.
textielverwerking	.
uiterlijke verzorging	.
verzorging	16
VBO beveiliging en bewaking	x
HAVO/VWO, MBO	
Bovenbouw HAVO/VWO	8
HAVO	9
VWO	.
MBO agrarisch	8
w.v. KMBO agrarisch	.
MAS-A landbouw	8
MAS-A tuinbouw	1
MAS-B landbouw	.
MAS-B tuinbouw	6
MBO technisch laboratorium	13
w.v. KMLO	17
chemisch laboratorium	7

Tabel 27 (vervolg)

Percentage schoolverlaters, in procenten van de schoolverlaters die tot de beroepsbevolking behoren, met een intredewerkloosheid van 4 maanden of langer, per opleidingstype en opleidingsrichting, 1993

Opleidingstype en -richting	%
MBO technisch	7
w.v. KMBO elektrotechniek	13
KMBO metaalbewerking	0
bouwkunde	4
elektrotechniek	9
motorvoertuigentechniek	6
weg- en waterbouwkunde	0
werktuigbouwkunde	8
MBO haven en vervoer	.
MBO medisch laboratorium	4
medisch laboratorium	4
MBO verpleging en ziekenverzorging	5
w.v. assistent gezondheidszorg	5
verpleging	5
MBO economisch-administratief	12
w.v. KMBO administratief	18
KMBO detailhandel	13
bedrijfsadministratie	12
commercieel	11
detailhandel	13
handel: horeca	2
secretarieel	7
vrije afstudeerrichting	16
MBO bestuurlijk	31
bestuurlijk	31
MBO sociaal-cultureel	5
sociale arbeid	5
MBO verzorgend	13
w.v. KMBO verzorgend	33
activiteitenbegeleiding	15
agogisch werk	13
mode en kleding	11
verzorging	6
MBO horeca en kappers	9
civ. & cons.-techn. diensten	10
uiterlijke verzorging	9
MBO politie en defensie	x

Tabel 27 (vervolg)

Percentage schoolverlaters, in procenten van de schoolverlaters die tot de beroepsbevolking behoren, met een intredewerkloosheid van 4 maanden of langer, per opleidingstype en opleidingsrichting, 1993

Opleidingstype en -richting	%
HBO	
HBO onderwijs	21
w.v. leraar basisonderwijs	16
docent voortgezet onderwijs	30
docentenopl. agrarische vakken	14
docentenopl. kunst	40
HBO tolk en vertaler	.
HBO agrarisch	17
w.v. agrarische bedrijfskunde	23
inrichting en beheer	23
landbouw	16
tuinbouw	10
HBO technisch laboratorium	18
w.v. biologisch laboratorium	28
chemisch laboratorium	15
HBO technisch	22
w.v. alg. operationele technologie	18
bouwkunde	11
chemische technologie	22
civiele techniek	9
elektrotechniek	28
informatica	21
levensmiddelentechnologie	23
technische natuurkunde	22
werktuigbouwkunde	21
HBO vervoer	18
HBO medisch laboratorium	11
medisch laboratorium	11
HBO verpleging en paramedisch	12
w.v. diëtetiek	18
ergotherapie	1
fysiotherapie	18
logopedie	32
verpleegkunde	6
verpleegkunde MGZ	8

Tabel 27 (vervolg)

Percentage schoolverlaters, in procenten van de schoolverlaters die tot de beroepsbevolking behoren, met een intredewerkloosheid van 4 maanden of langer, per opleidingstype en opleidingsrichting, 1993

Opleidingstype en -richting	%
HBO economisch-administratief	15
w.v. accountancy	8
bedrijfseconomie	11
bedrijfsinformatica	16
commercieel	18
communicatie	30
economisch-linguïstisch	21
fiscale economie	11
HBO technische bedrijfskunde	21
technische bedrijfskunde	21
HBO bestuurlijk	13
management, economie en recht	13
HBO sociaal-cultureel	22
w.v. bibliotheek en documentatie	20
creatieve therapie	55
culturele en maatsch. vorming	26
journalistiek	28
maatschappelijk werk en dienstverlening	21
personeel en arbeid	23
sociaal-pedagogische hulpverlening	15
HBO horeca	17
w.v. hoger hotelonderwijs	13
HBO kunst	44
HBO politie en defensie	x

Tabel 28

Percentage van de schoolverlaters, in procenten van de schoolverlaters die tot de beroepsbevolking behoren, dat als werkloos staat geregistreerd per opleidingstype en opleidingsrichting, 1993

Opleidingstype en -richting	%
MAVO, VBO	
MAVO en onderbouw HAVO/VWO	8
MAVO	8
VBO agrarisch	2
w.v. land- en tuinbouw	2
VBO technisch	5
w.v. bouwtechniek	3
consumptieve techniek	4
elektrotechniek	4
mechanische techniek	4
motorvoertuigentechniek	10
VBO haven en vervoer	x
VBO economisch-administratief	12
w.v. kantoorpraktijk	12
winkelpraktijk	12
VBO verzorgend	6
w.v. kantoor- en verkooppraktijk	11
textielverwerking	12
uiterlijke verzorging	2
verzorging	5
VBO beveiliging en bewaking	x
HAVO/VWO, MBO	
Bovenbouw HAVO/VWO	5
HAVO	6
VWO	3
MBO agrarisch	4
w.v. KMBO agrarisch	0
MAS-A landbouw	1
MAS-A tuinbouw	3
MAS-B landbouw	7
MAS-B tuinbouw	2
MBO technisch laboratorium	7
KMLO	12
chemisch laboratorium	2

Tabel 28 (vervolg)

Percentage van de schoolverlaters, in procenten van de schoolverlaters die tot de beroepsbevolking behoren, dat als werkloos staat geregistreerd per opleidingstype en opleidingsrichting, 1993

Opleidingstype en -richting	%
MBO technisch	6
w.v. KMBO elektrotechniek	11
KMBO metaalbewerking	6
bouwkunde	2
elektrotechniek	7
motorvoertuigentechniek	2
weg- en waterbouwkunde	2
werktuigbouwkunde	4
MBO haven en vervoer	.
MBO medisch laboratorium	5
medisch laboratorium	5
MBO verpleging en ziekenverzorging	2
w.v. assistent gezondheidszorg	2
verpleging	2
MBO economisch-administratief	6
w.v. KMBO administratief	12
KMBO detailhandel	9
bedrijfsadministratie	3
commercieel	4
detailhandel	4
handel: horeca	1
secretarieel	5
vrije afstudeerrichting	4
MBO bestuurlijk	13
bestuurlijk	13
MBO sociaal-cultureel	9
sociale arbeid	9
MBO verzorgend	5
w.v. KMBO verzorgend	14
activiteitenbegeleiding	5
agogisch werk	4
mode en kleding	7
verzorging	2
MBO horeca en kappers	6
civ. & cons.-techn. diensten	6
uiterlijke verzorging	7
MBO politie en defensie	x

Tabel 28 (vervolg)

Percentage van de schoolverlaters, in procenten van de schoolverlaters die tot de beroepsbevolking behoren, dat als werkloos staat geregistreerd per opleidingstype en opleidingsrichting, 1993

Opleidingstype en -richting	%
HBO	
HBO onderwijs	9
w.v. leraar basisonderwijs	7
docent voortgezet onderwijs	13
docentenopl. agrarische vakken	7
docentenopl. kunst	22
HBO tolk en vertaler	.
HBO agrarisch	12
w.v. agrarische bedrijfskunde	19
inrichting en beheer	9
landbouw	12
tuinbouw	10
HBO technisch laboratorium	12
w.v. biologisch laboratorium	17
chemisch laboratorium	12
HBO technisch	18
w.v. alg. operationele technologie	12
bouwkunde	11
chemische technologie	16
civiele techniek	6
elektrotechniek	24
informatica	13
levensmiddelentechnologie	14
technische natuurkunde	7
werktuigbouwkunde	21
HBO vervoer	13
HBO medisch laboratorium	5
medisch laboratorium	5
HBO verpleging en paramedisch	7
w.v. diëtetiek	4
ergotherapie	1
fysiotherapie	14
logopedie	6
verpleegkunde	5
verpleegkunde MGZ	1

Tabel 28 (vervolg)

Percentage van de schoolverlaters, in procenten van de schoolverlaters die tot de beroepsbevolking behoren, dat als werkloos staat geregistreerd per opleidingstype en opleidingsrichting, 1993

Opleidingstype en -richting	%
HBO economisch-administratief	11
w.v. accountancy	2
bedrijfseconomie	9
bedrijfsinformatica	16
commercieel	12
communicatie	8
economisch-linguïstisch	10
fiscale economie	8
HBO technische bedrijfskunde	17
technische bedrijfskunde	17
HBO bestuurlijk	9
management, economie en recht	9
HBO sociaal-cultureel	13
w.v. bibliotheek en documentatie	10
creatieve therapie	28
culturele en maatsch. vorming	17
journalistiek	18
maatschappelijk werk en dienstverlening	16
personeel en arbeid	10
sociaal-pedagogische hulpverlening	10
HBO horeca	7
w.v. hoger hotelonderwijs	5
HBO kunst	19
HBO politie en defensie	x

Tabel 29

Percentage van de werkzame schoolverlaters, dat een vast dienstverband heeft per opleidingstype en opleidingsrichting, 1993

Opleidingstype en -richting	%
MAVO, VBO	
MAVO en onderbouw HAVO/VWO	49
MAVO	49
VBO agrarisch	42
w.v. land- en tuinbouw	42
VBO technisch	48
w.v. bouwtechniek	50
consumptieve techniek	21
elektrotechniek	54
mechanische techniek	62
motorvoertuigentechniek	39
VBO haven en vervoer	x
VBO economisch-administratief	61
w.v. kantoorpraktijk	58
winkelpraktijk	73
VBO verzorgend	63
w.v. kantoor- en verkooppraktijk	82
textielverwerking	.
uiterlijke verzorging	66
verzorging	60
VBO beveiliging en bewaking	x
HAVO/VWO, MBO	
Bovenbouw HAVO/VWO	39
HAVO	39
VWO	41
MBO agrarisch	71
w.v. KMBO agrarisch	.
MAS-A landbouw	53
MAS-A tuinbouw	81
MAS-B landbouw	56
MAS-B tuinbouw	69
MBO technisch laboratorium	51
w.v. KMLO	49
chemisch laboratorium	52

Tabel 29 (vervolg)

Percentage van de werkzame schoolverlaters, dat een vast dienstverband heeft per opleidingstype en opleidingsrichting, 1993

Opleidingstype en -richting	%
MBO technisch	67
w.v. KMBO elektrotechniek	67
KMBO metaalbewerking	75
bouwkunde	74
elektrotechniek	52
motorvoertuigentechniek	84
weg- en waterbouwkunde	72
werktuigbouwkunde	63
MBO haven en vervoer	.
MBO medisch laboratorium	96
medisch laboratorium	96
MBO verpleging en ziekenverzorging	81
w.v. assistent gezondheidszorg	85
verpleging	71
MBO economisch-administratief	66
w.v. KMBO administratief	64
KMBO detailhandel	83
bedrijfsadministratie	70
commercieel	69
detailhandel	63
handel: horeca	71
secretarieel	66
vrije afstudeerrichting	60
MBO bestuurlijk	51
bestuurlijk	51
MBO sociaal-cultureel	54
sociale arbeid	54
MBO verzorgend	74
w.v. KMBO verzorgend	62
activiteitenbegeleiding	75
agogisch werk	71
mode en kleding	77
verzorging	79
MBO horeca en kappers	77
civ. & cons.-techn. diensten	70
uiterlijke verzorging	81
MBO politie en defensie	x

Tabel 29 (vervolg)

Percentage van de werzame schoolverlaters, dat een vast dienstverband heeft per opleidingstype en opleidingsrichting, 1993

Opleidingstype en -richting	%
HBO	
HBO onderwijs	57
w.v. leraar basisonderwijs	61
docent voortgezet onderwijs	45
docentenopl. agrarische vakken	51
docentenopl. kunst	59
HBO tolk en vertaler	.
HBO agrarisch	56
w.v. agrarische bedrijfskunde	55
inrichting en beheer	61
landbouw	51
tuinbouw	64
HBO technisch laboratorium	47
w.v. biologisch laboratorium	17
chemisch laboratorium	55
HBO technisch	58
w.v. alg. operationele technologie	61
bouwkunde	73
chemische technologie	61
civiele techniek	60
elektrotechniek	55
informatica	73
levensmiddelentechnologie	48
technische natuurkunde	59
werktuigbouwkunde	55
HBO vervoer	63
HBO medisch laboratorium	63
medisch laboratorium	63
HBO verpleging en paramedisch	72
w.v. diëtetiek	60
ergotherapie	74
fysiotherapie	66
logopedie	57
verpleegkunde	79
verpleegkunde MGZ	69

Tabel 29 (vervolg)

Percentage van de werkzame schoolverlaters, dat een vast dienstverband heeft per opleidingstype en opleidingsrichting, 1993

Opleidingstype en -richting	%
HBO economisch-administratief	67
w.v. accountancy	92
bedrijfseconomie	71
bedrijfsinformatica	72
commercieel	64
communicatie	52
economisch-linguïstisch	60
fiscale economie	69
HBO technische bedrijfskunde	62
technische bedrijfskunde	62
HBO bestuurlijk	58
management, economie en recht	58
HBO sociaal-cultureel	61
w.v. bibliotheek en documentatie	41
creatieve therapie	67
culturele en maatsch. vorming	67
journalistiek	53
maatschappelijk werk en dienstverlening	55
personeel en arbeid	53
sociaal-pedagogische hulpverlening	76
HBO horeca	68
w.v. hoger hotelonderwijs	71
HBO kunst	54
HBO politie en defensie	x

Tabel 30

Percentage onderbenutting (subjectieve meting) per opleidingstype en opleidingsrichting, 1993

Opleidingstype en -richting	%
MAVO, VBO	
MAVO en onderbouw HAVO/VWO	53
MAVO	53
VBO agrarisch	21
w.v. land- en tuinbouw	22
VBO technisch	7
w.v. bouwtechniek	5
consumptieve techniek	3
elektrotechniek	8
mechanische techniek	9
motorvoertuigentechniek	6
VBO haven en vervoer	x
VBO economisch-administratief	16
w.v. kantoorpraktijk	10
winkelpraktijk	26
VBO verzorgend	18
w.v. kantoor- en verkooppraktijk	19
textielverwerking	.
uiterlijke verzorging	9
verzorging	19
VBO beveiliging en bewaking	x
HAVO/VWO, MBO	
Bovenbouw HAVO/VWO	70
HAVO	70
VWO	71
MBO agrarisch	39
w.v. KMBO agrarisch	58
MAS-A landbouw	39
MAS-A tuinbouw	26
MAS-B landbouw	53
MAS-B tuinbouw	41
MBO technisch laboratorium	10
w.v. KMLO	18
chemisch laboratorium	1

Tabel 30 (vervolg)

Percentage onderbenutting (subjectieve meting) per opleidingstype en opleidingsrichting, 1993

Opleidingstype en -richting	%
MBO technisch	31
w.v. KMBO elektrotechniek	69
KMBO metaalbewerking	70
bouwkunde	5
elektrotechniek	28
motorvoertuigentechniek	17
weg- en waterbouwkunde	19
werktuigbouwkunde	27
MBO haven en vervoer	.
MBO medisch laboratorium	0
medisch laboratorium	0
MBO verpleging en ziekenverzorging	16
w.v. assistent gezondheidszorg	12
verpleging	14
MBO economisch-administratief	32
w.v. KMBO administratief	67
KMBO detailhandel	75
bedrijfsadministratie	18
commercieel	17
detailhandel	36
handel: horeca	13
secretarieel	9
vrije afstudeerrichting	29
MBO bestuurlijk	36
bestuurlijk	36
MBO sociaal-cultureel	30
sociale arbeid	30
MBO verzorgend	31
w.v. KMBO verzorgend	74
activiteitenbegeleiding	18
agogisch werk	21
mode en kleding	44
verzorging	18
MBO horeca en kappers	38
civ. & cons.-techn. diensten	49
uiterlijke verzorging	32
MBO politie en defensie	x

Tabel 30 (vervolg)

Percentage onderbenutting (subjectieve meting) per opleidingstype en opleidingsrichting, 1993

Opleidingstype en -richting	%
HBO	
HBO onderwijs	13
w.v. leraar basisonderwijs	9
docent voortgezet onderwijs	21
docentenopl. agrarische vakken	25
docentenopl. kunst	18
HBO tolk en vertaler	.
HBO agrarisch	28
w.v. agrarische bedrijfskunde	17
inrichting en beheer	16
landbouw	34
tuinbouw	35
HBO technisch laboratorium	14
w.v. biologisch laboratorium	17
chemisch laboratorium	15
HBO technisch	21
w.v. alg. operationele technologie	28
bouwkunde	21
chemische technologie	9
civiele techniek	13
elektrotechniek	24
informatica	11
levensmiddelentechnologie	12
technische natuurkunde	9
werktuigbouwkunde	24
HBO vervoer	20
HBO medisch laboratorium	13
medisch laboratorium	13
HBO verpleging en paramedisch	19
w.v. diëtetiek	18
ergotherapie	1
fysiotherapie	3
logopedie	10
verpleegkunde	30
verpleegkunde MGZ	22

Tabel 30 (vervolg)

Percentage onderbenutting (subjectieve meting) per opleidingstype en opleidingsrichting, 1993

Opleidingstype en -richting	%
HBO economisch-administratief	24
w.v. accountancy	4
bedrijfseconomie	18
bedrijfsinformatica	12
commercieel	29
communicatie	23
economisch-linguïstisch	43
fiscale economie	6
HBO technische bedrijfskunde	15
technische bedrijfskunde	15
HBO bestuurlijk	27
management, economie en recht	27
HBO sociaal-cultureel	35
w.v. bibliotheek en documentatie	24
creatieve therapie	44
culturele en maatsch. vorming	43
journalistiek	16
maatschappelijk werk en dienstverlening	32
personeel en arbeid	21
sociaal-pedagogische hulpverlening	55
HBO horeca	35
w.v. hoger hotelonderwijs	30
HBO kunst	18
HBO politie en defensie	x

Tabel 31

Percentage van de schoolverlaters dat in deeltijd werkt (≤ 32 uur) per opleidingstype en opleidingsrichting, 1993

Opleidingstype en -richting	%
MAVO, VBO	
MAVO en onderbouw HAVO/VWO	78
MAVO	78
VBO agrarisch	79
w.v. land- en tuinbouw	79
VBO technisch	86
w.v. bouwtechniek	85
consumptieve techniek	94
elektrotechniek	85
mechanische techniek	75
motorvoertuigentechniek	91
VBO haven en vervoer	x
VBO economisch-administratief	53
w.v. kantoorpraktijk	43
winkelpraktijk	55
VBO verzorgend	79
w.v. kantoor- en verkooppraktijk	74
textielverwerking	84
uiterlijke verzorging	79
verzorging	79
VBO beveiliging en bewaking	x
HAVO/VWO, MBO	
Bovenbouw HAVO/VWO	76
HAVO	78
VWO	72
MBO agrarisch	18
w.v. KMBO agrarisch	.
MAS-A landbouw	18
MAS-A tuinbouw	12
MAS-B landbouw	27
MAS-B tuinbouw	14
MBO technisch laboratorium	5
w.v. KMLO	8
chemisch laboratorium	2

Tabel 31 (vervolg)

Percentage van de schoolverlaters dat in deeltijd werkt (≤ 32 uur) per opleidingstype en opleidingsrichting, 1993

Opleidingstype en -richting	%
MBO technisch	26
w.v. KMBO elektrotechniek	61
KMBO metaalbewerking	34
bouwkunde	4
elektrotechniek	18
motorvoertuigentechniek	28
weg- en waterbouwkunde	2
werktuigbouwkunde	19
MBO haven en vervoer	.
MBO medisch laboratorium	8
medisch laboratorium	8
MBO verpleging en ziekenverzorging	37
w.v. assistent gezondheidszorg	25
verpleging	66
MBO economisch-administratief	21
w.v. KMBO administratief	23
KMBO detailhandel	37
bedrijfsadministratie	19
commercieel	14
detailhandel	26
handel: horeca	16
secretarieel	12
vrije afstudeerrichting	23
MBO bestuurlijk	31
bestuurlijk	31
MBO sociaal-cultureel	46
sociale arbeid	46
MBO verzorgend	56
w.v. KMBO verzorgend	66
activiteitenbegeleiding	64
agogisch werk	64
mode en kleding	31
verzorging	55
MBO horeca en kappers	50
civ. & cons.-techn. diensten	42
uiterlijke verzorging	55
MBO politie en defensie	x

Tabel 31 (vervolg)

Percentage van de schoolverlaters dat in deeltijd werkt (≤ 32 uur) per opleidingstype en opleidingsrichting, 1993

Opleidingstype en -richting	%
HBO	
HBO onderwijs	34
w.v. leraar basisonderwijs	25
docent voortgezet onderwijs	51
docentenopl. agrarische vakken	15
docentenopl. kunst	85
HBO tolk en vertaler	.
HBO agrarisch	9
w.v. agrarische bedrijfskunde	3
inrichting en beheer	11
landbouw	10
tuinbouw	9
HBO technisch laboratorium	10
w.v. biologisch laboratorium	17
chemisch laboratorium	6
HBO technisch	6
w.v. alg. operationele technologie	2
bouwkunde	6
chemische technologie	5
civiele techniek	5
elektrotechniek	5
informatica	9
levensmiddelentechnologie	3
technische natuurkunde	9
werktuigbouwkunde	4
HBO vervoer	2
HBO medisch laboratorium	5
medisch laboratorium	5
HBO verpleging en paramedisch	47
w.v. diëtetiek	45
ergotherapie	58
fysiotherapie	50
logopedie	83
verpleegkunde	35
verpleegkunde MGZ	56

Tabel 31 (vervolg)

Percentage van de schoolverlaters dat in deeltijd werkt (≤ 32 uur) per opleidingstype en opleidingsrichting, 1993

Opleidingstype en -richting	%
HBO economisch-administratief	7
w.v. accountancy	4
bedrijfseconomie	6
bedrijfsinformatica	7
commercieel	7
communicatie	11
economisch-linguïstisch	6
fiscale economie	16
HBO technische bedrijfskunde	5
technische bedrijfskunde	5
HBO bestuurlijk	11
management, economie en recht	11
HBO sociaal-cultureel	43
w.v. bibliotheek en documentatie	32
creatieve therapie	67
culturele en maatsch. vorming	58
journalistiek	26
maatschappelijk werk en dienstverlening	58
personeel en arbeid	29
sociaal-pedagogische hulpverlening	51
HBO horeca	8
w.v. hoger hotelonderwijs	7
HBO kunst	34
HBO politie en defensie	x

Tabel 32

Percentage schoolverlaters dat, gegeven het opleidingsniveau, een lager (uur)loon heeft dan het gemiddelde loon op het desbetreffende opleidingsniveau, per opleidingstype en opleidingsrichting, 1993

Opleidingstype en -richting	%
MAVO, VBO	
MAVO en onderbouw HAVO/VWO	43
MAVO	43
VBO agrarisch	43
w.v. land- en tuinbouw	44
VBO technisch	38
w.v. bouwtechniek	23
consumptieve techniek	35
elektrotechniek	52
mechanische techniek	47
motorvoertuigentechniek	48
VBO haven en vervoer	x
VBO economisch-administratief	42
w.v. kantoorpraktijk	44
winkelpraktijk	45
VBO verzorgend	44
w.v. kantoor- en verkooppraktijk	.
textielverwerking	.
uiterlijke verzorging	60
verzorging	39
VBO beveiliging en bewaking	x
HAVO/VWO, MBO	
Bovenbouw HAVO/VWO	62
HAVO	64
VWO	59
MBO agrarisch	38
w.v. KMBO agrarisch	.
MAS-A landbouw	25
MAS-A tuinbouw	46
MAS-B landbouw	.
MAS-B tuinbouw	52
MBO technisch laboratorium	14
w.v. KMLO	23
chemisch laboratorium	4

Tabel 32 (vervolg)

Percentage schoolverlaters dat, gegeven het opleidingsniveau, een lager (uur)loon heeft dan het gemiddelde loon op het desbetreffende opleidingsniveau, per opleidingstype en opleidingsrichting, 1993

Opleidingstype en -richting	%
MBO technisch	26
w.v. KMBO elektrotechniek	54
KMBO metaalbewerking	62
bouwkunde	17
elektrotechniek	21
motorvoertuigentechniek	10
weg- en waterbouwkunde	9
werktuigbouwkunde	15
MBO haven en vervoer	.
MBO medisch laboratorium	.
medisch laboratorium	.
MBO verpleging en ziekenverzorging	18
w.v. assistent gezondheidszorg	18
verpleging	13
MBO economisch-administratief	47
w.v. KMBO administratief	57
KMBO detailhandel	49
bedrijfsadministratie	43
commercieel	56
detailhandel	45
handel: horeca	7
secretarieel	53
vrije afstudeerrichting	42
MBO bestuurlijk	.
bestuurlijk	.
MBO sociaal-cultureel	25
sociale arbeid	25
MBO verzorgend	34
w.v. KMBO verzorgend	46
activiteitenbegeleiding	19
agogisch werk	27
mode en kleding	61
verzorging	24
MBO horeca en kappers	47
civ. & cons.-techn. diensten	38
uiterlijke verzorging	52
MBO politie en defensie	x

Tabel 32 (vervolg)

Percentage schoolverlaters dat, gegeven het opleidingsniveau, een lager (uur)loon heeft dan het gemiddelde loon op het desbetreffende opleidingsniveau, per opleidingstype en opleidingsrichting, 1993

Opleidingstype en -richting	%
HBO	
HBO onderwijs	62
w.v. docent basisonderwijs	68
docent voortgezet onderwijs	53
docentenopl. agrarische vakken	43
docentenopl. kunst	42
HBO tolk en vertaler	.
HBO agrarisch	51
w.v. agrarische bedrijfskunde	52
inrichting en beheer	44
landbouw	54
tuinbouw	50
HBO technisch laboratorium	62
w.v. biologisch laboratorium	78
chemisch laboratorium	61
HBO technisch	47
w.v. alg. operationele technologie	34
bouwkunde	61
chemische technologie	30
civiele techniek	42
elektrotechniek	52
informatica	40
levensmiddelentechnologie	45
technische natuurkunde	36
werktuigbouwkunde	52
HBO vervoer	48
HBO medisch laboratorium	71
medisch laboratorium	71
HBO verpleging en paramedisch	38
w.v. diëtetiek	60
ergotherapie	37
fysiotherapie	15
logopedie	39
verpleegkunde	49
verpleegkunde MGZ	34

Tabel 32 (vervolg)

Percentage schoolverlaters dat, gegeven het opleidingsniveau, een lager (uur)loon heeft dan het gemiddelde loon op het desbetreffende opleidingsniveau, per opleidingstype en opleidingsrichting, 1993

Opleidingstype en -richting	%
HBO economisch-administratief	57
w.v. accountancy	32
bedrijfseconomie	59
bedrijfsinformatica	39
commercieel	56
communicatie	56
economisch-linguïstisch	70
fiscale economie	53
HBO technische bedrijfskunde	40
technische bedrijfskunde	40
HBO bestuurlijk	49
management, economie en recht	49
HBO sociaal-cultureel	45
w.v. bibliotheek en documentatie	63
creatieve therapie	59
culturele en maatsch. vorming	45
journalistiek	34
maatschappelijk werk en dienstverlening	35
personeel en arbeid	37
sociaal-pedagogische hulpverlening	50
HBO horeca	53
w.v. hoger hotelonderwijs	50
HBO kunst	59
HBO politie en defensie	x

Tabel 33

Overzicht van de opleidingsrichtingen waarvan op de arbeidsmarkt sterke concurrentie wordt ondervonden, per opleidingsrichting, 1993

Opleidingsrichting

MAVO, VBO

MAVO

VBO economisch-administratief: kantoorpraktijk
 VBO economisch-administratief: winkelpraktijk
 VBO verzorgend: verzorging
 VBO verzorgend: textielverwerking
 VBO verzorgend: kantoor- en verkooppraktijk
 KMBO economisch-administratief: detailhandel
 MBO economisch-administratief: detailhandel
 MBO verzorgend: mode en kleding
 HAVO

VBO agrarisch: land- en tuinbouw

-

VBO technisch: bouwtechniek

-

VBO technisch: consumptieve techniek

MBO horeca en kappers: civ. & cons.-techn. diensten

VBO technisch: elektrotechniek

KMBO technisch: elektrotechniek

MBO technisch: elektrotechniek

VBO technisch: mechanische techniek

-

VBO technisch: motorvoertuigentechniek

MBO technisch: motorvoertuigentechniek

VBO economisch-administratief: kantoorpraktijk

VBO economisch-administratief: winkelpraktijk

VBO verzorgend: verzorging

VBO verzorgend: textielverwerking

VBO verzorgend: kantoor- en verkooppraktijk

KMBO economisch-administratief: detailhandel

MBO economisch-administratief: detailhandel

MBO verzorgend: mode en kleding

MAVO

HAVO

VBO economisch-administratief: winkelpraktijk

VBO economisch-administratief: kantoorpraktijk

VBO verzorgend: verzorging

VBO verzorgend: textielverwerking

VBO verzorgend: kantoor- en verkooppraktijk

KMBO economisch-administratief: detailhandel

MBO economisch-administratief: detailhandel

MBO verzorgend: mode en kleding

MAVO

HAVO

VBO verzorgend: kantoor- en verkooppraktijk
VBO economisch-administratief: kantoorpraktijk
VBO economisch-administratief: winkelpraktijk
VBO verzorgend: verzorging
VBO verzorgend: textielverwerking
KMBO economisch-administratief: handel
MBO economisch-administratief: detailhandel
MBO verzorgend: mode en kleding
MAVO
HAVO

VBO verzorgend: textielverwerking
VBO economisch-administratief: kantoorpraktijk
VBO economisch-administratief: winkelpraktijk
VBO verzorgend: verzorging
VBO verzorgend: kantoor- en verkooppraktijk
KMBO economisch-administratief: detailhandel
MBO economisch-administratief: detailhandel
MBO verzorgend: mode en kleding
MAVO

VBO verzorgend: uiterlijke verzorging
MBO horeca en kappers: uiterlijke verzorging

VBO verzorgend: verzorging
VBO economisch-administratief: kantoorpraktijk
VBO economisch-administratief: winkelpraktijk
VBO verzorgend: textielverwerking
VBO verzorgend: kantoor- en verkooppraktijk
KMBO economisch-administratief: detailhandel
MBO economisch-administratief: detailhandel
MBO verzorgend: mode en kleding
MAVO
HAVO

HAVO, MBO

HAVO
MAVO
VBO economisch-administratief: kantoorpraktijk
VBO economisch-administratief: winkelpraktijk
VBO verzorgend: verzorging
VBO verzorgend: kantoor- en verkooppraktijk
KMBO economisch-administratief: detailhandel
MBO economisch-administratief: detailhandel
MBO verzorgend: mode en kleding

KMBO agrarisch

MBO agrarisch: MAS-A landbouw
MBO agrarisch: MAS-B landbouw

MBO agrarisch: MAS-A tuinbouw
MBO agrarisch: MAS-B tuinbouw

MBO agrarisch: MAS-B landbouw
MBO agrarisch: MAS-A landbouw

MBO agrarisch: MAS-B tuinbouw
MBO agrarisch: MAS-A tuinbouw

MBO technisch: laboratorium KMLO
HBO chemisch laboratorium
MBO technisch: chemisch laboratorium

MBO technisch: chemisch laboratorium
HBO chemisch laboratorium
MBO technisch: laboratorium KMLO

KMBO technisch: elektrotechniek
VBO technische: elektrotechniek
MBO technisch: elektrotechniek

KMBO technisch: metaalbewerking
-

MBO technisch: bouwkunde
MBO technisch: weg- en waterbouwkunde

MBO technisch: elektrotechniek
VBO technische: elektrotechniek
KMBO technisch: elektrotechniek

MBO technisch: motorvoertuigentechniek
VBO technisch: motorvoertuigentechniek

MBO technisch: weg- en waterbouwkunde
MBO technisch: bouwkunde

MBO technisch: werktuigbouwkunde
-

MBO medisch laboratorium
HBO biologisch laboratorium

MBO verzorgend: assistent gezondheidszorg
-

MBO verzorgend: verpleging
-

KMBO economisch-administratief: administratie
MBO economisch-administratief: bedrijfsadministratie
MBO economisch-administratief: secretariael
MBO economisch-administratief: commercieel
MBO economisch-administratief: bestuurlijk
MBO economisch-administratief: vrije afstudeerrichting

KMBO economisch-administratief: detailhandel
MAVO
VBO economisch-administratief: kantoorpraktijk
VBO economisch-administratief: winkelpraktijk
VBO verzorgend: verzorging
VBO verzorgend: textielverwerking
VBO verzorgend: kantoor- en verkooppraktijk
HAVO
MBO economisch-administratief: detailhandel
MBO verzorgend: mode en kleding

MBO economisch-administratief: bedrijfsadministratie
KMBO economisch-administratief: administratie
MBO economisch-administratief: commercieel
MBO economisch-administratief: vrije afstudeerrichting
HBO accountancy
HBO bedrijfseconomie

MBO economisch-administratief: commercieel
KMBO economisch-administratief: administratie
MBO economisch-administratief: bedrijfsadministratie
MBO economisch-administratief: secretariael
MBO economisch-administratief: bestuurlijk
MBO economisch-administratief: vrije afstudeerrichting

MBO economisch-administratief: detailhandel
MAVO
VBO economisch-administratief: kantoorpraktijk
VBO economisch-administratief: winkelpraktijk
VBO verzorgend: verzorging
VBO verzorgend: textielverwerking
VBO verzorgend: kantoor- en verkooppraktijk
HAVO
KMBO economisch-administratief: detailhandel
MBO verzorgend: mode en kleding

MBO economisch-administratief: handel-horeca

MBO economisch-administratief: secretariael
KMBO economisch-administratief: administratie
MBO economisch-administratief: bedrijfsadministratie
MBO economisch-administratief: commercieel
MBO economisch-administratief: vrije afstudeerrichting
MBO economisch-administratief: bestuurlijk

MBO economisch-administratief: vrije afstudeerrichting
KMBO economisch-administratief: administratie
MBO economisch-administratief: bedrijfsadministratie
MBO economisch-administratief: commercieel
MBO economisch-administratief: secretariael
MBO economisch-administratief: bestuurlijk

MBO economisch-administratief: bestuurlijk
KMBO economisch-administratief: administratie
MBO economisch-administratief: commercieel
MBO economisch-administratief: secretariael
MBO economisch-administratief: vrije afstudeerrichting

MBO verzorgend: sociale arbeid

KMBO verzorgend
MBO verzorgend:agogisch werk
MBO verzorgend: verzorging

MBO verzorgend: activiteitenbegeleiding
HBO creatieve therapie
HBO culturele en maatschappelijke vorming
HBO maatschappelijk werk en dienstverlening
HBO sociaal-pedagogische hulpverlening

MBO verzorgend: agogisch werk
KMBO verzorgend
MBO verzorgend: verzorging

MBO verzorgend: mode en kleding
VBO economisch-administratief: kantoorpraktijk
VBO economisch-administratief: winkelpraktijk
VBO verzorgend: verzorging
VBO verzorgend: textielverwerking
VBO verzorgend: kantoor- en verkooppraktijk
KMBO economisch-administratief: detailhandel
MBO economisch-administratief: handel
MAVO
HAVO

MBO verzorgend: verzorging
KMBO verzorgend
MBO verzorgend: agogisch werk

MBO horeca en kappers: civ. & cons.-techn. diensten
VBO technisch: consumptieve techniek

MBO horeca en kappers: uiterlijke verzorging
VBO verzorgend: uiterlijke verzorging

HBO

HBO leraar basisonderwijs

-

HBO docent voortgezet onderwijs
HBO docentenopl. agrarische vakken

HBO docentenopl. agrarische vakken
HBO docent voortgezet onderwijs

HBO docentenopl. kunst

-

HBO agrarische technische bedrijfskunde

-

HBO inrichting en beheer

-

HBO landbouw

-

HBO tuinbouw

-

HBO biologisch laboratorium
MBO medisch laboratorium
HBO medisch laboratorium

HBO chemisch laboratorium
MBO technisch: laboratorium KMLO
MBO technisch: chemisch laboratorium

HBO algemeen operationele technologie

HBO technische bedrijfskunde

HBO bouwkunde

HBO civiele techniek

HBO chemische technologie

-

HBO civiele techniek

HBO bouwkunde

HBO elektrotechniek

-

HBO informatica

HBO bedrijfsinformatica

HBO levensmiddelentechnologie

-

HBO technisch natuurkunde

-

HBO werktuigbouwkunde

-

HBO medisch laboratorium

MBO medisch laboratorium

HBO biologisch laboratorium

HBO diëtetiek

-

HBO ergotherapie

HBO fysiotherapie

HBO fysiotherapie

HBO ergotherapie

HBO logopedie

-

HBO verpleegkunde

HBO verpleegkunde MGZ

HBO verpleegkunde MGZ

HBO verpleegkunde

HBO accountancy

HBO bedrijfseconomie

HBO bedrijfseconomie

HBO accountancy

HBO bedrijfsinformatica

HBO informatica

HBO commercieel

-

HBO communicatie

-

HBO economisch-linguistisch

-

HBO fiscale economie

-

HBO technische bedrijfskunde

HBO algemeen operationele technologie

HBO management, economie en recht

-

HBO bibliotheek en documentatie

-

HBO creatieve therapie

MBO verzorgend: activiteitenbegeleiding

HBO culturele en maatschappelijke vorming

HBO maatschappelijk werk en dienstverlening

HBO sociaal-pedagogische hulpverlening

HBO culturele en maatschappelijke vorming

MBO verzorgend: activiteitenbegeleiding

HBO creatieve therapie

HBO maatschappelijk werk en dienstverlening

HBO sociaal-pedagogische hulpverlening

HBO journalistiek en voorlichting

-

HBO maatschappelijk werk en dienstverlening

MBO verzorgend: activiteitenbegeleiding

HBO creatieve therapie

HBO culturele en maatschappelijke vorming

HBO sociaal-pedagogische hulpverlening

HBO personeel en arbeid

-

HBO sociaal-pedagogische hulpverlening

MBO verzorgend: activiteitenbegeleiding

HBO creatieve therapie

HBO culturele en maatschappelijke vorming

HBO maatschappelijk werk en dienstverlening

HBO hoger hotelonderwijs

-